

Noortepass

Noortepassi avastades

Praktilised näpunäited ja
meetodid Noortepassi protsessi
maksimaalseks ärakasutamiseks

Laadige käesolev käsiraamat tasuta alla aadressil
www.SALTO-YOUTH.net/YouthpassUnfolded/

salto|youth

JUGEND für Europa
Deutsche Agentur
für das EU-Programm
JUGEND IN AKTION

EUROOPA X NOORED

ARCHIMEDES

SALTO-YOUTH
INCLUSION
RESOURCE CENTRE

Education and Culture

SALTO-YOUTH
TRAINING AND COOPERATION
RESOURCE CENTRE

Education and Culture

Euroopa
Noored

Noortepassi avastades

Praktilised näpunäited ja
meetodid Noortepassi protsessi
maksimaalseks ärakasutamiseks

Laadige käesolev käsiraamat tasuta alla aadressil
www.SALTO-YOUTH.net/YouthpassUnfolded/

Käesolev dokument ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni, SALTO kaasatuse ressursikeskuste, JUGEND für Europa või nendega koostööd tegevate organisatsioonide ametlikke seisukohti.

Käsiraamatu eestikeelne versioon on valminud Sihtasutus Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo koordineerimisel.

Tõlge eesti keelde:
Siu Tõlkebüroo

Keeleline toimetamine:
Erle Luuk

Salto -Youth tähistab...

...tugisüsteemi programmi Euroopa Noored raames läbiviidavate õpimise ning koolitusprogrammide tarbeks (Support and Advanced Learning and Training Opportunities within the Youth in Action Programme).

SALTO koolituse ja koostöö ressursikeskus (Saksamaal) keskendub kahele peamisele valdkonnale. See toetab Euroopa Komisjoni ja riiklike büroosid Euroopa koolitusstrateegia rakendamises ja edasiarendamises. SALTO tegevusvaldkonda kuulub ka Noortepassi arendamine – see on strateegia, mille kaudu tunnustatakse mitteformaalset õpet ja noorsootööd.

www.SALTO-YOUTH.net/TrainingAndCooperation/

SALTO kaasatuse ressursikeskus (Belgias) teeb koostööd Euroopa Komisjoniga, et kaasata vähemate võimalustega noori programmi Euroopa Noored.

www.SALTO-YOUTH.net/Inclusion/

SALTO keskused pakuvad järgmisi ressursse:

- kindlatel teemadel ning kindlatele sihtgruppidele suunatud koolitusi
- koolitus- ja noorsootöömeetodeid ning lähenemisi rahvusvaheliste projektide toetamiseks
- rahvusvahelisi projekte toetavaid praktilisi ja motiveerivaid väljaandeid
- tunnustamise ja kaasamisega seotud ajakohast informatsiooni
- ülevaadet noortevaldkonnas tegutsevatest koolitajatest ja spetsialistidest
- toovad kokku otsustajad vastavate strateegiate edukaks elluviimiseks

Sisukord

Sissejuhatus – praktiline lähenemine Noortepassile	6	Teine osa – Noortepassi tööriistad ja meetodid	52
Millest see käsiraamat räägib?	8	1. Õppevabrik	56
Noortepassi protsess	9	2. Noortepassi kaheksa pädevust	58
Meetodid ja tööriistad	10	3. Mis on Noortepass?	60
Esimene osa – Noortepassi protsess	11	4. Lammas Shaun	64
Noortepassi protsessi lavatagune ettevalmistus	12	5. Noortepassi saared	66
Tundke end kui õppijat	14	6. Kapteni logiraamat	72
Tundke end kui õppimise toetajat	14	7. Õpiintervjuu	76
Tundke oma sihtgruppi	15	8. Õppimise meri	82
Tundke oma kontseptsiooni ja tööriistu	16	9. Õpipäevik	84
Õppimise vastu kire sütitamine	17	10. Žongleerima õppimine	88
Kuidas seda teha?	18	11. Minu sümbol, minu õppimine	90
Teadlikkus noore inimese õppimisest	20	12. Mida te täna õppinud olete?	92
Õppimise juhendamine ja planeerimine	23	13. Tehke oma õppimisest kollaaž	94
Tugiisikud ja arenguvõrgustikud	25	14. Piltlugu	96
Õppimisele mõtlemine	27	15. Õppimise analüüsimise Frankenstein	100
Õpitulemuste äratundmine ja dokumenteerimine	31	16. Ekstreemse väljakutse intervjuu	102
Õpitulemuste kirjeldamine Noortepassi sertifikaadi jaoks	35	17. Õppijate mandala	106
Õppimise toetaja roll	41	18. Õpikire hindav uuring	112
Töö kaasamiskindla Noortepassi protsessi suunas	46	19. Milline on teie seisukoht õppimise osas?	116
Kes püüab kõigest väest, saab üle igast mäest	47	20. Enda tajumine ennast juhtiva õppijana	118
Kaasatusega seotud väljakutsed	48	Viited	120
Kaasatusest saadav kasu	48	Kaastöötajate tutvustus	122
Kaasatuse toetamine	49		
Meetodid ja lisameetmed	50		
Toestava suunamise strateegiad	50		
Erivajaduste puhul kasutatavad lähenemised	51		

Sissejuhatus – praktiline lähenemine Noortepassile

Noortepass on strateegia, mis aitab tunnustada ning väärtustada programmi Euroopa Noored projektides aset leidvat mitteformaalset õpet.

Noortepass võeti kasutusele 2007. aastal ning see on enam kui vaid projektides osalemist tõestav sertifikaat. See kirjeldab uusi oskusi ja teadmisi, mis on omandatud mistahes Euroopa Noored projektis

osalemise kaudu. “Noortepassi protsess” toetab noorsootöö tegevustest saadavat õpikogemust ja selle analüüsi ning toob esile projektide haridusliku potentsiaali.

Õppima õppimine on tänapäeva ühiskonnas väga oluline oskus. Teadlikkus õppimisest aitab noortel inimestel ja noorsootöötajatel juhtida õppimist soovitud suunas. Noortepass on mõeldud just sellistele noorsootöötajatele ning noortejuhtidele nagu teie – see on vahend, mis aitab muuta teie töö väärtuse nähtavaks. Samal ajal toetab Noortepass ka nende noorte, kellega te töötate, tulevast karjääri ja isiklikke perspektiive.

- Üldise sissejuhatuses nendesse teemadesse leiab alates 11. leheküljest.

Noortepass tõstatab olulisi küsimusi: kuidas teie kui noorsootöötaja toetate projektides osalejate õppimist, ilma seejuures protsessi meeldivat külge rikkumata? Kas teil on vaja toetada õppeprotsessi teisiti, kui töötate vähemate võimalustega noortega? Kui jah, siis kuidas muudate Noortepassi protsessi “kaasamiskindlaks”?

- Mõtteid kaasatuse kohta leiab alates 46. leheküljest.

SALTO koolituse ja koostöö ressursikeskus on edukalt väljatöötanud ning käikuandnud Noortepassi toetava tehnilise vahendi (www.youthpass.eu). SALTO pöörab suurt tähelepanu Noortepassi kasutajate hariduslikule toetamisele ning üle Euroopa on loodud erinevaid meetodeid, mis hõlbustavad õpikogemuse analüüsi ning toetavad “Noortepassi protsessi”.

- Valiku meetoditest, harjutustest ja vahenditest leiab alates 52. leheküljest.

“Noortepassi avastades” kirjeldab Noortepassi protsessi ning aitab noorsootöötajatel ja noortejuhtidel määratleda selles oma roll. Käesolev käsiraamat pakub välja valiku meetodeid, mis lihtsustavad protsessi erinevate faaside läbimist, alates õppimise üldisest teadvustamisest, kuni selleni, kuidas abistada noori oma õpikogemuse kirjeldamisel Noortepassi sertifikaadi tarbeks. Käsiraamat pöörab erilist tähelepanu mitmetele sihtgruppidele, kes võivad protsessi käigus sattuda silmitsi erinevate takistustega.

- Ammutage ideid erinevatest meetoditest, mis on kohandatud just konkreetseid sihtgrupe silmas pidades.

“Noortepassi avastades” on SALTO koolituse ja koostöö ressursikeskuse ja SALTO kaasatuse ressursikeskuse ühisväljaanne, mis on avaldatud koostöös Euroopa Noored Saksa riikliku bürooga JUGEND für Europa.

Millest see käsiraamat räägib?

Antud käsiraamat keskendub peamiselt kahele teemale: “Noortepassi protsessile” ning meetoditele ja vahenditele, mis toetavad “Noortepassi protsessi” läbiviimist.

Käsiraamat on mõeldud kõigile, kes on seotud programmist Euroopa Noored osa võtvate noorte õppeprotsessi toetamisega: mentoritele, noorsootöötajatele/noorteuhtidele, nõustajatele ja koolitajatele.

Alates 2007. aastast, mil Noortepass tunnustamist toetava vahendina programmis Euroopa Noored kasutusele võeti, on paljud noorsootöötajad püüdnud leida uusi viise, kuidas toetada noori programmis õppimisel. Noortepass andis inimestele tõuke mõelda ning arutleda õppimise kui eraldiseisva olulise teema üle.

- Mida ja kuidas noored programmi Euroopa Noored raames õpivad?
- Kuidas saaksime seda toetada?
- Kuidas saaksime õppimist tunnustada?
- Kuidas õppimist dokumenteerida?
- Kuidas saaksid ka teised näha kogu selle olulise töö vilju?

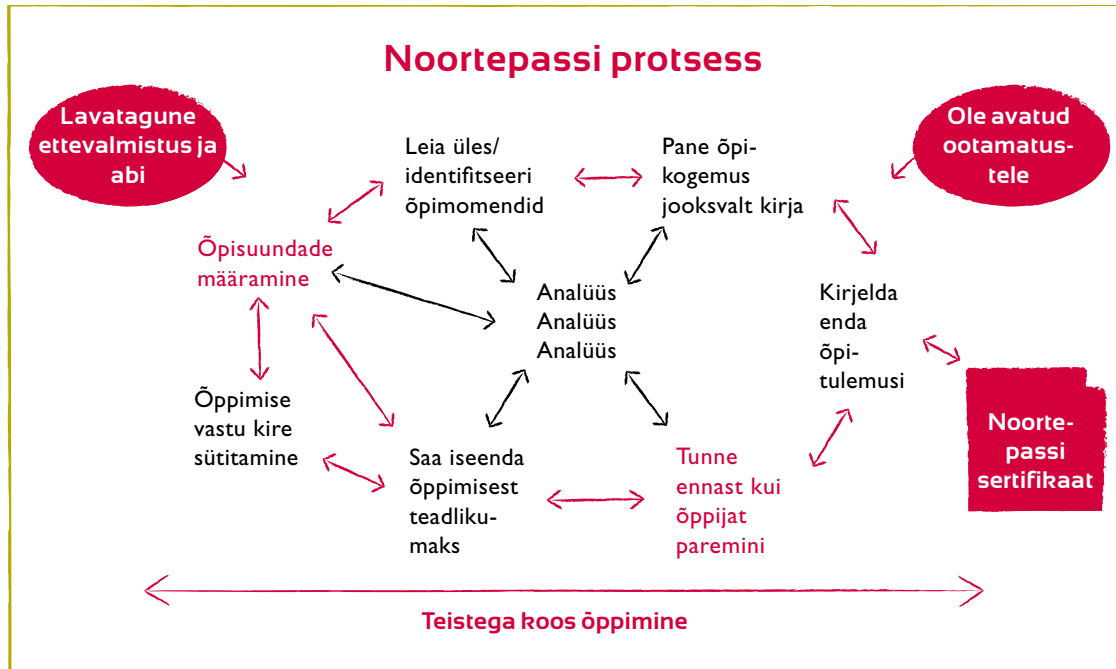
On aeg teha kokkuvõtte kogu mõttetööst, aruteludest ning tõstatatud küsimustest ning püüda leida neile mõned vastused.

Ühest küljest ongi selle käsiraamatu eesmärk püüda kirjeldada “Noortepassi protsessi” kui õpilähene- mist ning uurida, kuidas seda programmis Euroopa Noored rakendada. Teisest küljest soovime pak- kuda meetodeid ja vahendeid, mis on loodud vii- maste aastate jooksul eesmärgiga toetada õppimist programmi erinevates tegevustes.

Noortepassi protsess

"Noortepass on enam kui sertifikaat." Seda lauset kuulete ja loete sageli kui Noortepassi tutvustatakse. Te kuulete "Noortepassi protsessist", mis seab fookuse programmi Euroopa Noored raames õppimisele. Aga mida me Noortepassi protsessist rääkides silmas peame? Ja kas me peame silmas ühte ja sama asja?

Käsiraamatu esimesest osast leiate Noortepassi protsessi kirjelduse, mis näeb laias laastus välja selline:

Erinevad käsiraamatu peatükid jälgivad seda skeemi algusest kuni lõpuni. Lähtume programmi Euroopa Noored projekti ajajoonest, alustades ettevalmistusest ning lõpetades viimase etapiga, mil noortele antakse kätte Noortepass

Käsiraamat kirjeldab:

- kuidas end õppimiseks ette valmistada
- kuidas muutuda iseenda õppimisest teadlikumaks
- kas ja kuidas on võimalik oma õppimist planeerida
- milles seisneb eneseanalüüsi olulisus
- kuidas õppimist ära tunda ja kirja panna
- mida see kõik õppimise toetaja seisukohast tähendab
- kuidas kaasatusgruppidele teisiti läheneda, või siis seda mitte teha...

Meetodid ja tööriistad

Kuidas seda kõike edukalt ellu viia? Mida tähendab Noortepassi protsess praktikas? Käsiraamatu teine osa (alates 52. leheküljest) toob välja Noortepassi protsessi erinevate faasidega seotud meetodid ja tööriistad. Pakume välja mitmesuguseid meetodeid (individuaalseid, grupile suunatud, loomingulisi, kirjutamist jne) erinevates programmi Euroopa Noored alaprogrammides (noortevahetused, Euroopa vaba-tahtlik teenistus, noortealgatused, koolitused jne) kasutamiseks.

- Oleme eraldi välja toonud, millise Noortepassi protsessi etapi jaoks iga konkreetne meetod sobivaim on.

Käesolevas käsiraamatus esitatud meetoditest, harjutustest ja vahenditest ühe osa kogus Noortepassi temaatilisel seminaril (Berliin, november 2010) grupp inimesi, kes on viimastel aastatel olnud tihti seotud Noortepassi arendamisega. Teine osa meetoditest pärineb selles valdkonnas tegutsevatelt spetsialistidelt, kes otsivad uuenduslikumaid viise Noortepassiga tegelemiseks.

Soovime teile kasulikku ning inspireerivat lugemiskogemust!

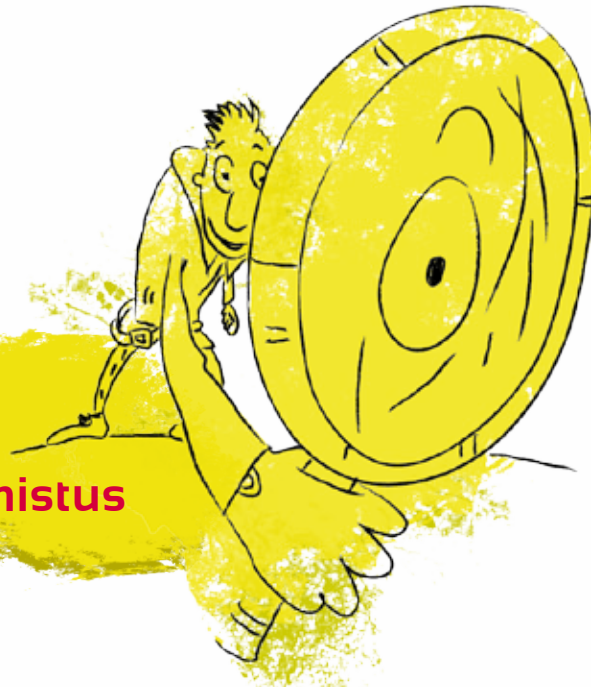

**Esimene osa –
Noortepassi protsess**

Noortepassi protsessi lavatagune ettevalmistus

Kes tunneb teisi, on haritud, kes tunneb ennast, on tark. Lao-tzu

Loomulikult ei ole mitteformaalsel haridusel ega ka Noortepassi protsessil otseselt midagi pistmist laval esinemisega. Sellegipoolest peavad noorsootöötajad/koolitajad/mentorid/nõustajad tegema “lavataguseid ettevalmistusi”, enne kui projektist osa võtvate noortega Noortepassi protsessi saab alustada.

See on hetk, kui vaatate endale otsa, seisate silmitsi oma veendumuste ja kahtlustega, mõtlete läbi oma lähenemise ning kontrollite üle meetodivaramu. See on hetk, mil teie teadlikkus iseendast kui õppijast ja õppimise toetajast tõuseb ning te tajute selgemini enda hoiakut seoses Noortepassi rakendamisega. Võib-olla tundub see filosoofilise või isegi religioosena, kuid et vahendada Noortepassi protsessi ja toetada osalejaid/vabatahtlikke, aitamaks neil prot-

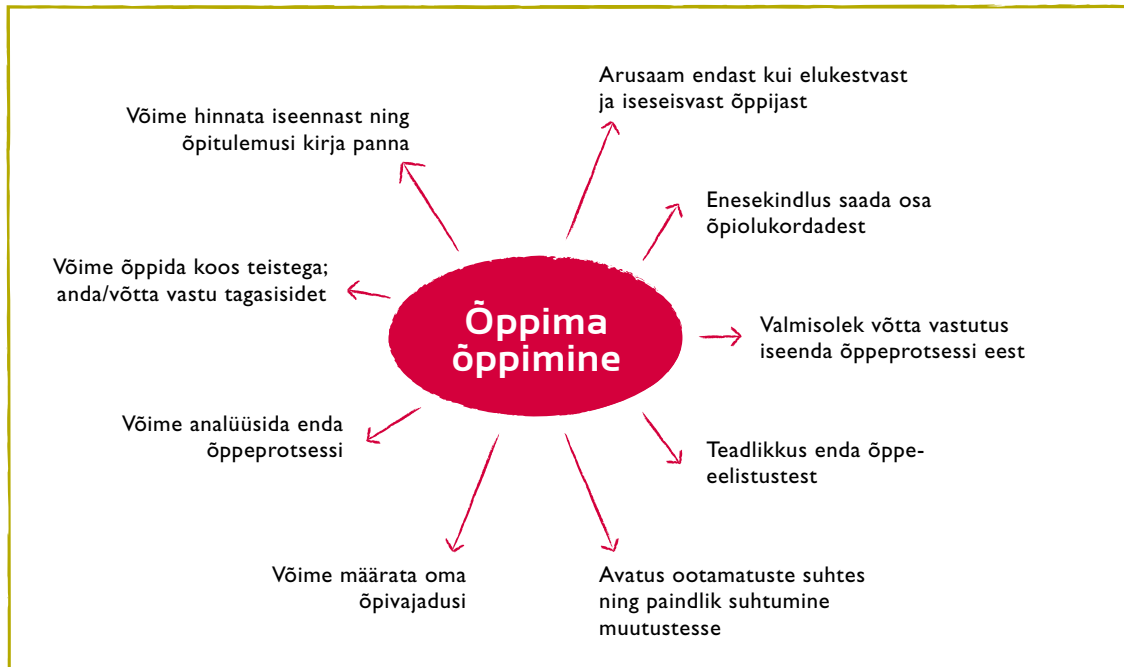
sessist maksimaalset kasu saada, on väga oluline jõuda teatud selguse ning valmisolekuni enda sees.

Noortepassi protsess ei tähenda vaid paari sammu, mis viivad Noortepassi sertifikaadini. See on palju enam! See on väärtuslik isiklik ja hariduslik kogemus. See võimaldab noortel inimestel leida endas elukestev õppija, kes suhtub enesekindlalt ja kirglikult oma arengusse ning teadvustab, et see ei piirdu üksnes konkreetse noortevahetuse, koolituse, noortealgatuse või Euroopa vabatahtliku teenistuse projektiga.

Noortepassi protsess ei tähenda pelgalt õpikogemuse killukeste kogumist tegevuse vältel ning nende korrektset üleslugemist Noortepassi sertifikaadi enesehinnangu osas. Seal peitub palju suurem po-

tentsiaal. See on meetod, mis aitab noortel haarata õppimisel ohjad enda kätte ning panna alus iseenda hoiakutele ja oskustele. Üks mõjusamaid pädevusi on "õppima õppimine" (vt pilti allpool). Läbi Noorte-

passi protsessi muutub õppimine üha nähtavamaks ja eesmärgipärasemaks ning ei ole enam miski, mis toimub möödaminnes.

Milline tähendus on sellel kõigel teile kui lavataguse ettevalmistuse tegijale?
Soovitame teil analüüsida end neljast alljärgnevast aspektist:

- Tundke end kui õppijat
- Tundke end kui õppimise toetajat
- Tundke oma sihtgruppi
- Tundke oma põhimõtteid ja meetodeid

Tundke end kui õppijat

Kui me räägime õppimisest ja õppima õppimisest, on huvitav tõdeda, et noorsootöötajad/koolitajad/mentorid on üheaegselt nii õppimise korraldajad kui õppijad. See võib Noortepassi protsessiga töötades olla üks teie parimatest ressurssidest. Mida paremini te end kui õppijat tunnete, seda paremini oskate vahendada õppimist ka teistele (kuid tuleb siiski arvesse võtta, et teised inimesed õpivad teist erinevalt).

Küsimused, mille peale mõelda:

- Kuidas ma eelistan õppida?
- Kas ma tunnen õppimise vastu kirge?
- Mis mind õppeprotsessis aitab?
- Mis mind õppimise juures takistab?
- Kuivõrd näen ma iseend elukestva õppijana?

Tundke end kui õppimise toetajat

Arendades osalejates/vabatahtlikes "õppima õppimise pädevust", tõstatub küsimus teie rolli kohta selles protsessis. Kui see tähendab noortele võimaluse andmist õppida kogemusest, kuidas olla iseseisev ja end ise juhtiv õppija (ning arendada seeläbi "õppima õppimise pädevust"), siis millised peaksid olema teie hoiakud ja suhtumine, et selline protsess aset leiaks?

- Põhjalikuma arutluse õppimise toetaja rolli kohta leiate 41. leheküljelt.

Küsimused, mille peale mõelda:

- Milline on minu arusaam sellest, kuidas õppimine aset leiab?
- Kas õppimine on minu jaoks nagu ostlemine? Või sarnaneb see millegi muuga?
- Kes vastutab noorte inimeste õppimise eest?
- Kuidas saaksin luua õppimiseks sobivad tingimused?
- Milline on minu arusaam "õppima õppimise" pädevusest?
- Milline tähendus on sellel kõigel minule kui õpiprotsessi toetajale?

Tundke oma sihtgruppi

Mitteformaalses hariduses ega Noortepassi protsessi vahendamises ei ole üht, kõikidele sobivat lahendust. Protsessi tuleb planeerida hoolikalt, pidades silmas sihtgrupi iseärasusi, ootusi ja nendega seotud väljakutseid. Noored inimesed, kellega töötate, ei pruugi näha Noortepassi protsessi niisama suure õpiseiklusega kui teie seda näete.

Põhimõtteliselt peaks Noortepassi protsess noori inimesi jõustama, toetudes nende tugevatele külgedele ning oskustele, ning aitama seeläbi tõsta nende, kui õppijate, enesehinnangut. Eriti oluline on see juhul, kui töötatakse vähemate võimalustega noortega.

Küsimused, mille peale mõelda:

- Milline on minu sihtgrupi taust?
- Kas ma tean midagi nende varasema õppimise kohta?
- Kas Noortepassi protsess võiks tunda neile põnev?
- Millised on minu eelarvamused nende võimete suhtes?
- Kas mul võib protsessi käigus minna vaja suuremat toetust?
- Kas ma võin tutvustada Noortepassi protsessi juba enne tegevuste algust?

Tundke oma põhimõtteid ja meetodeid

Viimase punktina rõhutame, et noorsootöötajad/ koolitajad/mentorid peavad olema suutelised looma silla õppeteooriate ja -strateegiatega ning noorte maailma vahele. Nad peaksid olema kursis arengutega (noorte-)poliitikas ning leidma sobivad viisid, kuidas neid noorteni viia. Teisisõnu, noorsootöötajad peavad noortega tegeledes olema suutelised tulema toime poliitikute ja akadeemikute “lavataguse keelega” ning selle “tõlkimisega” noortele arusaadavasse vormi.

Viimase, kuid kindlasti mitte vähem olulise punktina peab tõdema, et noorsootöötajate suhtumine Noortepassi protsessi mõjutab suurel määral, kuidas seda noorte osalejate/vabatahtlikega rakendatakse.

Küsimused, mille peale mõelda:

- Kas ma tean Noortepassi tausta kohta?
- Kust pärinevad elukestva õppe võtme-pädevused?
- Kui palju tean ma Noortepassi väärtuse kohta?
- Kuidas saaksin tutvustada neid põhimõtteid noortele sobival viisil?
- Milliseid toetavaid meetodeid saaksin konkreetse sihtgrupi puhul Noortepassi protsessi erinevates staadiumites kasutada?
- Mil määral olen tegelikult veendunud, et Noortepassi protsess on noortele vajalik ning kasulik võimalus?

Seotud meetodid:

- ⑦ Õppeintervjuu (lk 76)
- ⑬ Tehke oma õppimisest kollaaž (lk 94)
- ⑳ Enda tajumine ennast juhtiva õppijana (lk 118)

Õppimise vastu kire sütitamine

Õppimine on lihtsam, kui teil on tuju sellega tegeleda

On palju põhjuseid, miks noored otsustavad programmist Euroopa Noored osa võtta – miks nad lõövad kaasa noortevahetuses, osalevad koolitusel või veedavad aasta EVT vabatahtlikuna? Mõned põhjustest on: et oleks lõbus, et reisida, anda panus ühiskonda, kohtuda teiste noortega, saada elukogemust, seada endale väljakutse ja võib-olla ka see, et midagi uut õppida.

Kuid kui noortelt küsida: “Mille suhtes te kirglikud olete?” tulevad nad hetkelise üllatuse ja hämmingu järel välja selliste vastustega nagu: lemmikloomade, muusika, luule, reisimise, spordi... Üsna üllatav oleks kuulda, et keegi ütleb: “Ma olen õppimise suhtes kirglik”. Kuid samas on kõikide õpetamise ja tegelevate

inimeste (sealhulgas noorsootöötajate/koolitajate/mentorite) suurim unistus töötada kirglike ja entusiastlike noortega, kes on õppides täielikult pühendunud. Kuid millegipärast jääb mulje, et kirg ja õppimine elavad justkui kahes täiesti erinevas maailmas ning kahjuks on sageli nii, et selline lahknemine on toimunud formaalse hariduse omandamise aastatel.

Enamgi veel, osadel noortel on formaalse haridussüsteemiga sõna otseses mõttes peaaegu traumaatilised kogemused. Nad lahkusid koolist, kuna seal ei olnud ruumi erinevatele õppe-eelistustele. Nende enesekindlust iseloomustavad sageli sellised repliigid nagu: “Mul ei tule õppimine hästi välja”. Mõnele võib õppimine tunduda igava, keerulise ja raskena. Noortele

näib, et õppimine on rangelt paika pandud kellegi poolt, kellel on nende üle võim, lisaks hõlmab see närvesöövaid hindamisolukordi, mida teostab seesama võim. Tõepoolest, haridus ja võim on sageli tihedalt seotud, mis võib õppimise kontekstis viia õpitud võimetuseni. Seetõttu ei oleks üldse üllatav, kui teie projekti alguses ei tekita sõna “õppimine” osalejate/vabatahtlike hulgas positiivseid tundeid ega elevust.

Kuid õppimine võib olla ka suurepärase VÕIMALUS! Selleks, et tekkinud negatiivseid eelarvamusi kummutada, tuleks Noortepassi protsessi alguses läheneda õppimisele tundlikult, dünaamiliselt ja mõtestatult. Eesmärk on osalejaid/vabatahtlikke võimestada ning sütitada neis kirk õppimise ja arenemise vastu, mitte vastupidi. Mitteformaalne haridus saab noortele anda positiivse õpikogemuse ja anda lootust ning näidata, et õppimine on lõbus tegevus, mille tulemuseks on tärkav enesekindlus ja kirklik pühendumine oma õppeprotsessile. See paneb aluse inimese üldisele valmisolekule tegeleda elukestva õppega.

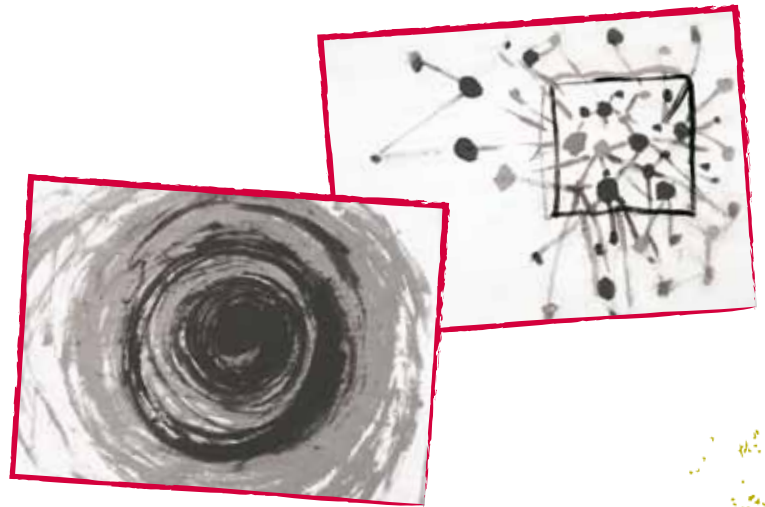
Kuidas seda teha?

- Säilitage kooskõla eksplitsiitse ja implitsiitse pedagoogika vahel, teisisõnu veenduge, et teie sõnad ja teod on vastavuses. Selleks väljendage selgesõnaliselt oma hariduslikku lähenemist ning pakkuge erinevaid õpikogemusi
- Näidake, et õppimine võib olla lõbus ning seda võib teha mitmel erineval moel. Veenge noori, et õppimine on kõige tõhusam siis, kui nad korraldavad seda ise nii nagu neile sobib. Õppida saab üksnes õppija ise (teised saavad vaid protsessi toetada ning luua hea õpikeskkonna). Sel moel muutub õppimine noore inimese elus mõtestatud protsessiks.
- Julgustage osalejaid võtma samm-sammult vastutust oma õppimise eest. Pidage meeles, et iseenda juhitud õppimine võib olla võimestav, kuid protsessi alguses ka väga hirmutav.
- Andke noortele teistsugune õpikogemus ning analüüsige seda. Nagu ütles üks minu koolitajast kolleeg: “Paari aasta pärast on osalejad tõenäoliselt unustanud, mida nad tegid, kuid kindlasti on neil meeles, kuidas nad seda tegid!”.
- Keskenduge noorte tugevatele külgedele ning edukatele õpikogemustele. Paluge osalejatel mõelda sellisele hetkele oma elus, mil nad õppisid midagi

kire ja pühendumisega. Paluge neil paarides sellest rääkida ning seda kirge uurida. Te võite lasta neil seda kirge ka joonistada (vt pilte allpool). See aitab neil avastada oma tugevad küljed õppijana.

- Heitke pilk ka 18. meetodile “Õpikire hindav uuring” (lk 110).
- Tegelege õppimisega seotud eelarvamustega mõne harjutuse raames. Mõnes kontekstis (näiteks koolitusel) soovitate tegeleda õppimisega seotud eelarvamustega, kasutades väiteharjutust või mõnda muud sarnast tegevust.
- Kasutage 19. meetodit “Milline on teie seisukoht õppimise osas?” (lk 114).
- Näidake õppima õppimise ja elukestva õppe eeliseid muutvas maailmas ning võimaliku läbikukkumise tagajärgi. Eilsed vastused ei sobi enam ilmitingimata tänasesse maailma ning võime oma õppimist suunata muutub isikliku arengu ning tööhõive seisukohalt oluliseks.

- Olge õppimise ning Noortepassi protsessi osas ka ise kirglik. Kirg on nakkav, samuti nagu selle puudumine. Kui te ise ei tunne õppimise suhtes kirge, on keeruline panna teisi seda tundma. Kuid selleks, et kõik oleks selge, peame ütleva: eesmärk ei ole Noortepassi “mahamüümine”, eesmärk on südamest uskumine elukestvasse õppesse ning mitteformaalsesse haridusse.

Seotud tööriistad:

- ⑥ Kapteni logiraamat (lk 72)
- ⑩ Žongleerima õppimine (lk 88)
- ⑭ Piltlugu (lk 96)
- ⑯ Ekstreemse väljakutse intervjuu (lk 102)
- ⑱ Õpikire hindav uuring (lk 112)
- ⑲ Milline on teie seisukoht õppimise osas? (lk 116)

Teadlikkus noore inimese õppimisest

Te olete oma õppimise tulem. Kõik, mida te teate, kõik, mida teha oskate ning kõik, mida usute, olete omandanud õppides. (Peter Honey)

Huvitav paradoks on see, et me veedame suurema osa oma elust õppides, kas siis teadlikult või alateadlikult. Aegajalt mõtleme (või palutakse meil mõelda) sellele, mida me oleme õppinud, kuid harva mõtleme sellele, kuidas me õpime. Väga sageli ei ole me õppeprotsessist teadlikud, kuna kaldume õppides kasutama "autopilooti". Kuid suurenenud teadlikkus iseene õppeprotsessist on "õppima õppimise" pädevuse arendamise üks nurgakividest. Eeldatakse, et mida enam oleme oma õppimisest teadlik...

- seda tõhusamalt suudame oma õppimist suunata ja juhtida;
- seda täpsemini oskame määratleda oma õpivajadusi;
- seda teadlikumalt valime, milliseid radu pidi me eelistame õppida ning
- seda suuremat kontrolli omame oma õppeprotsessi üle.

Seetõttu ongi Noortepassi protsessi üks esimesi ülesandeid suurema tähelepanu pööramine oma õppimisele. Järgnevad küsimused aitavad teil ning noortel õppimise avastamise protsessis paremini orienteeruda:

Küsimused, mille peale mõelda:

- Kuidas ma eelistan õppida?
- Milline on minu õpistiil?
- Millist rolli mängivad õppimise juures minu tunded?
- Kuidas ma motiveerin end õppima?
- Kuidas ma oma õppimist saboteerin?
- Kuidas ma tegelen takistuste ja väljakutsetega?
- Millisena näen ma teiste inimeste rolli enda õppimises?
- Milline õpikeskkond, õppemeetodid ja tööriistad aitavad mul õppida?
- Kuidas on mul võimalik oma õppimise viise avardada?

Mõned meetodid õppimise üle mõtisklemiseks

Viise ning meetodeid, mis aitavad noortel inimestel suurendada teadlikkust oma õppimisest, on palju. Siinkohal toome välja neist mõned, kuid rohkem meetodeid leiate käesoleva raamatu tööriistade ja meetodite osast (lk 52).

Noortevahetusel või koolitusel võiksite luua osalejatele õpituksituatsioone, kus nad saavad end proovile panna (näiteks õppida žongleerima või teha origami *ninja*-tähte või tantsida salsat jne). Sellele peaks järgnema analüüs, mis keskendub aspektile “mina kui õppija”, kus kasutate mõningaid eelmisel leheküljel välja toodud küsimusi. EVT puhul soovitame kasutada vabatahtliku elus aset leidnud sündmust ning mõtiskleda selle põhjal samade teemade üle.

→ Vaadake 10. meetodit “Žongleerima õppimine” (lk 88).

Ka õpituksituatsiooni küsimustikud soodustavad analüüsi. Neid vahendeid rakendades võib saada huvitavat materjali,

panemaks proovile osalejate/vabatahtlike enesetaju ning mõtisklemaks eelistatud ning ebapiisavalt arendatud õpieelistuste üle. Seda võib kasutada õppe edasise planeerimise vundamendina.

Kuid pöörake tähelepanu sellele, et te ei rõhutaks liialt küsimustike tulemusi. Küsimustikud näitavad üksnes seda, millised võivad olla potentsiaalsed arenguvõimalused. Õpituksituatsioonid ei ole staatilised või päritud nagu horoskoobimärgid. Lisaks sellele märgivad mõned hiljutised kriitilised artiklid, et “lihtsustatud oletused inimeste õpituksituatsioonide kohta võivad olla eksitavad. Erinevused õppimises ei esine mitte inimeste vahel, vaid pigem kontekstide vahel ning need ulatuvad kaugemale sisu modaalsusest: need peavad võtma arvesse õppijat ning tema tuju ja meeleolu, tema väsimuse taset, ajastust, sisu, õpetajat, osapoolte suhet ja usaldust, keskkonda, välja öeldud ning välja ütlemata ootusi ja veel palju ning samavõrra olulisi aspekte.” (UNIQUE Network, 2010).

Teine võimalus on heita pilk noorte õpiajaloole. Pange osalejad paaridesse ning andke neile suunavad küsimused, et nad saaksid üksteisega viia läbi õpiintervjuu. Noored saavad jagada isiklikke õpilugusid ning uurida üheskoos oma eelistusi ja tugevaid külgi.

→ Põhjalikum selgitus 7. meetodis “Õpiintervjuu” (lk 76).

Mõne osaleja jaoks võib olla ülimalt kasulik leida seos oma kogemuse ja mõne õpiteooria vahel (näiteks kogemusõppe tsükkel), mis loob raamistiku õppeprotsessi analüüsimiseks. Kui neid teooriaid hästi esitleda ning siduda need tegelike kogemustega, võivad need veelgi suurendada enesekindlust ja omanditunnet õppeprotsessi suhtes.

Eneseanalüüsi saab soodustada ka erinevaid pilte kasutades (näiteks ajakirjaväljalõiked, internetist välja printitud pildid). Paluge noortel valida see pilt, mis kõige paremini iseloomustab neid kui õppijaid, ning jagada seda teiste osalejate või mentoriga. Uurige koos, mida see pilt teile selle inimese isikuomaduste ja tugevate külgede kohta räägib ning kuidas saaks neid projekti vältel õppeprotsessis kasutada.

Seotud tööriistad:

- ① Õppevabrik (lk 56)
- ④ Lammas Shaun (lk 64)
- ⑦ Õpiintervjuu (lk 76)
- ⑧ Õppimise meri (lk 82)
- ⑩ Žongleerima õppimine (lk 88)
- ⑬ Tehke oma õppimisest kollaaž (lk 94)
- ⑭ Piltlugu (lk 96)
- ⑱ Õpikire hindav uuring (lk 112)
- ⑳ Enda tajumine ennast juhtiva õppijana (lk 118)

Õppimise juhendamine ja planeerimine

Planeerida või mitte planeerida – selles on küsimus.

Õppimine võib olla nii proaktiivne kui reaktiivne, teadlik või ootamatu. Kui mõelda “õppima õppimise” pädevusele, on see nii aktiivne kui ka passiivne. Õppijad püüdlevad proaktiivselt õppimisvõimaluste poole ning samal ajal on nad avatud õppimaks elu poolt pakutavatest kogemustest, millega nad kokku puutuvad. Tegelikult on see nii just noorsootööga seotud mitteformaalse hariduse kontekstis. Lisaks sellele, et õpitakse mõnda kindlat teemat, pakuvad ka grupiprotsessid ja õppimise kontekst palju õppimisvõimalusi. Noore inimese puhul ei ole ebatavaline, et ta tuleb ühtede eesmärkide ja ootustega, kuid leides muid õppimisvõimalusi ja uusi õpivajadusi, muudab neid siis protsessi käigus.

Tegevuse alguses, kui kired, eelistused ja tugevad küljed on läbi uuritud, on sobiv aeg mõelda osalejate õppimishuvidel ja vajadustel. Kõigile peaks olema selge, et protsessi eest vastutavad osalejad. Tähelepanu peaks olema noore inimese, mitte noorsootöötaja, koolitaja või organisatsiooni õpivajadusel.

See on võimalus panna proovile passiivne läheneamine õppimisele ja haridusele. Küsimus on pigem selles, mida on osalejatel vaja õppida ning kuidas

saavad juhendajad neid selles toetada, kui mida saavad osalejad ja juhendajad konkreetsest tegevusest õppida. See on oluline ja võimestav samm õppimise eest täieliku vastutuse võtmise teel.

Õpisuuna paikapanek annab vajaliku fookuse, mis koos kire ja elevusega annab õppeprotsessile vajaliku hoo. Kuid on ülimalt oluline, et suund õppimisele põhineks tugevustel, mitte ei keskenduks üksnes puudustele ja nõrkadele külgedele.

Veel tuleks silmas pidada noore õpiplaani loomist. See küsimus on olulisem pikemat aega vältavate tegevuste puhul (näiteks EVT või pikem koolitus). Kuid õpiplaani võib seada ka pikemaajalisest (eluaegsest) perspektiivist lähtudes, sõltumatult konkreetsele tegevusele kuluvast ajast. Aga pidage meeles, et mõned noored on planeerimise suhtes peaaegu allergilised ning peavad sellist lähenemist õppimisele piiratuks ja kunstlikuks, väites, et “projektijuhtimisele” omast mõtteviisi ei saa õppimisele rakendada. Teised inimesed leiavad, et väga kerge ja mugav on määratleda õppe-eesmärgid ning kasutada õppe planeerimisel tabelleid. Miks see nii on?

Uuringud näitavad, et selles, kuidas inimesed oma arengut planeerivad, esinevad individuaalsed erinevused (McKee, Boyatzis, Johnston, 2008). Uuringute kohaselt esineb neli peamist planeerimisstiili:

- Eesmärgile orienteeritud planeerijad keskenduvad kindlate eesmärkide ja tulemuste saavutamisele. Need ei ole alati seotud mõne unistuse täitumisega või eesmärgi täitmisega.
- Suunale orienteeritud planeerijad teavad, milline on üldine tee, mida mööda nad tahavad liikuda, kuid nad ei ole selle suhtes konkreetsed. Neil on tugev eesmärgi- ja missioonitunnetus ning nad tahavad eesmärkide osas paindlikud olla.
- Tegevusele orienteeritud planeerijad eelistavad kaugemale tulevikule mitte mõelda, nad eelistavad elada suurel määral käesolevas hetkes ning lähenevad planeerimisele kui hulga konkreetsete ülesannete või tegevuste lisale.
- Eksistentsiaalsed planeerijad on tegelikult "mitte-planeerijad", kes eelistavad mitte mõelda tulevikule mistahes vormis ning elavad eksistentsiaalses olevikus; nad näivad keskenduvat pigem sellele, kes nad on, kui sellele, kes nad võiksid olla või mida nad võiksid teha.

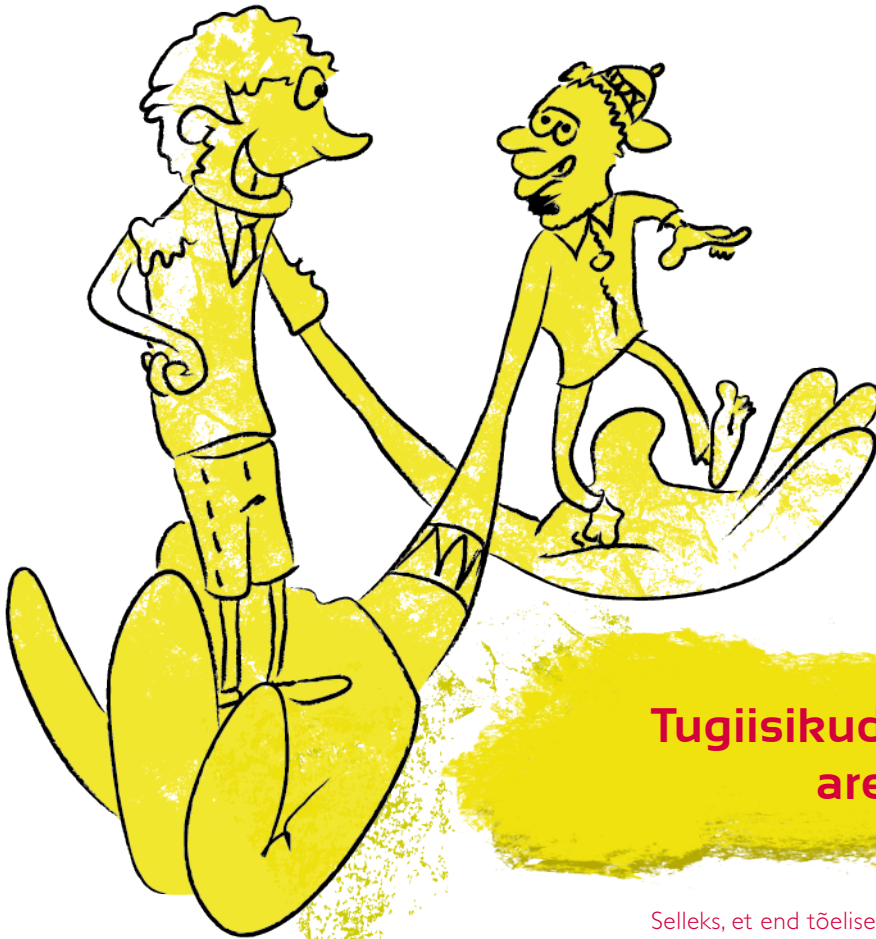
Suurenenud teadlikkus planeerimisstiilide mitmekesisusest peaks valmistama noorsootöötajaid ette selleks, et aidates osalejatel oma õppimist planeerida, pakuksid nad neile erinevaid meetodeid ja võimalusi. Kuid lõpuks peaks see olema siiski noor ise, kes otsustab, millist lähenemist planeerimisele ta õppeprotsessis kasutada soovib.

Erinevad meetodid ja tööriistad aitavad noorel oma õpiplaane erineval moel väljendada. Mõned osalejad ei ole väga tugevad oma mõtete paberile panemises, kuid nad võivad olla osavamad looma õpiplaane visuaalsemalt, kas siis digitaalselt või hoopis multimeedia kaudu. Õpiplaani peaks selle looja jaoks olema põnev ning kaasahaarav. See peaks olema õppimise ajakava, mida täidab põnevus ja avastusrõõm, mitte nimekiri erinevatest kohustustest. Üks variant on pakuda õppimiseks võimalusi, mis on kooskõlas noore õpieelistustega. See muudaks plaani rakendamise kergemaks ning õppeprotsessi lõbusamaks. Kuid mõned osalejad võivad enda proovile paneku eesmärgil tahtlikult valida mõne vähem eelistatud õpiviisi. Ka see on väga väärtuslik enesearendamise viis, mis aitab muutuda terviklikumaks ja tõhusamaks õppijaks.

Mõeldes eesmärkidele, suundadele ja õpiplaanidele, on oluline märkida, et need ei ole iial kivisse raiitud. Sageli muutuvad need protsessi käigus, kuivõrd neid mõjutavad kasvav eneseteadlikkus ning uued õpivajadused, mis õppeprotsessi käigus esile kerkivad.

Seotud tööriistad:

- ③ Mis on Noortepass? (lk 60)
- ⑨ Õpipäevik (lk 84)
- ⑯ Ekstreemse väljakutse intervjuu (lk 102)
- ⑰ Õppijate mandala (lk 106)

Tugiisikud ja arenguvõrgustikud

Selleks, et end tõeliselt näha, on tarvis peeglit.

“Enese juhitud õppimist” võib valesi mõista, pidades seda millekski, mida tehakse omaette olles, enesearenduse üksildasel teekonnal. Teatud ulatuses võib see muidugi tõsi olla ning selles võib peituda ka individuaalset aega ja tööd, kuid põhimõtteliselt on meil vaja teisi, kes meid õppeprotsessis abistaksid. Väga hea on, kui kõik meie õpivajadused on tuvastatud, õpisuunad seatud ning õpiplaanid koostatud, kuid

selleks, et neid rakendada, on meil vaja teiste tuge. Õppimine toimub usalduslike suhete kaudu turvalises paigas, kus meil on võimalik eksperimenteerida ning saada ausat tagasisidet. Võib-olla oli sotsiaalkonstruktivistidel õigus, kui nad ütlesid, et kõik, mida me teame, on kogemuse ning teiste inimestega sotsiaalselt lävimise tulemus.

Lisaks meile, noorsootöötajatele/koolitajatele/mentoritele, on noortel vaja ka kaaslast, kes nendega Noortepassi protsessis ühineksid. Teised noored on kui peegel, pilk väljastpoolt, mis täiendab enesetaju ja enesehinnangut. Selleks on noortel vaja õpikeskkonda, kus on ruumi kahtlustele ja küsimustele, kus nad leiavad tuge (ning pakuvad tuge) ning kus nad saavad õppeprotsessi üle mõtiskleda. Selles protsessis arendavad noored erinevaid sotsiaalseid oskusi: koostöö, aktiivne kuulamine, eneseväljendus, eneseavamine jne. See aitab õppida tundma ka võrgustiku-tegevust ja arendada sotsiaalset kapitali. Selles protsessis on üheks võtmeelemendiks vastastikkus: nende võrgustike kasutamine kahepoolseks õppimiseks ja mõlema osapoole kasuks.

Sõltuvalt tegevuse liigist võib õppimisel pakkuda tuge mitmel erineval moel: noortevahetustel ja koolitustel võib luua õpikaaslaste, õpikolmikute, analüüsigruppide vms süsteemi. EVT-s soovitame uurida võimalust luua õppevõrgustik mitme EVT vabatahtliku vahel või kasutada vastuvõtva organisatsiooni inimesi õppeprotsessis peegeldajana.

Võite isegi kaaluda õpiblogijaks hakkamist, et kirjutada lühikesi (ja põnevaid) õpilugusid ning kutsuda suuremat ringi neid kommenteerima ning neile reageerima.

Õppimisele mõtlemine

Sest üksnes tegutsemine ei ole piisav

Tihti öeldakse, et me õpime kogemusest. Õpime tehes. Teisisõnu: mida rohkem me teeme, seda rohkem õpime! Kuid kas see on ka tegelikult nii? Kui on, siis tähendab see, et meie projektidesse oleks oluline planeerida osalevate noorte jaoks nii palju kogemusi kui võimalik.

Kuid üksnes asjade tegemine ei tähenda ilmtingimata õppimist. Samavõrra oluline on ka mõelda sellele, mida oleme teinud, ning vaadata, kuidas asjad kulgesid. Me peame toimunut analüüsima, rääkima teistele oma kogemusest, et sellest tõepoolest midagi õppida.

Eneseanalüüs on õppimise juures tõenäoliselt kõige olulisem element. Analüüs annab meile võimaluse kogemust hinnata ning otsustada, mida tulevikus paremini või teisiti teha.

Inimestel toimub eneseanalüüsi kaudu õppimine loomulikult. Just seetõttu erinemegi planeedi teistest elusolenditest. Viimase 400 aasta jooksul ei ole keskmise krokodilli elu väga palju muutunud. Kuid inimesed elavad hoopis teistsugust elu. Meil on loomulik vajadus muutuda ja areneda. Me analüüsime ja muutume üha paremaks.

Kuid haridussüsteem, mille raames toimub nii meie õppimine kui ka nende noorte, kellega me töötame, ei innusta meid eriti oma õppimist analüüsima. Suuremalt jaolt otsustavad õpetajad meie eest, kas me oleme midagi õppinud või mitte. Meie eneseanalüüsi sealjuures ei vajata. Meie loomulikku analüüsivõimet ei ole meie õppimise heaks kasutatud.

Noortepassi protsessis tahame, et noored langetaksid ise oma õppimise osas otsuseid ning oleksid õppimisest teadlikud. Me peame aitama noortel inimestel nende analüüsivõimet uuesti aktiveerida. Me saame seda teha, luues oma programmis analüüsile ruumi ja pakkudes noortele tööriistu ja meetodeid, mis aitavad neil analüüsida.

Individuaalne analüüs, mõnevõrra üksildane tegevus

Üks viis analüüsida on istuda omaette ning mõelda selle üle, mis on juhtunud. Võtke pastakas ning pange mõtted paberile. Paljusid noori paneks see ülesanne tõsiselt proovile. Kuid paljud inimesed armastavad kirjutada iga päev päevikusse või peavad blogi. Kahtlemata leiata üsna palju selliseid vabatahtlikke, kes panevad kirja kõik nende õnnelikud, keerulised, põnevad ja kurvad Euroopa vabatahtliku teenistuse kogemused kas isiklikku päevikusse või jagavad neid oma blogis. Ka koolitustel meeldib mõnele osalejale, kui neile antakse iga päeva lõpus võimalus kirjalikus vormis oma õpikogemuste üle mõtiskleda.

→ 9. meetodi kirjeldus, "Õpipäevik" (lk 84).

Analüüsimine koos kaaslastega

Õppimise üle mõtisklemisel on teistest inimestest palju kasu. Kogemuste jagamine teistega tähendab:

- kogemuste sõnadesse panekut
- enda kogemuste võrdlemist teiste inimeste kogemustega
- et kaaslased abistavad küsimuste ja kommentaaridega, mis aitavad näha kogemust erineva nurga alt

Kui te jagate osalejatele õpipäevikud, võib olla abi sellest, kui pakute välja mõned suunavad küsimused, mis analüüsiprotsessi hõlbustavad. Õpipäeviku loomuliku kasutamise soodustamine võib olla abiks neile, kes ei tunne end lauseid ja lugusid kirjutades mugavalt. Ka joonistused, pildid ja üksikud sõnad võivad üsna palju väljendada. Õpiblogi annab võimaluse kasutada mõtete ja tunnete edasi andmiseks muusikat, video- ja heliklippe jne.

Nagu juba mainitud, leiavad paljud noored, et igapäevane kirjutamisharjutus ei sobi neile. Põnevaks väljakutseks on muuta kirjutamine nende jaoks meeldivaks ning aidata noortel sellest takistusest üle saada.

→ Kui teie noortele kirjutamine ei meeldi, kasutage meeldivamaid analüüsi soodustavaid lähenemisi, mida tööriistade ja meetodite osas kirjeldatakse (lk 52).

"Õppima õppimisega" seotud risk Noortepassi protsessis peitub selles, et me keskendume liiga palju noorte individuaalsele õppimisele. Õppimine muutub sooloprojektiks. Loomulikult on inimeste õpitulemused individuaalsed, kuid õppimise protsessi seisukohast on kaaslased ülimalt olulised. Noored saavad sellest kasu, kui teised neid toetavad, motiveerivad,

end nendega võrdlevad, neile väljakutseid pakuvad ning neid analüüsivad. Kui noortel on võrdluseks vaid nende enda isik, jääb vaade piiratuks.

Õnneks on noortele teistega koos ning teistelt õppimine tuttav. Uuringud näitavad, et eakaaslaste mõju noorele inimesele on suurem kui täiskasvanute mõju.

Loomulikult ei tähenda see, et noorsootöötajaid, mentoreid ja koolitajaid ei ole enam vaja. Selleks, et kaaslaste mõju maksimaalselt ära kasutada, on oluline luua teatud tingimused.

Näiteid analüüsimisest koos kaaslastega

“Analüüsigruppe” on koolitustel ja noortevahetustes kasutatud juba aastaid. Iga päeva lõpus saavad osalejad kokku viie- kuni seitsmeliikmelistes gruppides ning jagavad kogemusi. Sageli juhendab seda protsessi koolitaja või noorsootöötaja. Alternatiivina kasutatakse ka kahe- või kolmeliikmelisi analüüsigruppe. Grupid saavad regulaarselt kokku terve noortevahetuse või koolituse vältel, et üksteisega kogemusi jagada. Sageli tekivad ka lähedased sõprussuhted ning üksteisega jagatakse näiteks päevikussekkandeid.

Koolitustel ja noortevahetustes on suhteliselt kerge luua grupe regulaarseks analüüsiks. Euroopa vabatahtliku teenistuse projektide raames on igapäevaselt toimiva analüüsigrupi organiseerimine keerulisem ning tõenäoliselt oleks seda ka liiga palju. Kuid vabatahtliku jaoks on oluline, et tal oleks võimalus oma kogemusi analüüsida ning teistega koos õppida. Kui organisatsioonis on samal ajal ka teisi vabatahtlikke, võivad nad koos analüüsida. Üksikud vabatahtlikud võivad regulaarsetel kokkusaamistel jagada kogemusi ning analüüsida ka organisatsiooni teiste noortega või teiste sama piirkonna vabatahtlikega. Vabatahtlikud võivad mõtete vahetamiseks kasutada ka interneti.

Kirjutamine või koos istumine ja rääkimine ei ole ainsad viisid, kuidas õppimist analüüsida. Loomingulisemate lähenemiste kasutamine pakub teistsuguseid võimalusi tagasi vaadata ning analüüsida. Ka (igapäevane) päevikupidamine, fotoülevaade või film annavad noorele võimaluse analüüsida, hinnata ja reflekteerida projekti raames saadud kogemusi. Ülevaadete kirjutamine, piltide valimine, filmide kokku lõikamine ja toimetamine või intervjuude läbiviimine on kõik sellised meetodid, mis toetavad analüüsiprotsessi – nagu ka valmisprodukti lugemine või vaatamine.

Seotud tööriistad:

- ① Õpevabrik (lk 56)
- ⑥ Kapteni logiraamat (lk 72)
- ⑦ Õpiintervjuu (lk 76)
- ⑧ Õppimise meri (lk 82)
- ⑨ Õpipäevik (lk 84)
- ⑪ Minu sümbol, minu õppimine (lk 90)
- ⑫ Mida te täna õppinud olete? (lk 92)
- ⑭ Piltlugu (lk 96)
- ⑮ Õppimise analüüsimise Frankenstein (lk 100)
- ⑰ Õppijate mandala (lk 106)
- ⑲ Milline on teie seisukoht õppimise osas? (lk 116)
- ⑳ Enda tajumine ennast juhtiva õppijana (lk 118)

Õpitulemuste äratundmine ja dokumenteerimine

Ma õpin palju... aga mida?

Te teete asju... te kogete... analüüsitate... te räägite teis-tega... teile tundub, et saate nüüd aru... te kuulete teisi arvamusi... te loete raamatut... leiata uusi küsimusi... tunnete end kindlamalt... või mitte... te kuulata huvitavaid seisukohavõttu... teete asju paremini... teil tekivad uued arvamused... näib, et te õpite! Igal juhul... sellise mulje see jätab. Ja enamasti tekitab see hea tunde!

Kuid noortel inimestel võib tekkida kahtlus, kas neil on läinud hästi, kas nad on piisavalt õppinud, kas nad on ikka õiget asja õppinud. Formaalses hariduses ei ole neil tarvis endale selliseid küsimusi esitada, sest nendele küsimustele vastavad teised. Koolis on väga selge, mida tuleb õppida ja kui hästi. Seda ütlevad hinded.

Mitteformaalses hariduses on asjad natukene teisiti. Kui noor läheb mentori, noorsootöötaja, juhendaja

või koolitaja juurde küsima, kas tal on läinud hästi ja kas ta on piisavalt õppinud, küsitakse temalt suure tõenäosusega vastu: „Aga mida sa ise arvad?”

Mitteformaalses hariduses ei tea me täpselt, mida peaks õppima ja millal on piisavalt õpitud. Õppimise toetajad pakuvad välja ideid, vajadusel motiveerivad õppijaid... Kuid lõpuks peab ikkagi õppija ise vastutama selle eest, et ta õpiks seda, mida ta peab vajalikuks õppida.

Noor peab ise mõistma, mida ta õppinud on. Ja olgem ausad, kes saakski seda paremini teha, kui seesama, õppimisega tegelenud inimene. See aga ei tähenda, et ülesanne oleks kerge. Altpoolt leiata mõned näpunäited ja soovitused, kuidas õpitut ära tunda ning dokumenteerida. Kuid esmalt uurime küsimust “miks?”.

Miks on vaja õppimist ära tunda ning dokumenteerida?

Õppimise äratundmiseks ning dokumenteerimiseks on kaks head põhjust:

- Noor muutub oma õppimisest teadlikumaks ning see võimaldab tal planeerida edasist õpet.
- See aitab osalejatel oma õpitulemusi teistele edasi anda, näiteks kaasõpilastele, tööandjatele, kolleegidele või haridusinstitutionidele.

Kuidas ma tean, et olen midagi õppinud?

Aga mis see õppimine üldse on? Me kasutame sõna “õppimine” mitmel moel: „Ma õppisin enda kohta palju.”; “Ma pidin kõik sõnad pähe õppima.”; „Ma õppisin rattaga sõitma, kui olin kaheksa-aastane.”; „Ma õppisin olema kaastundlikum.” Kõikides nendes lausetes sisaldub sõna “õppima”, kuid need viitavad väga erinevatele protsessidele.

Mõne asja puhul on kergem teada, et oled midagi ära õppinud, kui mõne teise puhul. Kui te õpite mõnda aega tundma PowerPointi programmi, jõuate ühel hetkel punkti, kus võite öelda: “Jah, nüüd oskan ma seda kasutada! Ma olen selle selgeks õppinud, ma tunnen kõiki funktsioone ja tean, kuidas neid kasutada.”. (Kuigi kahtlemata leiata siiski palju inimesi, kes vaatamata PowerPointi heale tundmisele teevad sellega ikkagi kohutavaid esitlusi).

Aga kuidas on lood selliste pädevustega nagu “eneseväljendusoskus grupis”? Kuidas teada, kas olete selle selgeks õppinud? Või on see midagi sellist, mille puhul ei saagi öelda, et olete selle ära õppinud ning vastasse kasti linnukese teha?

Kuid täiesti võimalik on tunda ära “grupi ees esinemise” õpiaspektid. Need võib tuvastada alljärgnevalt:

- te olete leidnud meetodid/vahendid, mis aitavad teil end grupis turvalisemalt tunda
- te tunnete end grupis oma rolli suhtes kindlamalt
- teil on parem arusaam, kuidas lugu üles ehitada
- te ei muutu ärevaks, kui keegi teile vahele segab
- te tunnete end küsimustele vastates kindlamalt
- jne

See tähendab, et olete teinud õppimises edusamme ning oskate seda verbaliseerida. Tõenäoliselt olete suuteline tunda ära ka edasisi samme, mis aitavad teil selles valdkonnas veelgi pädevamaks muutuda.

Millegi õppimine võib tähendada, et te:

- teate nüüd, kuidas midagi teha
- mõistate seda (paremini)
- tunnete end seda tehes kindlamalt
- oskate paremini mõista, miks te teatud moel käitute
- leiate endale rolli, mis teile sobib
- olete leidnud teema kohta (teoreetilise) raamistiku
- teate, mida järgmiseks õppida
- jne

Kuidas?

Siiani oleme keskendunud sellele, mida olete õppinud. Kuid see on vaid üks osa teadlikkusest oma õppimise suhtes. Loomulikult on küsimus "mida?" oluline. Kuid ka "kuidas?" võib anda suure panuse õppimise mõistmiseks.

Järgnevad küsimused aitavad teil mõista, kuidas te õpite:

- Kas te õppisite mõne plaani või struktuuri alusel? Kas sellest oli abi?
- Millised olukorrad, hetked või tingimused aitasid teil õppida? Püüdke neid detailselt kirjeldada: kas te olite üksinda või koos teistega, kus te olite, kas te istusite või tegite midagi jne.
- Millised olid keerulised hetked ja kuidas te neist jagu saite?
- Milline oli teiste inimeste roll?
- Kas on midagi, mida te oma õpilähenemises tahaksite muuta?

Õppimise dokumenteerimine

Enne, kui me hakkame rääkima sellest, kuidas õppimist dokumenteerida, vaatame kõigepealt, kuhu dokumenteerida. Selleks saate kasutada mitmeid lähenemisi. Näiteks võite noortele anda vana hea õpipäeviku. Julgustage neid kasutama pastakat ja paberit.

Paljudes Euroopa Noored projektides antakse osalejatele õpipäevikud ning enamasti võetakse need rõõmsate nägudega vastu. See on ka sel juhul suurepärane vahend kui õppimist dokumenteeritakse isiklikel põhjustel, eriti neile kellele meeldib

iseenda jaoks kirjutada ning on motiveeritud seda regulaarselt tegema. See aitab inimestel oma õppimist analüüsida ning seda mõista.

→ Rohkem infot 9. meetodi kohta, "Õpipäevik" (lehekülg 84).

Mõnel inimesel aitab "projektijuhtimise stiili" kasutamine oma õppimist struktureeritult dokumenteerida (mõned nimetavad seda õpiplaaniks). Alguses panete kirja oma õpieesmärgid ning plaani, kuidas neid täita (kellega? kuidas? millal?). Te panete paika ka selle, millal te protsessi analüüsitate ning märgite need analüüsid üles. Selleks võib kasutada näiteks Exceli tabelit.

Dokumenteerimine võib olla ka vähem individuaalne, kui kutsute teisi õppeprotsessist osa saama. Sellel on mitmeid eeliseid: te olete avatud tagasisidele ning samal ajal võib teiste kaasamine teid motiveerida, kuna tunnete kohustust kirjutamist jätkata. Hea vahend selleks on blogi pidamine. Osalejad võivad valida, kas nad muudavad selle täielikult avalikuks või annavad ligipääsu vaid mõnele inimesele, keda nad kaasata soovivad. Blogi eelis on see, et seda saab kasutada ka muuks kui pelgalt kirjutamiseks – laadige sinna pilte, kasutage linke või videoklippe.

Võib-olla mõned noored on juba loonud või tahavad luua avalikkusele avatud veebilehte. See oleks suurepärane koht, kuhu oma õpisaavutused kirja panna.

Seotud tööriistad:

- ① Õppevabrik (lk 56)
- ② Noortepassi kaheksa pädevust (lk 58)
- ④ Lammas Shaun (lk 64)
- ⑥ Kapteni logiraamat (lk 72)
- ⑨ Õpipäevik (lk 84)
- ⑪ Minu sümbol, minu õppimine (lk 90)
- ⑫ Mida te täna õppinud olete? (lk 92)
- ⑭ Piltlugu (lk 96)
- ⑮ Õppimise analüüsimise Frankenstein (lk 100)
- ⑰ Õppijate mandala (lk 106)

Õpitulemuste kirjeldamine Noortepassi sertifikaadi jaoks

Näitame seda nüüd tervele maailmale

See hetk on kätte jõudnud! Euroopa Noored projekti lõpp on lähedal ning ette tuleb valmistada Noortepassi sertifikaat. Noortepassi sertifikaat koosneb kolmest osast:

- 1). Esimesel leheküljel on projekti ja osaleja üldised detailid
- 2). Teine osa kirjeldab, milles tegevus seisnes
- 3). Kolmas osa pakub ruumi, kuhu saab panna kirja üksikasjad osaleja õppimise kohta

Noortepassi sertifikaadi struktuuri ja väljanägemise ning selle loomise tehnilise protseduuri kohta leiate täpsema informatsiooni Noortepassi juhendist, mille saab alla laadida Noortepassi veebilehelt aadressil www.youthpass.eu. Seal on ka täpsem informatsioon Euroopa võtmepädevuste kasutamise kohta.

Noortepassi sertifikaadi kolmas osa annab teile võimaluse panna kirja noortealgatuse, noortevahetuse, Euroopa vabatahtliku teenistuse projekti või koolituse õpitulemused. See on tõe hetk. Osalejad seisavad silmitsi küsimusega, mida nad tegelikult õppinud on.

Noortepassi sertifikaadi kolmanda osa kirjutamine võib olla suhteliselt suurt väljakutset pakkuv tegevus. Olukorrad, kus õppimine toimub, erinevad programmi Euroopa Noored erinevates tegevustes olulisel määral. Samuti erineb vastavalt projektile ka noorsootöötaja, mentori, juhendaja või koolitaja roll.

Euroopa vabatahtliku teenistuse projektis võib mentor abistada vabatahtlikku hindamise ettevalmistamisel ning nad võivad teha koostööd, et Noortepass projekti viimaste nädalate jooksul lõpule viia. Sama kehtib ka noortealgatuse puhul: juhendajad (kui neid on) võivad osalejat Noortepassi koostamisel aidata. Keerulisem on personaalset tuge pakkuda viiepäevasel koolitusel, kuna koolitajatel ei ole alati piisavalt aega, et kõiki osalejaid abistada. Noortevahetused keskenduvad suuremal või vähemal määral õppimise kirjeldamisele, sõltuvalt osalejate/noorsootöötaja suhtarvust ja vahetuse pikkusest.

Ülimalt oluline on kaaslaste poolt pakutav tugi. Kuigi enesehindamine on midagi, mida igaüks teeb individuaalselt, on mõttevahetus kaaslastega ning nende toetus kriitilise tähtsusega. Kaaslastega koos õppimise analüüsimine ning selle kirjapanek Noortepassi vähendab pingeid, mida enesehindamine võib tekitada.

Kui võimalused noort enesehindamise juures aidata puuduvad või need on vähesed, on siiski oluline anda neile mõtteid ja näpunäiteid, kuidas ülesandega toime tulla. Me toome teieni mõned ideed, kuidas kirjutada enesehinnangut, mis on mõeldud teistele lugemiseks. Kuid isegi siis, kui noored soovivad vormistada enesehinnangu vaid iseendale lugemiseks, saab järgnevaid näpunäiteid kasutada nende mõtiskluse ergutamiseks.

- Noortepassi kolmas osa annab teile võimaluse jaotada õpitulemused kaheksa elukestva õppe võtmepädevuse alla. See ei tähenda, et kõik kaheksa võtmepädevust peavad olema saavutatud. Ei ole tõenäoline, et keegi suudaks ühe projekti raames teha edusamme kõigis kaheksas pädevuses (kui välja arvata pikemad tegevused, nagu näiteks Euroopa vabatahtlik teenistus). Tihti paigutuvad peamised õpitulemused kolme võtmepädevuse alla. See on hea tulemus ning pole mingit põhjust muretsemiseks. Lõplikus Noortepassis on nähtavad vaid need kolm pealkirja. Ülejäänud viite ei ole üldse näha.

- Võtmepädevused ei ole instrumendid, mille abil projektis õpitut hinnata. Võtmepädevused on Euroopa Komisjoni poolt loodud raamistik, mis kirjeldab, millised peaksid olema eurooplaste pädevused, olemaks edukad Euroopa kodanikud. Tõenäoliselt ei ole ühtegi Euroopa Noorte projekti, mis kataks kõik pädevused ning muudaks osalejad super-eurooplasteks. Kasutage Noortepassis välja toodud võtmepädevuste struktuuri alles siis, kui õpitulemuste kogumine on lõpetatud. Alles siis saate hakata otsustama, milliste pealkirjade alla saate erinevad õpikogemused paigutada.

Kuid võimalik on jätta need kaheksa võtmepädevust kasutamata. Selle asemel kasutage kategooriat "muu". Seda valikut saab kasutada selliste tulemuste väljendamiseks, mis ei sobi ühegi võtmepädevuse alla. Samas annab see osalejale võimaluse panna enesehinnang kirja nii, nagu tema seda näeb, ilma et oleks vaja kasutada võtmepädevuste struktuuri.

Teiste jaoks kirjutamine

Kui Noortepassi kui instrumenti kasutatakse selleks, et näidata pädevusi teistele, tuleb võtta arvesse teatud põhimõtteid. Hea mõte oleks panna osalejad mõtlema järgnevale:

- Vältige žargooni: mitte kõik ei ole tuttavad Euroopa Noorte programmiga, selle tegevuste või terminoloogiaga. Seepärast kirjeldatakse tegevust lühidalt Noortepassi esimesel leheküljel.
- Püüdke kirjeldada täpselt, mida te enda arvates olete õppinud ning mis paneb teid nii arvama. Siduge oma õppimine konkreetsete tõenditega.
- Vältige ebamääraste või korduvate kirjelduste kasutamist.
- Tehke lühidalt: Euroopa Noorte tegevus võib olla väga intensiivne ning tõenäoliselt võiksite oma kogemustest, õpimomentidest jne kirjutada väga pikalt. Kuid ärge hakake romaani kirjutama! Keegi peab selle ka läbi lugema. Püüdke keskenduda peamistele õpikohtadele ning kirjeldage neid täpselt.

Kui noored tahavad kasutada Noortepassi sertifikaadina tööle kandideerimisel, oleks hea mõte koguda kokku hulk töökuulutusi ning uurida, kuidas seal pädevusi sõnastatakse. See võib anda ideid, kuidas kirjeldada õpitulemusi nii, et tööandjad neid mõistaksid ja hindaksid.

Kolm viisi

Kindlasti on rohkem kui kolm viisi, kuidas oma õpitulemusi kirjeldada, kuid toome teile inspiratsiooniks välja need kolm:

Projekti alguses seatud õpieesmärgid

Projekti alguses võib kutsuda osalejaid üles endale õpieesmäärke seadma. Mõnele osalejale on see lihtsam kui teisele. Kuid neile, kellele ülesanne sobib ning kes on võimelised seadma endale selgeid eesmäärke, võivad need olla heaks suuniseks, millest õppimise analüüsimisel lähtuda. Võib juhtuda, et protsessi käigus kerkivad esile uued õpieesmärgid ning need võib samuti kirjeldusse lisada. Eriti pikemate projektide puhul, näiteks Euroopa vabatahtlik teenistus või noortealgatus, võivad eesmärgid muutuda ning esile kerkida uued.

Selle ülesande eesmärk on ühendada õppimise kirjeldus õpitulemustega ning kirjeldada:

- miks need eesmärgid formuleeriti
- kuidas osalejad nende eesmärkide saavutamise poole püüdisid

Situatsioonid alguspunktina

Mõned õppijad eelistavad siduda oma õppimise teatud olukordadega. Võib-olla on õppija kogenud olukorda, kus kõik õpitu saab üheks tervikuks. Selline olukord võis tekkida, kui noor pidi tegema esitluse oma noortealgatusest või täitma mõne ülesande

- kui suures ulatuses on võimalik neid eesmäärke saavutada
- kuidas eesmärgid projekti vältel muutusid
- millised uued eesmärgid protsessi käigus lisandusid

Viimaseks sammuks on sobitada kirjeldused kaheksa võtmepädevuse alla.

Õpieesmärkidega tegelemine sobib õppijale, kes on võimekas ning kellele meeldib oma õppimist planeeritult korraldada. Kuigi see näib olevat kõige loogilisem viis, kuidas õpitulemusi kirjeldada, on oluline teada, et paljud (noored) inimesed ei järgi õppimises sellist planeeritud protsessi.

koolitusel, vestlusel mentoriga, koosolekul kaaslastega, kus ta võttis kanda teatud rolli, või siis kui ta koostas projekti raames ajalehte või tegi filmi. Mõne sellise olukorra kirjeldamine võib olla üheks viisiks, kuidas anda ülevaade peamistest õpikohtadest.

Konkreetsetest olukordadest rääkimine annab noortele võimaluse tuua väga praktilisi näiteid ning tõendada seda, kuidas nad uusi teadmisi ja oskusi kasutasid. See võimaldab neil ühendada õppimist uute

rollide võtmise, uute ülesannete täitmise, ideede vormimise ja muu sellisega.

Kõige lõpuks püüdke paigutada need konkreetsed õpiolukorrad ühe võtmepädevuse alla.

Teie protsessi lugu

“Kui ma täitsin koolituse jaoks avaldust...” või “projekti esimesel päeval Tallinnasse saabudes...” või “sõpradega koos istudes...” võivad olla sobivad avasõnad neile, kes eelistavad kirjeldada õppimist pigem kui lugu, mis protsessi iseloomustab ning jõuab peamiste punktideni õppimises. Inimeste jaoks, kellele meeldib kirjutada, võib see olla sobivaks viisiks oma õpitee kirjeldamiseks.

Noortepassi sertifikaadi puhul on siiski oluline mitte kirjutada romaani. Kuid huvitava ning arusaadava kaheleheküljelise “õpiloo” kirjutamine on sobiv valik neile, kes tunnevad end kirjutades mugavalt.

— Sellisel juhul ei sobi lugu tõenäoliselt ühegi võtmepädevuse alla. Seetõttu tasub “lugu” paigutada kategooriasse “muu”.

Kuid rõhutagem uuesti: motiveerige noori üksteist kirjutamisülesannete juures abistama! Heade näidete toomine, tagasiside ning ideede ja näpunäidete jagamine võib olla suureks abiks. Tehke seda koos!

“Avasõnad”

Noortepassi juhendist leiate mõned “avasõnad” lausete jaoks, mis kirjeldavad teie õpitulemusi:

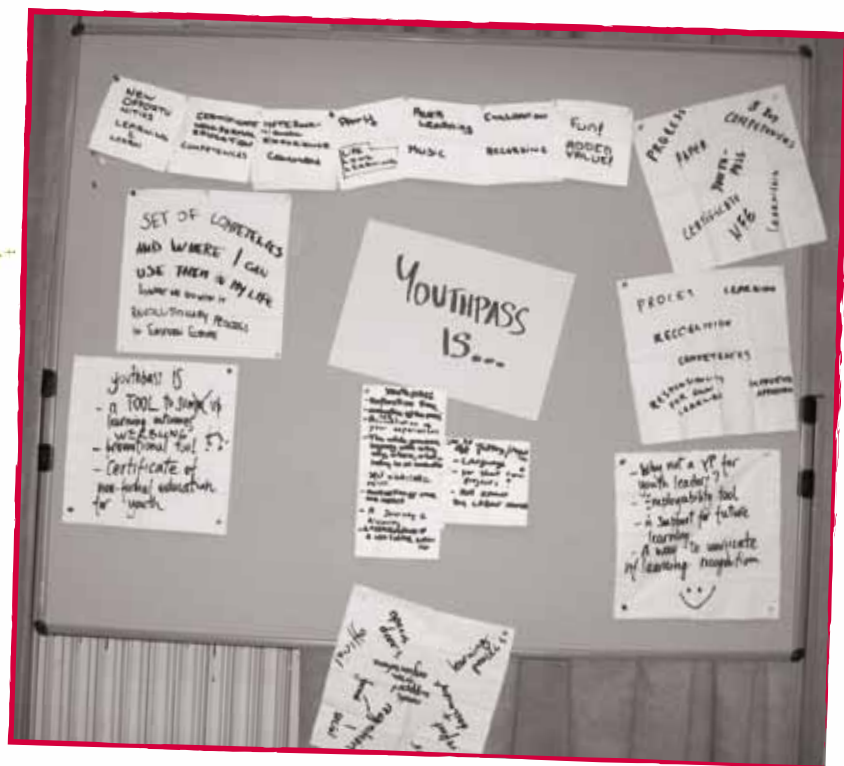
- Nüüd tunnen end mugavamalt ...
- Ma sain teada ...
- Ma õppisin ...
- Ma tunnen end kindlalt ...
- Ma tegin edusamme ...
- Ma olen võimeline ...
- Nüüd ma tean, kuidas ...
- Ma arendasin ...
- Nüüd on mul selge arusaam ...
- Ma tahan uurida põhjalikumalt ...

Noortepass... see ei ole lõpp!

Noortepass, mis projekti lõpus kätte antakse, on pelgalt dokument, kuid sellegipoolest on see oluline dokument, mis kirjeldab projekti jooksul toimunud õppimist. See kirjeldab kindla perioodi jooksul saavutatud õpitulemusi. Paljude noorte jaoks on see

esimene kord, kui nad puutuvad kokku elukestva õppe võtmepädevustega. Kuid noortevahetuse jooksul ei ole kellelgi võimalik teha mõne võtmepädevuse ette linnukene ja öelda: "Nii, see on nüüd tehtud!" Seda seetõttu, et võtmepädevused kuuluvad elukestva õppe juurde...

See näitab, et Noortepassil on oma koht Euroopa hariduse ja tööhõive laiemas raamistikus. Noortepass on sageli esimene samm, millele järgneb veel palju teisi.

Seotud tööriistad:

- ① Õppevabrik (lk 56)
- ② Noortepassi kaheksa pädevust (lk 58)
- ④ Lammas Shaun (lk 64)
- ⑤ Noortepassi saared (lk 66)
- ⑥ Kapteni logiraamat (lk 72)
- ⑨ Õpipäevik (lk 84)
- ⑫ Mida te täna õppinud olete? (lk 92)
- ⑮ Õppimise analüüsimise Frankenstein (lk 100)

Õppimise toetaja roll

Muudame õppimise jälle lõbusaks

Mida see kõik noorsootõtaja/noortejuhi, juhenda- ja, koolitaja, mentori või mistahes nimetust kandva õppimist toetava tugiisiku jaoks tähendab? Kas see tähendab muutust rollis või suhtumises? Sellele küsimusele on keeruline vastata. Suurel määral sõltub see erinevatest ideedest ja mõistetest, mida noorsootöös rollide ja hoiakute kohta kasutatakse. Mõne inimese jaoks on alltoodud kirjeldus äratuntav, kuid teistele võib see anda uue perspektiivi.

Me kasutame sõna "õppimise toetaja", et hõlmata kõiki erinevaid funktsioone, mis Euroopa noorsootöös esinevad.

Lihtsalt öeldes on õppimise toetaja roll toetada noort inimest tema õpieesmärkide saavutamisel. Kõige olulisem ja kõige suuremat väljakutset pakkuv on lause teine pool: tema õpieesmärkide saavutamisel. Noortepassi protsessis palutakse noortel võtta vastutus iseenda õppimise eest. See tähendab, et nad ise otsustavad, mida nad õppida tahavad, kuidas nad seda teha tahavad ja millal nad on selle ära teinud. See põhimõte on mitteformaalse hariduse, elukestva õppe ja õppima õppimise keskmeks. Noortepass ühendab kõik need elemendid ja koondab need kokku hariduse tunnustamiseks ja õppeprotsessiks.

Noored ja vastutus õppimise eest

Kas noored inimesed tahavad ise oma õppimise eest vastutada?

- Enne, kui hakkame uurima õppimise toetaja erinevaid rolle, oleks mõistlik küsida küsimus, mis huvitab paljusid inimesi: kas (kõik) noored on võimelised ja valmis ise oma õppimise eest vastutama?

Me kaldume ütlema: "Jah!"

Kõik inimesed on võimelised õppima ning tegema seda ise. Väikesed lapsed õpivad elu esimestel aastatel nii palju. Mitte seepärast, et keegi käsib neil seda teha, vaid seetõttu, et nad tahavad seda teha. Inimestel on sünnipärane vajadus ja motivatsioon õppida, areneda ja kasvada.

Pisut põhjalikum vastus ülaltoodud küsimusele oleks: "Jah! Aga..."

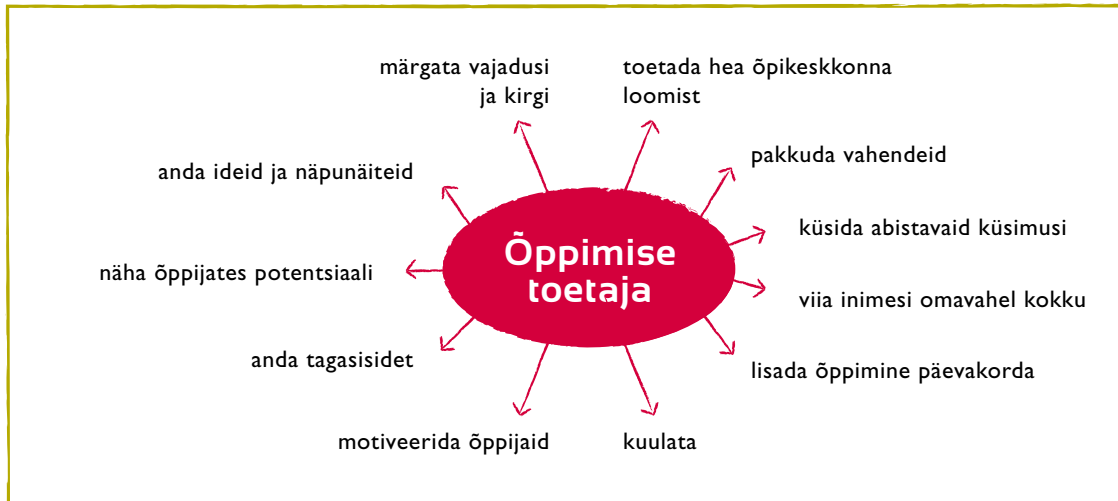
Paljudel meist on kogemus haridussüsteemiga, kus meie sünnipärasele vajadusele õppida ei pööratud tähelepanu. Me pidime õppima asju, mida teised inimesed pidasid meie jaoks vajalikeks. Teised otsustasid, milline on parim viis õppimiseks ning kas me olime õppimises edukad või mitte. Meie ei pidanud õppimise eest vastutama.

See on üks põhjustest, miks paljud noored kaotavad koolis käies motivatsiooni õppida. Nende õppimisviisidele, nende vajadustele ja nende kirgedele ei pöörata tähelepanu ning neid ei võeta tõsiselt. Nad on kohustatud järgima kellegi teise õppimisviise. Tulemuseks on see, et paljud noored lahkuvad koolist negatiivse suhtumisega sõnasse “õppimine”. Mõned on saanud koolist kaasa isegi “halva õppija” minapildi. See on kurb, sest halbu õppijaid ei ole olemas. Inimestel on lihtsalt väga erinevad õppimisviisid ning haridussüsteemil on keeruline seda mõista ning arvesse võtta.

Kuid õppimise toetajate jaoks on ülimalt oluline olla teadlik õppimise negatiivsest kuvandist ning halvast minapildist, mis on omane paljudele noortele. Nendel asjaoludel on suur mõju sellele, kas noored tahavad ise oma õppimise eest vastutada. Oma vajaduste ja kirgede taasavastamiseks on vaja aega ning analüüsi. Selles protsessis võib õppimise toetajal olla oluline abistav ning motiveeriv roll.

Õppimise toetaja rollid

Õppimise toetaja on nagu mitme jalaga ämblik, kelle iga jalg toetab õppimist.

Hea õpikeskkonna loomine

Ülimalt oluline on, et analüüsimiseks ja õppimiseks oleks hea keskkond. Grupp, kus vigade tegemine, kahtlemine, haavatavus või avatus on põlu all, ei ole paik, kus on lihtne õppida ja analüüsida. Avatud analüüsimine eeldab, et teid ümbritsevad inimesed, kes teid kuulavad, austavad ning ei mõista teie üle kohut.

Hea õpi- ja analüüsikeskkonna põhimõtted on järgmised:

- hinnatakse inimestevahelisi erinevusi
- ollakse valmis teisi toetama ja motiveerima
- austatakse erinevaid eneseväljenduse viise

- hinnatakse erinevaid õppimisviise
- keskendutakse noorte tugevustele ja potentsiaalile

Need põhimõtted on suures osas seotud hoiakutega, mis aitavad noortel koos analüüsida ning üksteise õppimist toetada. Selleks, et neid hoiakuid rakendada, saab õpetada teatud oskusi. Sealjuures on abiks harjutused, mis arendavad küsimuste küsimise, aktiivse kuulamise ning tagasiside andmise ja vastu võtmise oskusi.

Vahendite pakkumine

Õppimise toetaja saab noori õppimise juures abistada, pakkudes neile ligipääsu dokumentidele, inimestele, veebilehtedele ja kohtadele, mis võivad aidata noorel edasisi samme astuda.

Abistavad küsimused

Õppimise toetaja roll ei tähenda niivõrd noorte õppijate küsimustele vastuste pakkumist. Vastupidi, palju olulisem on küsida küsimusi, mis aitavad noorel jõuda suurema selguseni oma vajaduste, kirgede, eesmärkide ja edasiste sammude osas, mis õpiteekonnal on tarvis võtta.

Inimeste kokku viimine

Õppimine ei ole sooloprojekt. Võimalikult palju tuleks soodustada noorte omavahelist koostööd õppimisel. Õppimise toetaja mängib olulist rolli sarnaseid eesmärke, teemasid või õpistiile järgivate inimeste kokku viimises.

Õppimise päevakorda lisamine

Iseenda õppimise eest vastutamine tähendab, et teil on vaja mõelda, kuidas te siiani õppinud olete. Millised on teised võimalikud õppimisviisid ning kuidas te tulevikus õppida tahate? Õppimise toetaja lisab õppimise teema päevakorda. Õppimise toetaja peaks leidma noorte jaoks aja ning ruumi, et neil oleks võimalik mõelda ning oma õppimisviisi analüüsida.

Kuulamine

Kuulamine tundub olevat lihtne, kuid tegelikult võib see olla üks kõige enam väljakutset pakkuv ülesanne. Paljud õppijad on harjunud, eriti protsessi alguses, kuulama ning eeldavad, et teie räägite. Kuid õppimise toetaja jaoks on ülimalt oluline hoolikalt ja tähelepanelikult kuulata, mida õppija ütleb. See on tihedalt seotud ka ülalpool mainitud abistavate küsimuste küsimisega. Kuulamine on hädavajalik, et avastada ning mõista õppijale iseloomulikke vajadusi, takistusi ning tema kirge. Me kaldume otsekohe vastuste ja lahendustega välja tulema. Selle asemel peaksime aga kuulama ja küsima küsimusi, mis sunnivad õppijat ennast lahendusi välja pakkuma. Püüdke näiteks mentori-kohtumisel mõõta aega, millal teie räägite, ning aega, mil räägib noor. See näitab teile, kas olete õigel teel.

Õppijate motiveerimine

Seda rolli on kindlas sõnastuses väga raske kirjeldada. Motivatsiooniprobleemidel võib olla palju erinevaid allikaid ja põhjuseid. Nagu ülalpool kirjeldatud, võib paljudel noortel olla õppimisega seonduvalt endast negatiivne kuvand. Keeruline on muuta õppimine jälle lõbusaks ning panna noori mõistma õppimist kui midagi, mis kuulub neile.

Tagasiside

Õppeprotsessi vaatlejana on õppimise toetaja sageli heas positsioonis, andmaks noorele tagasisidet, et seeläbi tema enesetaju suurendada. Inimesed arvavad sageli, et tunnevad end hästi, kuid tihti on nende minapilt piiratud. Teiste inimeste tagasiside võib aidata neil näha rohkem valikuvõimalusi. Lisaks sellele võib ka lihtne kompliment olla vägagi motiveeriv.

Õppijates potentsiaali märkamine

Paljud noored oskavad suurepäraselt kirjeldada seda, milles nad üldse head ei ole. Seoses tagasiside andmisega, on ülimalt oluline, et õppimise toetaja oskaks näha kõikide noorte täit potentsiaali. Õppimise toetaja võib anda noortele uusi ülesandeid ja rolle või julgustada neid proovima midagi uut. See võib välja tuua oskused, millest noored ise üldse teadlikud ei olnud.

Ideed ja näpunäited

Õppimise toetaja võib anda noortele näpunäiteid, mõtteid ning soovitusi, et nende õppimist toetada. Kuid te peaksite olema teadlik, millised riskid kaasnevad sellega, kui te õppeprotsessis tüüri enda kätte haarate. Väga oluline on suuta hoida tasakaalu nõuannete jagamise ja õpilase enda vastutuse vahel, kui asi puudutab õppimist. Kuid loomulikult võib noortega kogemuste jagamine olla väga väärtuslik.

Vajadused ja kired

Igal inimesel on vajadused ja kired. Paljud nendest vajadustest ja kirgedest on varjatud ning välja ütlemata. Sageli ei panda haridussüsteemis kirgesid tähele ega võeta neid tõsiselt. Kirgesid peetakse millekski veidraks, rumalaks või loetakse unistuste kategooriasse kuuluvaks. Kuid kired on õppimises tõenäoliselt kõige olulisemaks liikuma panevaks jõuks. Õppimise toetaja peaks õppija kired ära tundma ning aitama õppijal nendega uuesti side luua.

Seotud tööriistad:

⑦ **Õpiintervjuu (lk 76)**

Töö kaasamiskindla Noortepassi protsessi suunas

Head küsimused kaaluvad üles lihtsad vastused (Paul Samuelson)

“Noortepassi avastades” kirjutamisel kerkisid pidevalt esile mõned küsimused. Need küsimused illustreerivad raskusi, millega noorsootöötajad/õppimise toetajad vähemate võimalustega noortega töötades kokku puutuvad. Me julgustame teid järgnevaid küsimusi meeles pidama ning nende peale mõtlema, kui töötate läbi käesoleva käsiraamatu teemat – Noortepassi protsessi.

- 1). Kas vähemate võimalustega noorte õppimises esinevad mõned erinevused?
- 2). Kuidas mõjutab õppimist see, kui õppija seisab elus silmitsi mõne takistusega (näiteks puue, ebastabiilne sotsiaalne olukord, motivatsiooni-probleemid jne)?

Võib öelda, et õppimisviise on sama palju kui õppijaid. Igal õppijal on erilised tingimused: sellised faktorid nagu võimed, vajadused ja sotsiaalne taust määravad ära viisi, kuidas me õpime. Kuid lõpuks teeb inimene läbi õppeprotsessi samad etapid, sõltumata sellest, millisel moel ta õppimisele läheneb.

Ülaltoodud väide on Euroopa Noored programmi seisukohalt oluline. Üks programmi prioriteete on tagada õppimisvõimalus vähemate võimalustega noor-

tele. Seda silmas pidades on Noortepassi protsess suurepärase võimalus nii erivajadustega noorte kui ka nendega töötavate noorsootöötajate õppimise toetamiseks ning tõendamiseks.

Muuhulgas on käsiraamatu "Noortepassi avastades" üks eesmärkidest mõtiskleda kaasatuse teemal, sellest rääkida ning pöörata kaasatuse sihtgruppidele Noortepassi protsessis täiendavat tähelepanu. Suurem osa aspektidest, mida käesolevas peatükis kajastatakse ning mis on suunatud kaasatusgruppidega töötamise eripäradele, leiavad kajastust ka käsiraamatu teistes peatükkides.

Kes püüab kõigest väest, saab üle igast mäest

Sageli peetakse iseenesestmõistetavaks, et Noortepassi protsess peab olema võimalikult kaasav. Kuid alati ei ole kerge leida sobivaid tööriistu ja meetodeid, et vastata elus takistustega silmitsi seisvate noorte vajadustele. Seetõttu pöörab käsiraamat erilist tähelepanu mitte üksnes protsessile, vaid ka kaasatuse sihtgruppidele. Käesolevas väljaandes mõtiskleme korduvalt võrdse osaluse tingimuste üle ning pakume välja tööriistu ja näpunäiteid, et õppeprotsessile kaasa aidata ning seda dokumenteerida. Kaasatusgruppide puhul on Noortepassi protsessis esile kerkivad väljakutsed ja eelised ühe mündi kaks külge.

Kaasamisega seotud väljakutsed

Kas Noortepass on lisatüli? Noortepass peaks täiendama ja toetama õppeprotsessi, mitte muutuma lisatähtsuseks. Noortepassi protsessi eesmärk on pakkuda uut viisi õppestrateegiade loomiseks ja arendamiseks. Haridus peaks olema õppijakeskne ning Noortepass on väärtuslik vahend, mis seda kogemust täiendab. Noortepassi kasutegur on arvestatav, kuna see suurendab teadlikkust õppimisest ning tunnustab protsessi kasulikke tulemusi. Noortepass on õpiprodukt, mida noored saavad kasutada "päris elu" kontekstides (näiteks tööd otsides, karjääri edendades, võõrkeelt õppides, vabatahtlikuna tegutsedes jne).

Õpitulemuste märkamine ja dokumenteerimine võib olla keeruline ülesanne, kui meil ei ole selleks sobivaid tööriistu. Noortepass ongi selleks sobiv vahend ning käesoleva käsiraamatu põhiline idee on pakkuda lisaks veel toetavaid tööriistu ja meetodeid, mis abistaksid õppijaid ja koolitajaid terve protsessi jooksul. Õppeprotsessi märkamine ja dokumenteerimine ei

Kaasatusest saadav kasu

Õpieesmärkide seadmine tugevatele külgedele ja positiivsetele omadustele keskendudes on üks viis, kuidas suurendada inimese motivatsiooni ja kirge õppimise suhtes ning seda eriti selliste noorte puhul, kes võivad seostada õppimist varasemate negatiivsete hariduslike kogemustega.

ole tavapärasega võrreldav selliste noorte inimeste puhul, kellel on piiratud verbaalsed võimed või kellel on keeruline oma mõtteid paberile panna. Sellisel juhul mängib peamist rolli nii õppija kui koolitaja oskus ja motivatsioon takistustest ülesaamisel kas need kõrvaldades või alternatiivseid lahendusi leides.

Õppimise individuaalne äratundmine. Kuidas tunda ära ning hinnata seda, mida oleme õppinud? See ei ole väljakutse üksnes vähemate võimalustega noortele. Kuid tingimused, millega seisavad silmitsi halvemal olukorras olevad noored, muudavad nende jaoks keerulisemaks õpitud hoomata ning leida selles midagi kasulikku ning rahuldustpakkuvat. Motivatsioon, õppijakesksed tegevused ja tugimeetmed on ülimalt kriitilised elemendid sellistele sihtgruppidele, kes ei suuda kerge vaevaga näha õppimises selle tegelikku väärtust ja eesmärki.

Mitteformaalse hariduse tunnustamine. Väline tunnustamine annab vähemate võimalustega noortele võimaluse sertifikaadi kaudu "näidata" omandatud pädevusi organisatsioonidele, potentsiaalsetele töoandjatele ja karjääriinõustajatele. Noortepassi serti-

fikaat võib olla nende noorte esimene ja ainukene sertifikaat. Individuaalne tunnustamine on suurepärane võimalus erivajadustega noorte enesevõimestamiseks. See annab neile selge ülevaate, mida ja kuidas nad on õppinud. Noortepassi lõppeesmärk on hariduskogemuse baasil toimunud nii isiklik kui professionaalne areng.

Noortepass on enesevõimestamise instrument. Noortepass on suurepärane vahend, millega noorsootöötajad saavad motiveerida ja võimestada igat inimest tema taustast sõltumata. Kus formaalne haridus on osutunud ebatõhusaks, võib mitteformaalne haridus avada uusi võimalusi noortele, keda on ekslikult sildistatud "halbadeks õppijateks". Mitteformaalne haridus võib aidata neil saavutada oma tegelik potentsiaal aktiivse kodaniku ja inimesena.

Kaasatuse toetamine

Noortepassi protsessi kontekstis on noorsootöötaja roll aidata noortel avastada oma õpivajadused ning saavutada endale seatud eesmärgid. See ei ole sihtgrupiti erinev. See võib küll tunduda ilmselge, et õppimise toetaja ülesanne on toetada, kuid kui me heidame pilgu avaküsimustele, võime hakata kahtlema, kas äkki vähemate võimalustega inimestega tegeledes ei ole ülesanded erinevad. Ehk on lähenemine laiahaardelisem? Ehk on kiirus erinev? Kas küsimused on samad?

Ka **noorsootöötajate loomingu** võib avada loendamatul hulgal võimalusi õppimisele läheneamiseks. Noorsootöötajad võivad luua, arendada ja kohandada õppemeetodeid ja tööriistu väga erinevatele sihtgruppidele. "Noortepassi avastades" pakub konkreetseid tööriistu, kuid noorsootöötajad peavad neid ise kohandama vastavalt nendele noortele, kellega nad töötavad. Noortepassi protsess tõstatab küsimusi ja teemasid, mida võib käsitleda mitme erineva nurga alt.

Sellega seoses, vaatame korraks tagasi kahele algsele küsimusele ning püüame leida neile vastused noorsootöötaja kui õppimise toetaja vaatenurgast.

Võib-olla toob "Noortepassi avastades" esile metodoloogilised väljakutsed, mille noorsootöötajad peavad ületama. Laiemas mõistes on koolitaja peamine roll aidata erivajadustega noori, siludes nende õpiteekonda, neid juhendada, toetada ning motiveerida. Vahe ei tundu olevat suur, kuid õppimise toetaja peab tegelema erinevate tingimustega ning järgima kaasatusgruppidega tegeledes alternatiivseid strateegiaid.

Meetodid ja lisameetmed

Suunamine, abi, juhendamine ja mentorlus on mõned viisid, kuidas õppimise toetaja saab aidata vähemate võimalustega noortel jõuda õpiesmärgini ning saavutada oma õpipotentsiaal. Lisaks õppimise toetaja abile ning noore inimese valmisolekule õppida (sest nad peavad tundma, et õppimisest võib neile kasu olla) peame tegelema ka erivajadustega, et kogu protsess üldse aset saaks leida.

Lisameetmed võivad ulatuda alates Euroopa vabatahtliku teenistuse raames pakutavast intensiivsemast mentorlusest kuni spetsiaalselt kohandatud tegevusteni noorte puuetega inimeste noortevahetuses või

selleni, et rohkem aega pühendatakse õpilaste eneseanalüüsile ning õpiplaanide ja tulemuste kirjapanekule. "Noortepassi avastades" toob välja hulga toetavaid tööriistu ja meetodeid, mis võivad kasulikud olla. Kuid kahtlemata on vaja lisapingutust, et neid meetodeid kaasatusgruppidega töötades kohandada.

Noortepassi protsess nõuab pikaajalisi strateegiaid ning seda, et takistuste ja raskustega tegeldakse kõikides õpistaadiumites, püüdemaks noorte inimeste autonoomia, enesevõimestamise ja isikliku arengu poole.

Toestava suunamise strateegiad

Kuidas saab noorsootöötaja aidata ehitada üles noore inimese õpistrateegiaid, kui noor seisab oma elus silmitsi õppimist mõjutavate takistustega? Kasutades analoogiat ehitusvaldkonnast: ajutise struktuurina kasutatakse toetust, mis aitab töötajatel ehitusplatsil töö lõpuni viia. See toetusstruktuur on nii koht, kus tehakse tööd, kui ka tee, mida mööda pääseb ligi keerulistele kohtadele. Noorsootöötaja seab noore inimese õppimise ümber samuti toetusstruktuuri, et ta saaks hakata õppimist üles ehitama.

Noortepassi protsessi kavandades tuleb luua toetusstruktuur nende noorte jaoks, kes seisavad silmitsi konkreetsete takistustega. Noorsootöötaja tagab ulatusliku toe protsessi alguses, et aidata noorel luua arusaam pädevustest, mida ta tahab omandada. Nagu ehitusplatsilgi, tuleb toetusstruktuuri hakata eemaldama järkjärgult. See on ajutine ning ei ole kindlasti mitte eesmärk iseeneses. Pigem on toetusstruktuur vahend, mis aitab ehitada püsiva õpistruktuuri, mille eest õppija võtab lõpuks täieliku vastutuse.

Noortepassi protsess pakub välja plaani, kuidas õppimist üles ehitada, kuid kui te plaanite tagada takistusteta ning kaasavat õppeprotsessi, ei tohi te kindlasti unustada toetusstruktuuri, mis on kohaldatud just selle noore jaoks, kellega te töötate. Eesmärgiks on see, et lõpuks oleks õppija ise suuteline vastutama oma õpitulemuste eest ning arendama iseseisvaid

õpistrateegiaid kas siis vähese noorsootöötaja poolse abiga või lausa ilma selleta.

Sellisel juhul sümboliseerib toetusstruktuur erinevaid toetavaid strateegiaid, mis koosnevad erinevatest tööriistadest ja meetoditest.

Erivajaduste puhul kasutatavad lähenemised

Me vajame erilisi tööriistu eriliste vajadustega noorte jaoks, kuid samas võime kohandada ka olemasolevaid tööriistu erivajadustega tegelemiseks.

Ilma tööriistadeta on keeruline midagi ehitada. See kehtib ka õppeprotsessi kohta. Käsiraamatu osa, mis on pühendatud erinevatele meetoditele, pakub laia valikut tööriistu, mida võib kasutada, kohandada või kanda üle erinevatesse kontekstidesse. Teie ülesanne on arvestada nende vähemate võimalustega noorte inimeste takistusi ja vajadusi, kellega te töötate.

Meie soov on olla nii kaasav kui võimalik ning anda teile näpunäiteid ning pakkuda välja võimalikke mugandusi, arvestades Noortepassi protsessi kõiki staadiumeid, millest käesolevas väljaandes juttu on. Kuid meie vahendite loetelu ei püüagi olla täielik ning sisaldada kõiki võimalikke mugandusi, teisi kontekste, sihtgruppe või ülekantavust.

Lõpuks on see teie otsustada, lähtuvalt teie loovusest ja kompetentsusest, kuidas te neid tööriistu kasutate, töötamaks välja nauditavat, kaasamiskindlat õpikogemust nii noortele kui teile endale.

**Teine osa –
Noortepassi tööriistad
ja meetodid**

Leidke inspiratsioon!

“Noortepassi avastades” teine osa pakub teile praktilisi harjutusi ja meetodeid, mida saate kasutada noortega terves õppeprotsessis. Need tööriistad võivad anda teile inspiratsiooni, lähenemaks noorte õppimisele ning selle dokumenteerimisele köitvalt ja loominguiliselt.

Kohandage neid vastavalt oma vajadusele

Iga grupp ning olukord on erinev. Teil on tarvis kohandada neid tööriistu ja meetodeid vastavalt sellele, mis tüüpi tegevust te läbi viite ning kes on need noored, kellega tegelete. Iga harjutuse juures anname teile mõned vihjed, kuidas harjutust kohandada, eriti selleks puhuks, kui töötate vähemate võimalustega noortega.

Ülevaade

Noortepassi meetodite kogu annab teile informatsiooni selle kohta, mida iga meetod püüab saavutada (eesmärgid) ning millise Noortepassi protsessi osa juurde see ennekõike kuulub (ülevaade järgmisel lehel). Iga meetodi puhul leiate detailse kirjelduse, kuidas seda rakendada. Kuid on ilmselge, et peate kasutama oma noorsootöötaja instinkti või koolitajaoskusi, et harjutusi vastavalt vajadusele kohandada ning arendada.

Tehke algust!

On aeg proovida erinevaid meetodeid.
Edu teile selleks!

Noortepassi tööriistad ja meetodid

	Lavataegune ettevalmistus	Kire sütitamine	Õppimise teadvustamine	Juhendamine ja planeerimine	Õppimise analüüsimine	Tuvastamine ja dokumenteerimine	Tulemuste kirjeldamine	Noortepassi tutvustamine	Õppimise toetaja roll
① Õppevabrik		x		x	x	x			
② Kaheksa pädevust					x	x			
③ Mis on Noortepass?			x					x	
④ Lammas Shaun		x			x	x			
⑤ Noortepassi saared						x		x	
⑥ Kapteni logiraamat		x		x	x	x			
⑦ Õpiintervjuu	x	x		x					x
⑧ Õppimise meri		x		x					
⑨ Õpipäevik			x	x	x	x			
⑩ Žongleerima õppimine		x	x						

	Lavastagune ettevalmistus	Kire sütitamine	Õppimise teadvustamine	Juhendamine ja planeerimine	Õppimise analüüsimine	Tuvastamine ja dokumenteerimine	Tulemuste kirjeldamine	Noortepassi tutvustamine	Õppimise toetaja roll
11 Minu sümbol					x	x			
12 Mida te täna õppinud olete?					x	x	x		
13 Tehke oma õppimisest kollaaž	x		x						
14 Piltlugu		x	x		x	x			
15 Frankensteini-analüüs					x	x	x		
16 Ekstreemne intervjuu		x	x	x					
17 Õppijate mandala				x	x	x			
18 Hindav uuring		x							
19 Milline on teie seisukoht?					x				
20 Enesetaju	x		x		x				

Õppevabrik

Metafoorne harjutus, mis stimuleerib igapäevast analüüsi ning muudab õppeprotsessi nähtavamaks

Eesmärgid

- Toetada igapäevast ja pidevat analüüsi tegevuse kestel
- Suurendada teadlikkust nii isiklikust kui grupi õppeprotsessist
- Märkata ja dokumenteerida õpitulemusi vastavalt nende esilekerkimisele

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja läheb

- Tühja seina
- Markereid
- Märkmepaberit, maalriteipi
- Plakateid
- Valikuline: loomingulised materjalid ja kaamera

Aeg

- 30–45 min/päevas
- 2 h kokkuvõtte

Samm-sammult

Tutvustage osalejatele “vabriku” metafoori. Vabriku peamine tulemus on tegevuse käigus õppimine (noortevahetus, koolitus, EVT):

Pange seintele plakadid järgnevate pealkirjade ja küsimustega:

- 1) **Koostisained** – Mida teie isiklikult õppeprotsessi andsite?
- 2) **Seadmed** – Millises raamistikus õppimine aset leidis?
- 3) **Personal** – Kas kaasatud oli ka teisi inimesi?
- 4) **Toode** – Mida te õppisite ning kuidas te teate, et te seda õppisite?
- 5) **Operaator** – Kuidas te end tegevuse kestel tundsite (emotsioonid)?
- 6) **Müük ja turundus** – Milline on teie õppimise väärtus? Kus te edaspidi oma kogemust kasutada saate?

Tegevuse esimese päeva lõpus tutvustage osalejatele plakateid seinal ning selgitage, et see on koht, kus nad saavad iga päev oma õppimist analüüsida. Noortevahetusel või koolitusel andke osalejatele iga päeva lõpus aega 30–45 minutit, et nad saaksid mõtiskleda seinal kinnitatud küsimuste üle. Samal ajal julgustage neid kasutama “vabrikut” pideva analüüsivahendina ning paluge neil panna õppimisega seotud detailid kirja või joonistada neid siis, kui neil selleks soovi on.

Tegevuse viimasel päeval andke osalejatele kaks tundi, et nad saaksid koostada Noortepassi sertifikaadi tarbeks enesehinnangu (sertifikaadi kolmas osa). Paluge osalejatel töötada väiksemates gruppides ning tuvastada õpitulemused seinal olevate küsimuste abil. Nad võivad kasutada plakatitelt erinevaid elemente, et dokumenteerida Noortepassi enesehinnangu osas oma õpitulemusi.

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Selle kahetunnise sessiooni ajal võib õppimise toetaja tutvustada Noortepassi tausta, ajalugu ning ideed, lisades ka mõned suunavad küsimused võtmepädevuste kohta.

Pärast seda andke osalejatele aega, et nad saaksid panna kirja oma õpitulemused (selleks, et valmistada ette Noortepassi sertifikaat). Seda võib teha ka dialoogis teiste osalejatega.

Arutelu

- Milline oli “vabrikukogemus” teie jaoks?
- Mis tunne oli õpitut sõnadesse panna? Oli see kerge või keeruline?
- Kuidas te oma “toodet” müüksite?
- Kuidas saaksite tulevikus omandatud kogemusi ja teadmisi rakendada?

Kohandamine

- Seda meetodit saate kohandada nägemispuudega inimestele, kasutades arvuteid või salvestisi.
- Sõltuvalt tegevuse teemast või sihtgrupist soovitame kasutada erinevaid metafoore (näiteks küpsetamine, purjetamine, sport, loomingulised jutukesed jne).
- Hoidke oma grupi õpivajadustel ja -protsessidel silm peal. Õppimise toetaja võib kasutada vabrikust saadavat informatsiooni, et osalejaid õppimises juhendada.
- Vahehindamisel on kasulik analüüsida senini läbitud õppeprotsessi ning vastavalt sellele kohandada edasisi tegevusi.

Välja töötanud: Diona Los & Santa Grinberga

Lavatagune ettevalmistus

Kire sütitamine

Õppimise teadvustamine

Juhendamine ja planeerimine

Õppimise analüüsimine

2

Noortepassi kaheksa pädevust

Kolmedimensiooniline kaheksajalamudel, mis aitab analüüsida õpiülesandeid ja -tulemusi kaheksa võtmepädevuse alusel

Eesmärgid

- Anda elementaarsed infot õpipädevuste ja Noortepassi kohta
- Tagada osalejatele ruum, kus Euroopa Noored tegevuse raames õppimist analüüsida

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja läheb

Ruum:

- Suurt ruumi, kuhu panna kaheksa pädevuse kolmedimensiooniline mudel (kaheksajalg)
- Kohtumispaika iga paari jaoks, kus tegeleda õpitulemustega

Aeg

- 90 minutit

Materjal:

- Pabertahvli lehti (kaheksajala ehitamiseks)
- Kleeplinti
- Kolme punast pabermärki: teadmised, oskused, hoiakud
- Kaheksat rohelist märki kaheksa võtmepädevusega
- Markereid
- Märkmepaberit
- Arvutit, dataprojektorit ja internetiühendust, et näidata Noortepassi veebilehte ja vahendeid
- Noortepassi sertifikaadi näidise väljatrükki

Ettevalmistus:

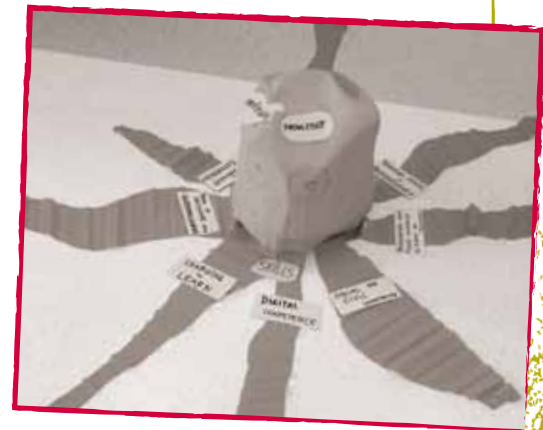
- Pange tool pahupidi teise tooli peale
- Mähkige pealmine tool pabertahvli lehtedesse, et ehitada kaheksajala pea
- Lõigake välja kaheksa ühepikkust pabeririba, et teha kaheksajala kaheksa jalga
- Kinnitage kaheksa pabeririba pea alumise serva külge
- Joonistage kaheksajalale nägu ja muud elemendid (süda, värvid jne)

Samm-sammult

- Pange kolmedimensiooniline kaheksajalg seminariruumi.
- Tutvustage osalejatele pädevuse mõistet, selgitades neile pädevuse kolme elementi: teadmisi, oskusi ja hoiakuid.
- Pange punased paberid pealkirjadega “teadmised”, “oskused” ja “hoiakud” vastavalt kaheksajala pea, jalgade ja südame külge ning selgitage, miks: teadmised on seotud pea/ajuga, oskused on tegevusega seotud ning kuuluvad seega jalgade juurde ja hoiakute koht on südames koos väärtuste ja tunnetega.

- Pange üks roheline võtmepädevust tähistav märk iga jala külge.
- Paluge osalejatel paarides või väikestes gruppides arutleda, milliseid õpitulemusi on Euroopa Noored tegevustega võimalik saavutada, pidades silmas kaheksat võtmepädevust.
- Paluge neil kirjutada õpitulemused märkmepaberile ja kleepida need kaheksajala selle jala/pädevuse külge, kuhu need võiksid kuuluda. Andke aega selgitusteks ning märkmepaberitel kirjutatu lugemiseks.
- Pärast lugemist võtke kokku jalgedel olevad õpitulemused ning küsige vajadusel küsimusi ja selgitusi.
- Julgustage osalejaid tutvuma teiste osalejate projektide või kogemustega, andma soovitusi ja küsima küsimusi.
- Lõpetuseks tutvustage Noortepassi tehnilisi aspekte: erinevate tegevuste “kus, mis, kuidas ja miks” detailid. Võimaluse korral kasutage arvutit, et näidata Youthpass.eu veebilehte või jagage osalejatele Noortepassi sertifikaadi näidised.
- Varuge aega küsimusteks ja vastusteks.

Arutelu

- Kas teie jaoks oli kasulik mõista, mis pädevused on?
- Selgitage, miks te otsustasite kleepida oma märkmepaberi just sellele “jalale” (mainige pädevuse nime).
- Kas teie jaoks oli kerge langetada otsus just selle jala kasuks?
- Kas mõne teie märkmepaberi paigutamiseks oli rohkem kui üks võimalus?
- Kas seda saaks seostada ka teiste pädevustega? Selgitage.

Kohandamine

Kolmedimensiooniline mudel, mida kasutatakse pädevuste selgitamiseks, on sobiv ka sensoorsete raskustega inimestele või nägemispuude korral. Selle abil saab edukalt tutvustada kaheksa pädevuse mõistet visuaalselt ja arusaadavalt ka noortele, kes ei räägi sama keelt või ei räägi seda samal tasemel.

Näpunäited

Kuna kõik jalad näevad ühesugused välja, on kasulik neid üksteisest eristada, kasutades kaheksat erinevat värvi paberit, erineva mustri või pildiga paberit vmt.

Välja töötanud: Santa Grinberga ja Ieva Grundsteine, kasutamiseks Läti Euroopa Noored büroo korraldatud noortevahetuse koordinaatorite koolitusel.

3

Mis on Noortepass?

Noortepassi kui õppimise dokumenteerimiseks mõeldud vahendi tutvustamine

Eesmärgid

- Tutvustada Noortepassi
- Toetada gruppi mitteformaalse õppimise mõistmisel
- Tutvustada kasulikku tabelit, mida igapäevaselt kasutada

Grupp

- Maksimaalselt 25 inimest

Vaja läheb

- Hindamistabelit (väljatrükk)
- Pastakaid
- Arvutit, dataprojektorit ja internetti, et näidata Noortepassi veebilehte ja *online*-materjale

Aeg

- 60–90 min

Samm-sammult

Meetodit kirjeldatakse EVT saabumisejärgse koolituse kontekstis.

Tutvustage grupile Noortepassi:

“See on instrument, mis tunnustab Euroopa vabatahtlikus teenistuses osaledes saadud teadmisi. See tunnustab mitteformaalset haridust.

Noortepass aitab teil jälgida ning kirjeldada, mida te Euroopa vabatahtliku teenistuse projekti jooksul olete teinud. See aitab teil siduda õppimise kindlate pädevustega. Mentorid jälgivad ning aitavad vabatahtlikku õppeprotsessi vältel. See aitab luua selged ja saavutatavad õpieesmärgid. Noortepassi abil saate panna õppimise kirja just sellisel viisil, nagu soovite. Seda võib kasutada ka meetodina, mis hõlbustab regulaarset õppimise analüüsimist terve tegevuse jooksul.”

Paluge grupil pakkuda välja ideid, kuidas õppimist kirja panna. Seejärel näidake neile, kuidas eelnevad Euroopa vabatahtlikus teenistuses osalejad on oma õppimist kirjeldanud, st blogid, päevikud, fotoalbumid jms.

Tutvustage ning selgitage osalejatele mitteformaalse õppimise (MFÕ) mõistet.

“Mis on mitteformaalne õppimine? Mitteformaalne õppimine on vabatahtlik, selle juures abistavad teid teised inimesed ning see on planeeritud.”

Jagage grupp väiksematesse rühmadesse ning paluge neil tuua võimalikult palju mitteformaalse õppimise näiteid oma elust. Andke ülevaade tervele grupile.

Alustage grupiga diskussiooni sellest, kui võrd oluline on leida oma elus aega analüüsiks, hindamiseks ja MFÕ-hetkede kirjapanekuks. Paluge grupil mõtiskleda selle üle, mida nad EVT kogemusest õppida tahavad. Liikuge diskussiooniga üldisemalt spetsiifilisemale. Andke kõigepealt osalejatele aega omaette mõtisklemiseks ning seejärel paluge neil paaris mõtteid vahetada. Viimases staadiumis koondage kõik jälle suuremasse gruppi ning jagage järeldusi suures ringis.

Tutvustage osalejatele “õppe hindamise” töölehte (vt allpool). Paluge osajatel see tööleht ära täita (iseseisvalt). Kui nad on juba mõned nädalad EVT-s osalenud, saavad nad selle põhjal näiteid tuua. Kui nad on EVT-sse alles saabunud, paluge neil kasutada kogemusi oma elust.

Küsige grupilt, kas neile tundus tabeli täitmine kasulik ja miks? Küsige, kas mõni vabatahtlik oleks valmis jagama kirja pandut ka suurema grupiga.

Selgitage Noortepassi protsessi lihtsalt ja lühidalt. EVT vahetoolitusel on rohkem aega Noortepassiga süvitsi minna. Mainige, et vabatahtlike mentor on nende juhendaja ning näidake neile, et Noortepassi kohta saab lisamaterjali alla laadida veebiaadressilt Youthpass.eu.

- Tabelit on võimalik kohandada erinevatesse kontekstidesse sobivaks, teisendades selle visuaalse keelde või ühendades selle “Õppevabriku” tegevusega.
- Kuigi see harjutus oli algselt mõeldud EVT jaoks, võib seda kasutada ka puhtalt enesehindamisel põhineva õppimise korral (puudub mentor, juhendaja või noorsootöötaja), näiteks noortealgatusel. Seda saab hõlpsasti kohandada ka teistele tegevustele, näiteks koolitusele või noortevahetu- sele.

Töölehed

Õppimise analüüsimine tegevustes

→ Mida ma õppisin?	
→ Kuidas ma seda õppisin?	
→ Kellega koos ma seda õppisin?	
→ Millal ma seda õppisin? (ahhaa-hetked)	
→ Võtmepädevused (kasutage üksnes lõpustaadiumis, ärge alguses näidake)	

Kasutamiseks õpiplaanima

→ Mida ma õppida tahan?	
→ Kuidas ma seda õpin?	
→ Kellega koos ma seda õpin?	
→ Millal ma seda õpin? Pange õppimine ajaraamistikku	
→ Võtmepädevused (kasutage üksnes lõpustaadiumis, ärge alguses näidake)	

Välja töötanud: Deirdre Quinlan

4

Lammas Shaun

Loominguline ja tõhus viis, kuidas kasutada kuulsaid multifilmitegelasi, saamaks paremini aru võtmepädevustest ning toetamaks Noortepassi sertifikaadi tarbeks tehtavat enesehinnangut

Eesmärgid

- Pakkuda midagi, mis aitab ära tunda pädevusi üldiselt
- Aidata osalejatel seostada pädevusi õpitulemustega
- Toetada osalejaid elust pärinevate kogemuste ülekandmisel õpitulemusteks

Grupp

- Vähemalt 12 inimest

Vaja läheb

- Film: Shaun the Sheep: Off the Baa! (2010) – leitav YouTube'ist või Amazone'ist
- Õppimise hindamise küsimustikke
- Arvutit, dataprojektorit ja internetiühendust (või DVD mängijat) video näitamiseks

Aeg

- 90 min

Samm-sammult

Esimene osa (8 minutit):

Näidake Lammas Shauni filmi.

Teine osa (30 minutit):

Gruppides töötades: iga grupp tegeleb ühe filmitegelase pädevustega. Osalejatel palutakse joonistada, kirjutada või muul moel dokumenteerida seda, mis asi on pädevus (15 minutit).

- Grupp 1 – tegeleb Lammas Shauniga
- Grupp 2 – ülejäänud lammastega
- Grupp 3 – koeraga
- Grupp 4 – sigadega

Gruppide töö esitlemine suures ringis (15 minutit).

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Kolmas osa (20 minutit):

Õppimise toetaja tutvustab Noortepassi ning elukestva õppe kaheksat võtmepädevust. Õppimise toetaja nimetab pädevusi üksikhaaval ning pärast iga pädevust küsib osalejatelt, kuidas on see nende arvates:

- seotud mõne kangelasega filmist
- seotud käesoleva projekti/tegevusega, millega osalejad tegelevad
- ja kuidas nad selle pädevuse omandasid

Neljas osa (30 minutit):

Osalejatel palutakse analüüsida kas omaette või paarides, ning panna kirja, mida nad on projekti/tegevuse käigus saavutanud, kasutades selleks elukestva õppe võtmepädevusi.

Kohandamine

- Multifilmide kasutamine sobib erinevatele kaasatusgruppidele, kuhu kuuluvad kognitiivsete/õpiraskustega inimesed. See aitab neil tuvastada pädevusi “lõbusas” keskkonnas ning seostada neid oma õpikogemustega.
- Kui multimeediaseadmeid ei ole võtta, võib kasutada ka teisi meedieid, näiteks lasteraamatuid (visuaalsem), laste mängukaarte või jutustada lugusid.

Näpunäited

Heitke enda ettevalmistamiseks pilk Noortepassi juhendile aadressil Youthpass.eu. Harjutuse viimane samm võib olla kaaslase intervjuu, mis soodustab suhtlemist, küsimuste küsimist ja teema üle mõtlemist.

Välja töötanud: Alexander Kumanov

Lavatagune ettevalmistus

Kire sütitamine

Õppimise teadvustamine

Juhendamine ja planeerimine

Õppimise analüüsimine

5

Noortepassi saared

“Tegemise kaudu õppimise” meeskonnamäng, mis tutvustab Noortepassi ja elukestva õppe kaheksat võtmepädevust

Eesmärgid

- Tutvustada “tegemise kaudu õppimise” meetodil kaheksat võtmepädevust
- Tutvustada Noortepassi ja suurendada osalejate teadlikkust sellest kui vahendist, mida kasutatakse enesehindamiseks ning mitteformaalse hariduse tunnustamiseks

Grupp

- Maksimaalselt 24 inimest

Vaja läheb

Ruum:

- Suurt ruumi kaheksa laua/piirkonnaga, mis kujutaksid saari

Aeg

- 90 min

Materjal:

- NoortePassi paberkoopia (üks grupi kohta)
- Ülesannetekaarte (pädevused)
- Ühte kaheksanurkset täringut
- Värvilisi markereid
- Maalriteipi
- Pappi
- Kahte kaardipakki
- Töölehti kaardimängujuhistega
- Töölehti matemaatikaülesannetega
- Tangrami mängu
- Plastiliini
- Paberit
- Värvilist paberit
- Liimi
- Templit ja tinti (passidesse templete löömiseks)
- Kääre
- Arvutit, dataprojektorit ja internetiühendust, et näidata Noortepassi veebilehte ja *online*-materjale

Ettevalmistus

- Valmistage ette kaheksa töökohta. Kasutage laudu või märkige põrandale (maalriteibiga) kaheksa saart, mis vastavad kaheksale võtmepädevusele.
- Pange igale saarele üks ülesannetekaart ning vajalikud materjalid, nagu ülesannetekaardil kirjeldatud.
- Seadke üles “passikontroll” (laud ja tool), kus õppimise toetaja saab lüüa templeid NoortePassi ja visata kaheksakülgsel täringut.

Inimesed

Kaks õppimise toetajat. Üks on “passikontrollis” ja teine abistab gruppe. Viimane peaks suutma vastata mängu puudutavatele küsimustele.

Samm-sammult

Mängu peamine eesmärk on see, et iga meeskond saaks pärast võimalikult paljude saarte külastamist ning kaheksa võtmepädevusega seotud ülesande täitmist templi oma NoortePassi.

- Jagage osalejad 3–5-liikmelistesse gruppidesse.
- Paluge igal meeskonnal mõelda endale nimi.
- Andke igale grupile NoortePass.
- Selgitage mängu eesmärki. Mängu eesmärk on 45 minuti jooksul saada passi templid kaheksa erineva saare märgiga. Iga märk esindab ühte võtmepädevust. Ärge öelge neile veel, et nad ei pea kõiki templeid passi saama (jätke see aruteluks).
- Selgitage, et passikontrollis saavad nad pärast iga saare külastamist ning meeskonnaga vähemalt ühe ülesande täitmist oma NoortePassi templi (iga saare kaardil on kolm ülesannet). Pärast templi saamist veeretavad nad täringut ning jätkavad teekonda.
- Jääge templi ja täringuga “passikontrolli”.
- Kui täring on veeretatud, läheb meeskond sellele saarele, mille kaart vastab märgile täringul. Kui saarel on juba teine meeskond, peavad nad uuesti täringut veeretama, kuni nad on leidnud vaba saare, mida nad veel külastanud ei ole.
- Mäng lõppeb, kui aeg saab läbi või kui üks meeskond on saanud kõik kaheksa templit.
- Koguge kõik mängijad suure ringi aruteluks kokku.
- Arutelu keskenduge mängule ning selle tähtsusele pädevuste ja projekti seisukohast.
- Arutlege osalejatega, kuidas on kaheksa pädevust seotud Noortepassiga ning näidake näidiseid Noortepassi sertifikaadist, keskendudes pädevuste osale (võimaluse korral kasutage arvuteid).

Arutelu

Võtmepädevused

- Mitu templit te saite?
- Kas selles mängus on võitjaid ja kaotajaid?
- Mis oli selle tegevuse eesmärk?
- Kas on võimalik saada kõik templid?
- Kas on vaja saada kõik templid?
- Kas te sooviksite jääda mõnele saarele pikemaks ajaks?

Tunnustamine

- Miks oli vaja “ametivõimudelt” tempel saada?
- Kas ta kontrollis, kas olite oma ülesande lõpule viinud või mitte?
- Juhtige tähelepanu: enesehindamine/juhendamine, õppeprotsess.

Kohandamine

- See tegevus sobib eriti hästi noortele, kellele meeldib mängude kaudu õppida ning kellel võib olla keeruline mõista teoreetilisi mõisteid traditsioonilises õpikeskkonnas.
- Kuna harjutuse esimeses osas õpitakse läbi tegevuse, võib seda kohandada peaaegu igasse konteksti sobivaks, muutes ülesandeid vastavalt osalejate vajadustele (joonistamine kirjutamise asemel, ülesandekaartide tõlkimine jne).

Näpunäited

- Arutelu jooksul on väga oluline keskenduda suunavatele küsimustele, et osalejatel oleks selge, et tegelik ülesanne on õppida neid pädevusi, millest me huvitatud oleme. Ei ole vaja saada kõiki templeid, kui see just ei ole meie eesmärk. Tegevus peaks tugevdama ka grupitunnet ning seega tuleks osalejaid õhutada täitma ülesandeid grupina.
- See meetod on seotud meetodiga “Kapteni logiraamat” ning neid võib kasutada kas koos või eraldi.
- Meetodit “Noortepassi saared” võib teha kas koolituse alguses, et tutvustada kaheksat võtmepädevust, või lõpus, et siduda osalejate õpitulemused nende võtmepädevustega.

Töölehed

Materjale saab alla laadida SALTO meetodite andmebaasist:

- NoortePassi paberkoopiad
- Ülesannetekaardid (pädevused)
- Kaheksanurkne täring

<http://www.salto-youth.net/find-a-tool/1223.html>

Suhtlus emakeeles

1. Rääkige teistele oma emakeeles üks mõistatus ning selgitage neile selle tähendust.
2. Leidke grupiliikmetega kolm sarnase kõlaga sõna, millel on teie emakeeles kas sarnane või erinev tähendus.
3. Õpetage teisi grupiliikmeid oma emakeeles tervitusi lausuma.

Suhtlus võõrkeeletes

1. Laulge võõrkeeles lühikene laul või lugege luuletus.
2. Õelge grupiliikmetele viis võõrkeelset sõna, mille te võõrustaval maal olete õppinud ning võrrelge neid omavahel.
3. Paluge kolmel inimesel öelda „Minu nimi on ... ja ma olen pärit ...” keeles, mis ei ole teie emakeel ning püüdke seda järele öelda.

Matemaatikapädevus ning teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest

1. Lahendage matemaatikaülesanne (tööleht).
2. Pange kokku tangram-pusle.
3. Arvutage kokku, mitu minutit vaba aega teil nädalas on.

Infotehnoloogiline pädevus

1. Joonistage mistahes tarkvara abil oma lemmikloom.
2. Avage uus tekstidokument ja tehke tabel tarkvaraprogrammidest, mida teie grupiliikmed oskavad kasutada.
3. Looge tabeltöötlusprogrammis valem, mille abil arvutada 70% tervikust.

Õppimisoskus

1. Õppige koos kaardimängu mängima (kaardipakk ja tööleht mängureeglitega).
2. Pange kirja viis asja, mida te täna olete õppinud ning selgitage, kuidas.
3. Rääkige oma grupi liikmetele, kuidas ja kus te eelistate õppida (õpistiilid).

Isiklik, kultuuridevaheline, sotsiaalne ja kodanikupädevus

1. Küsige teiste riikide sooküsimuste kohta ning kuidas nendega toime tulla.
2. Leppige ühiselt kokku vähemate võimalustega inimeste kui sotsiaalse nähtuse kirjelduses ning pange see kirja.
3. Uurige, millised on kultuurilised erinevused tervitamisel (suudlemine, käe surumine jne).

Algatusvõime ja ettevõtlikkus

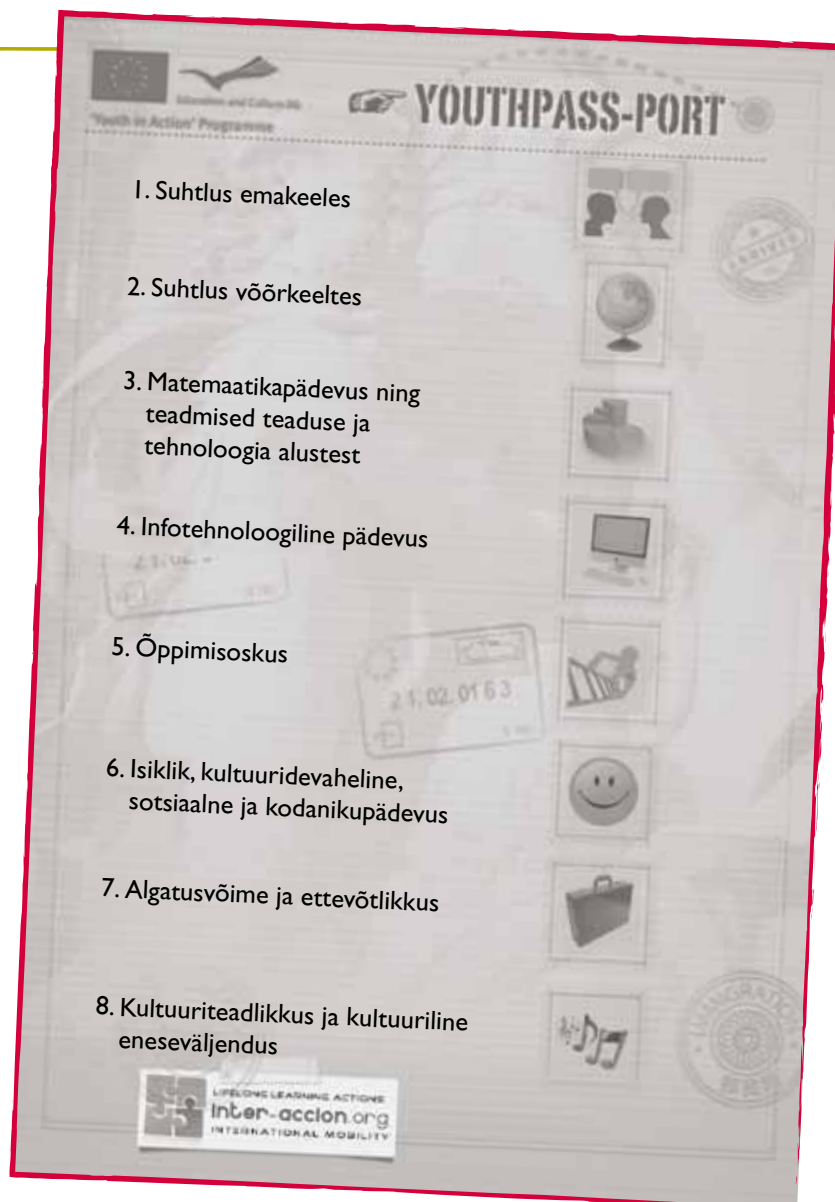

1. Rääkige grupikaaslastele, milliseid uusi ideid te möödunud aasta jooksul olete rakendanud ning millised on olnud nende tulemused.
2. Võtke grupina vastu otsus tänase vaba aja kohta.
3. Selgitage, mida te selle projekti raames soovite õppida ning milline oleks teiepoolne panus.

Kultuuriteadlikkus ja kultuuriline eneseväljendus

1. Tehke oma projekti iseloomustav papist/plastiliinist kuju.
2. Kirjutage projektist lühike luuletus.
3. Tehke kollaaž, mis väljendab teie tundeid projekti vastu.

Koostaja: Juan Ratto-Nielsen, SALTO Tool Box: www.salto-youth.net/find-a-tool/1223.html

6

Kapteni logiraamat

Praktiline meetod, mis võimaldab osalejatel atraktiivselt ning stimuleerivalt kaheksast võtme-pädevusest lähtuvalt oma õpitulemusi jälgida.

Eesmärgid

- Anda osalejatele tööriist, mis aitab neil jätkuvat õppeprotsessi analüüsida ja jälgida
- Tutvustada Noortepassi ning suurendada teadlikkust sellest kui enesehindamise ja MFÕ tunnustamise vahendist

Vaja läheb

- Väljatrükke Kapteni logiraamatu bukletist (üks osaleja kohta)
- Pastakaid

Grupp

- Individuaalne

Aeg

- Väljasõidupäeval: 45 minutit
- Sadamates: 20 minutit/sessioon
- Saabumispäeval: 45 minutit

Samm-sammult

Kapteni logiraamatu punktid on jagatud “sadamateks”, mis vastavad tegevuse igale päevale või faasile, et osalejad saaksid sellel erilisel teekonnal oma õpitulemusi jälgida.

Väljasõidupäev (45 minutit)

- Tutvustage tegevust osalejatele (25 minutit):
“Te olete sellel õpiteekonnal oma laeva kaptenid ning sellesse logiraamatusse panete iga päev kirja, mida õpite. Teie Noortepassi kompass aitab teil teekonnal navigeerida ning leida teie lõppsihtkoht. Euroopa Noored põhineb mitteformaalsel õppimisel ning et seda oleks võimalik Noortepassis hinnata, peate ise hindama oma pädevusi enne ja pärast teekonda ning selle ajal. Te külastate õpiteekonnal erinevaid vahesadamaid ning on väga oluline, et teie kui kapten teeksite märkmeid ning kasutaksite viitasid. Kui te jõuate teekonna lõppu, kontrollige kompassilt ja logiraamatust, kuhu ja kuidas teie õpikoorem on jõudnud.”
- Jagage igale osalejale üks Kapteni logiraamat.
- Selgitage, kuidas Kapteni logiraamatut kasutada ning jätkke aega küsimusteks ja vastusteks.
- Pöörake osalejate tähelepanu sellele, et igas vahesadamas on neil aega tegeleda õpitulemuste kirjapanekuga Kapteni logiraamatusse. Nad võivad kirjutada lauseid, sõnu, joonistada, lõigata ja kleepida pilte jne. Rõhutage, et Kapteni logiraamat on isiklik ning koolitajal ei peaks olema sellele juurdepääsu.
- Selgitage, et hindamise ajal koguvad osalejad kokku logiraamatu kõige olulisemad osad, teevad neist kokkuvõtte ning saavad need koos isikuandmetega koordinaatorile, kes annab välja nende Noortepassi sertifikaadid.

- Seejärel andke osalejatele aega (20 minutit), et nad saaksid oma õpitulemusi analüüsida. Osalejatel peaks olema käepärast koolitaja või mentor, kes neile arusaamatuks jäänud asju selgitab ning neile tuge pakub.

Esimene ja teine sadam (vajadusel lisage veel sadamalehti)

- Nagu väljumispäeval, andke osalejatele tegevuse iga päeva või faasi lõpus aega (20 minutit), et nad saaksid individuaalselt oma õpitulemusi analüüsida. Osalejatel peaks olema käepärast koolitaja või mentor, kes neile arusaamatuks jäänud asju selgitab ning neile tuge pakub.
- Kontrollige osalejate õpisaavutusi kas individuaalselt või grupis.

Saabumispäev (45 minutit)

- Kui projekt või tegevus on lõpetatud, andke osalejatele aega (10 minutit) analüüsiks.
- Varuge aega individuaalseteks aruteludeks koolitaja ning osaleja vahel.
- Paluge osalejatel teha kokkuvõtte individuaalsetest õpitulemustest ning panna need kirja logiraamatu "saabumise" leheküljele (20 minutit).
- Andke selged juhised, kuidas saata välja lõplikud materjalid Noortepassi sertifikaadi saamiseks ning määrake info edastamise tähtaeg. Korraldajad võivad töötada välja *online*-ankeedi kõikide sertifikaadi jaoks vajalike väljadega (näiteks Google Docsis) või anda osalejatele templatfaili, mille osalejad ära täidavad ning e-postiga saadavad.
- Jagage ülaloodud informatsioon osalejatele kas paberil või e-postiga (töölehenena) ning lisage juurde kas vastavad lingid või templaadid.

Kohandamine

- Piiratud keeleliste võimetega inimesed või hariduslike erivajadustega inimesed saavad samuti kasutada Kapteni logiraamatut, sest nad võivad end väljendada mõne muu meediumi kaudu, näiteks joonistuste, kollaažide, piltide vms kaudu.
- Tegevus on põhimõtteliselt õpireisil koostatav päevik ning seda saab kohandada või kasutada peaaegu igas kontekstis. Seda saab tõlkida erinevatesse keeltesse või muuta *online*-rakenduseks (Kapteni blogi), et see oleks kasutajale paeluvam ning ökosõbralikum.

Näpu- näited

Päevad või vahesadamad ei pea ilmingimata olema kalendripäevad ning neid tuleks võtta kui faase või staadiumeid. Näiteks koolitusel võib üks logiraamatupäev vastata ühele koolituspäevale. Kuid pikema tegevuse jooksul, näiteks EVT või noortealgatus, võivad Kapteni logiraamatu kuupäevad olla kindlad perioodid, nädalad või kuud, sõltuvalt projekti kestusest.

Iga päeva/perioodi lõpus tuleks anda osalejatele aega logiraamatuga tegelemiseks. See tuleks osalejate motiveerimiseks integreerida ülejäänud tegevusse.

Kapteni logiraamatut on rakendatud EVT vastuvõtvates organisatsioonides, et nende vabatahtlikel oleks tööriist, mille abil salvestada oma õpitulemusi ning nendel silm peal hoida.

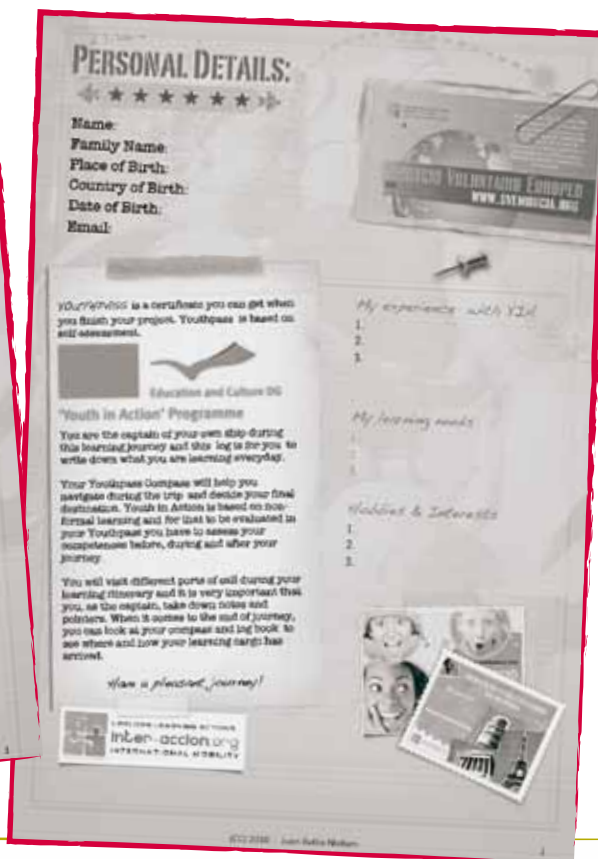

Töölehed

Kapteni logiraamatu buklett

Materjale saab alla laadida SALTO meetodite andmebaasist:

www.salto-youth.net/find-a-tool/1223.html

The image displays three overlapping worksheets related to the Youthpass initiative. The top worksheet, titled "Dateline: Departure", lists eight competences with corresponding icons: 1. Communication in mother tongue, 2. Communication in foreign languages, 3. Mathematical competence and basic competence in science and technology, 4. Digital competence, 5. Learning to learn, 6. Social and civic competence, 7. Sense of initiative and entrepreneurship, and 8. Cultural awareness and expression. The middle worksheet, titled "My Competences", provides reflective questions for each of these eight areas. The bottom worksheet, titled "Dateline: Departure" and "My Youthpass Compass", features a circular compass graphic with eight segments corresponding to the competences, a clock icon, and a concluding statement: "Everyday, you can assess your learning outcomes with this compass to know your strongest competences and the ones you would like to improve (0 is the lowest score and 5 is the highest one)." All worksheets include the logo for "inter-accion.org" and the text "EUROPEAN UNION" and "INTERNATIONAL MOBILITY".

Koostaja: Juan Ratto-Nielsen

Õpiintervjuu

Intervjuu, mis aitab inimestel nende õppimisest tõsiselt ja detailselt rääkida

Eesmärgid

- Suurendada osaleja teadlikkust oma õppimise suhtes ning seda analüüsida
- Jagada ning vahetada õpikogemusi
- Uurida eelseisvat õppimist

Grupp

- 6–40 inimest

Vaja läheb

- Intervjuu juhust kõikidele osalejatele
- Paberit ja pliiatsit kirjutamiseks
- Pabertahvli paberit (üks leht igale osalejale)
- Markereid

Aeg

- 2–3 tundi

Samm-sammult

Osalejatele tutvustatakse harjutuse eesmäärke ning igaüks saab koopia intervjuu juhisest. Selgitage, et kõiki juhises välja toodud küsimusi ei ole tarvis kasutada. Küsimused on mõeldud intervjuueerijat abistama ning pakkuma vajadusel ideid lisaküsimusteks. Neid tuleb võtta kui inspiratsiooniallikat. Intervjuueerija võib lisada ka muid küsimusi. Intervjuu peamine eesmärk on aidata intervjuueeritavatel oma õppimist analüüsida.

Jagage grupp väiksemateks, kolmeliikmelisteks gruppideks. Rolle on kolm: intervjuueerija, intervjuueeritav ja reporter. Harjutuse vältel rolle vahetatakse, et kõik saaksid võimaluse teha läbi kõik kolm rolli. Reporter paneb kirja intervjuu peamised mõtted, kuid nii, et ülevaade oleks mõistetav ka teistele, kes seda hiljem loevad.

Üks intervjuu kestab vähemalt 20 minutit.

Intervjuude ülevaated on kättesaadavad tervele grupile (näit plakatina seinal, päevikusse kleebituna jne)

Arutelu

Kolme intervjuu lõppedes toimub kolmestest gruppides lühike arutelu:

- Kuidas te erinevaid rolle kogesite?
- Mis üllatas?

Suuremates gruppides küsitakse järgnevat küsimusi:

- Kuidas oli olla intervjuueeritav?
- Kuidas oli intervjuueerida?
- Kuidas oli olla reporter?
- Mida te oma õppimise kohta teada saite?
- Mida te teiste inimeste õppimise kohta teada saite?
- Millised olid üllatavad erinevused või sarnasused?
- Kas te saite ideid kuidas tulevikus õppida? Muid õpiviise, meetodeid jne?
- Kuidas see harjutus teid abistas?

Kohandamine

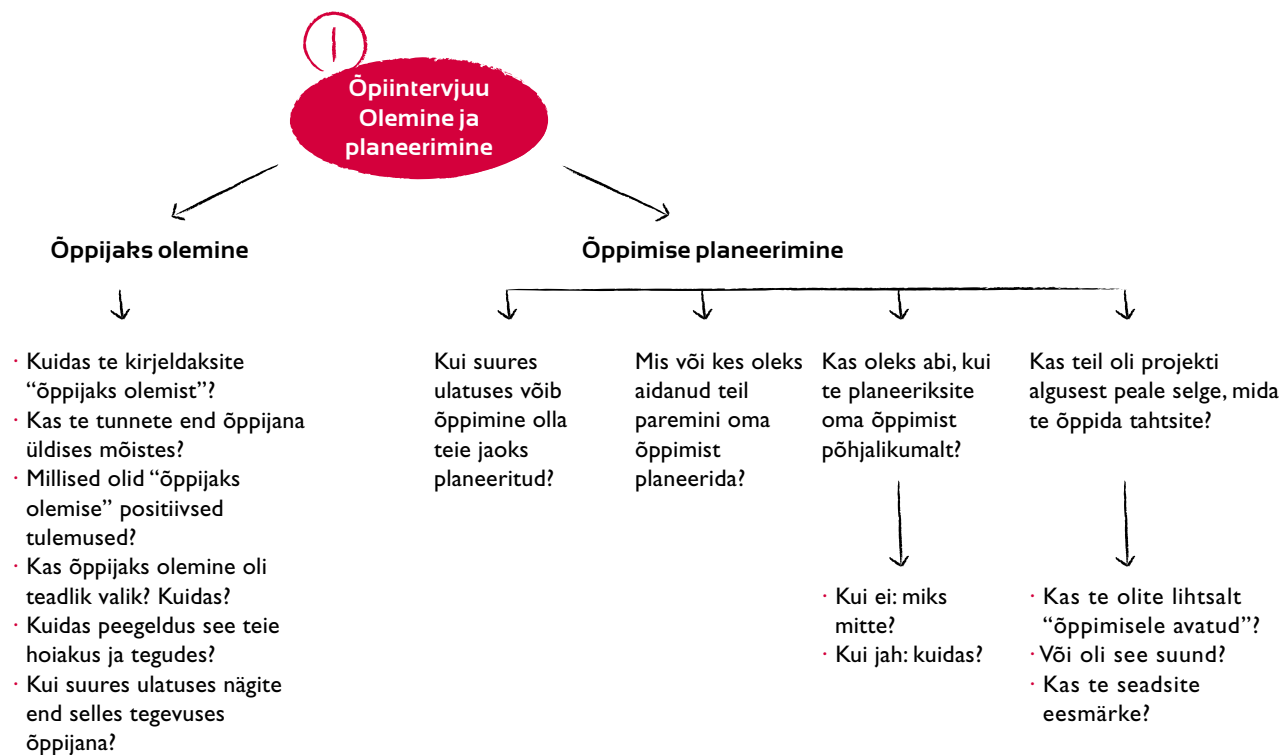
- EVT projektides saab mentor kasutada intervjuu juhust, et struktureerida jutuajamist vabatahtlikuga tema õppimise teemadel.
- Harjutusse võib lisada ka pealtvaataja (neljanda liikmena). Nemad võivad anda intervjuueerijale tagasisidet küsitlemise stiili ja kvaliteedi kohta. See lisab harjutusele uue dimensiooni, mis mõne grupi puhul võib olla väga kasulik.

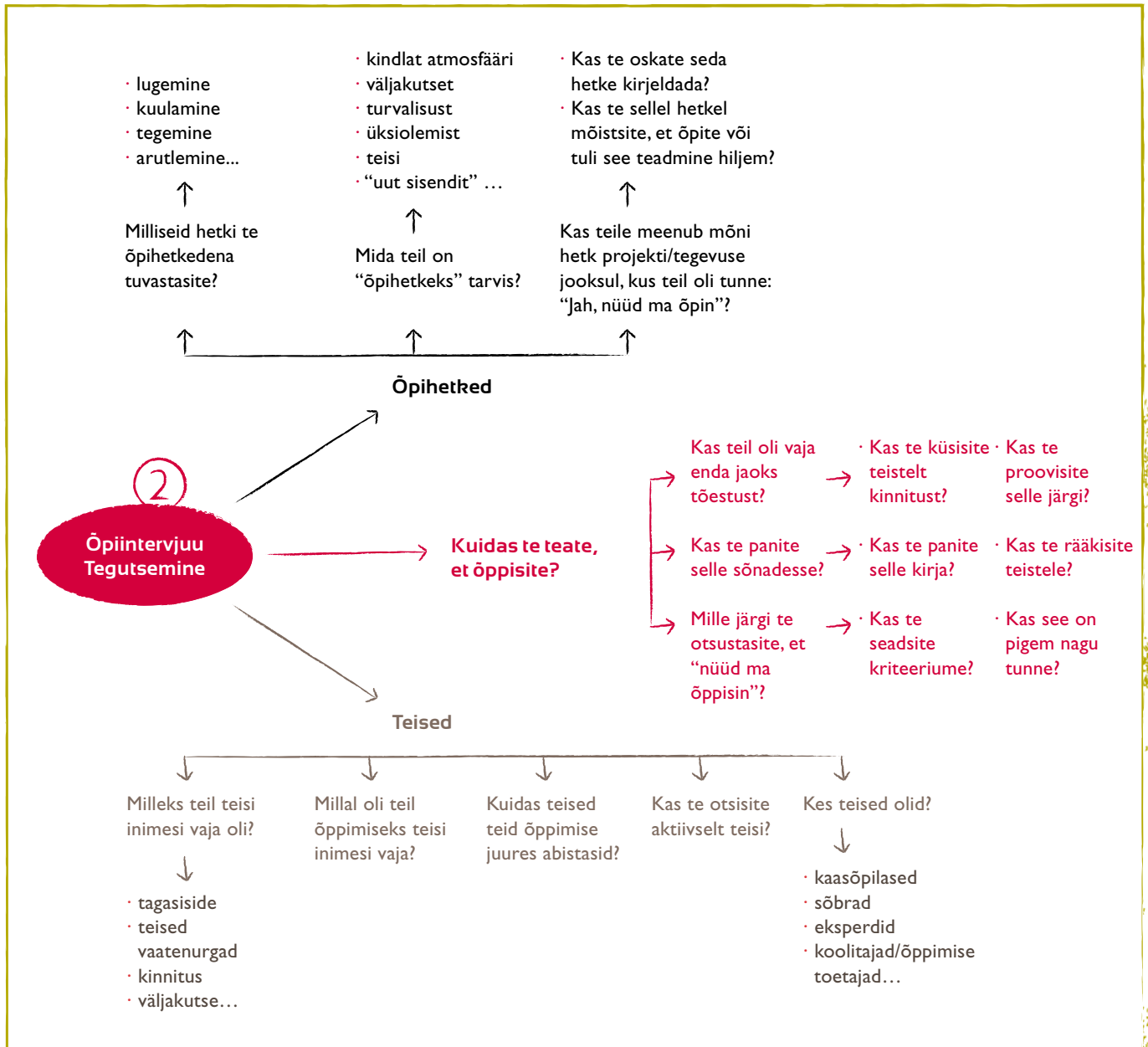

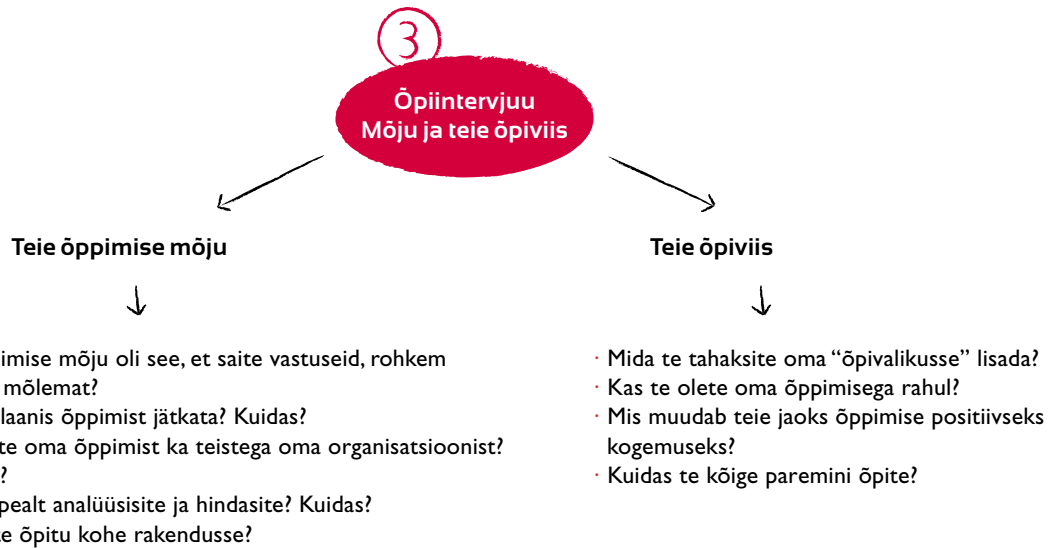
Näpunäited

Õpiintervjuu viib sageli välja väga isiklike aruteludeni. Oma õppimisest rääkimine on suures osas sarnane endast rääkimisega. Mõnes grupis võib olla kasulik pöörata sellele osalejate tähelepanu enne intervjuuga alustamist. Selline teadlikkus võib aidata neil teha intervjuu ajal teadlikke otsuseid. Kuid samas on see isiklik element ka meetodi üks tugevustest. Isiklikku analüüsi tuleks soodustada.

Intervjuude baasil koostatud ülevaated on väärtuslikud dokumendid. Kui neid grupiga jagada, aitab see arutelul edasi minna. See aitab osalejatel jätkata arutelu inimestega, kes ei kuulunud nende väikesesse gruppi. Protsessi hilisemas staadiumis võib pöörduda tagasi intervjuude juurde, et näha, kuidas perspektiiv on muutunud.

Koostajad: Mark Taylor ja Paul Kloosterman, Handbook for Facilitators. Learning to Learn in Practice, www.learning2learn.eu

8

Õppimise meri

Dünaamiline visuaalne harjutus, mis paneb inimesed mõtlema sellele, kuidas nad seni oma elus õppinud on.

Eesmärgid

- Mõtiskleda oluliste õpimomentide peale elus
- Saada teadlikuks sellest, mida ja kuidas on õpitud
- Teistega jagada ja võrrelda

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja läheb

- Suurt paberilehte igale osalejale
- Markereid, pastakaid, värve
- Värvilist paberit
- Liimi
- Kääre

Aeg

- 2–3 tundi

Samm-sammult

Tutvustage osalejatele harjutuse eesmärki ning võtke suur paberileht ja pastakad, pliiatsid ja vesivärvid. Paluge osalejatel oma elus tagasi vaadata ning mõelda aegadele või sündmustele, kui neil oli tõepoolest tunne, et nad on midagi õppinud. See analüüs peaks lõppema sellega, et mälestused on illustreeritud paberile, kasutades mere ületamise metafoori. Kasutage selliseid elemente nagu paadid, saared, erinevad jõed, tuul, kalad; need aitavad metafoori luua. Osalejatel on selleks pool tundi.

Arutelu

Väikestes, kahe- või kolmeliikmelistes gruppides jagavad inimesed grupikaaslastele oma mere kohta nii palju või vähe selgitusi kui soovivad. Paluge osalejatel uurida, kas on sarnasusi või suuri erinevusi selles, mida ja kuidas nad on õppinud.

Pärast väikeses grupis mõtisklemist kogunevad osalejad jälle suure gruppi. Arutelu jätkamiseks võib küsida järgnevaid küsimusi:

- Mis tunde tekitas selle metafoori kasutamine õppimise kirjeldamiseks?
- Milliseid väljakutseid pakkus kõige olulisemate õpimomentide leidmine?
- Kas teie isiklikus analüüsis oli midagi üllatuslikku?
- Millised olid sarnasused ning erinevused, kui te oma “jõge” teistega jagasite?

Kohandamine

- Osalejad võivad eksperimenteerida paljude erinevate materjalidega, näiteks plastiliin, origami, legoklotsid jne, et luua takistusi, ümbersuunamisi, karaktereid ja peamisi transpordivahendeid, muutmaks harjutuse keskkonda oluliselt interaktiivsemaks.
- Tööriista võib kohaldada mistahes kujule ja olukorrale. Merest võib saada õpiteekond, õpijõgi võib olla õpitee, õpipuu või isegi seikluslik videomäng, millel on takistused, väljakutsed ning erinevad raskusastmed.

Näpu-näited

Sõltuvalt õppijate grupist tuleb teil võib-olla rääkida natukene paberile joonistamisest ning joonistuse jagamisest teistega. Mõned inimesed võivad tunda end joonistamise osas natukene ebakindlalt. Teised ei pea end piisavalt loominguliseks, et muuta oma mõtted illustreeritud metafooriks. Väga oluline on need hirmud hajutada. Mõnikord aitab sellest, kui näidata paari näidistööd.

Üks üllatavaid elemente on osalejate jaoks sageli see, et kõige olulisemad asjad, mida nad on õppinud, toimusid väljaspool traditsioonilist õpikeskkonda, nagu näiteks koolid, kursused jne. See annab teile võimaluse analüüsida, mis muudab olukorra või keskkonna õppimisele sobivaks. See võib avada ka arutelu teemal “kuidas me tahame luua selles tegevuses või projektis õpikeskkonda”.

Pärast harjutuse lõppu pange joonistused seintele, et inimesed saaksid vaadata üksteise meresid ning diskussiooni jätkata.

Õpipäevik

Isiklik päevik, kuhu õppija paneb kirja õppimisega seotud üksikasjad

Ees-
märgid

- Hoida õpitaval silm peal
- Panna õpitu sõnadesse
- Analüüsida õpitut kirjutades

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja
läheb

- Märkmikku või päevikut igale osalejale

Aeg

- Varieerub

Samm-
sammult

Õpipäevikul võib olla erinevaid formaate ning seda võib kasutada mitmel erineval moel. Peamine eesmärk on anda õppijatele vahend, mille abil kirjeldada õppimist ning kuidas see toimus. Päeviku-
pidamise kõige suurem väärtus seisneb selles, et te istute maha, mõtlete kogetule ning panete selle sõnadesse. See aitab teil muutuda oma õppimisest teadlikumaks.

Õppimise jälgimise teine eelis on see, et teil on võimalik heita uuesti pilk peale varasematele kogemustele ja mõtetele. See on hea viis, kuidas õpitut meelde jätta. Õpipäevikut võib pidada igapäevaselt, iganädalaselt või seotult erinevate sündmustega. Kuid kindlasti on väga palju abi sellest, kui tegevusel on kindel rütm.

Õpipäevik võib olla kena välimusega märkmik, mille annate osalejatele projekti alguses. Inimesed võtavad märkmiku tegevustele kaasa, teevad märkmeid ning kasutavad neid märkmeid kaaslasega rääkides.

Osalejatel võib paluda päevikut pidada ka isikliku blogina veebis. Blogi võib olla rangelt isiklik, kuid osalejad võivad kutsuda seda lugema ka valitud kaaslasti või jagada oma õppimist terve maailmaga (avatud blogi).

Andke osalejatele projektis aega ja ruumi oma päevikusse kirjutamiseks. Näiteks eraldage iga koolituspäeva lõpus pool tundi õppimisega seotud mõtete kirjapanekuks. Tähtis on rõhutada sellise individuaalse analüüsi olulisust.

Kohandamine

- Piiratud keeleliste võimetega või õpiraskustega inimesed võivad väljendada end muul viisil, näiteks joonistuste, kollaažide, piltide jms kaudu.
- Noored nägemispuudega inimesed võivad õppimist puudutavate mõtiskluste kirjapanekul ning nende esitamisel kasutada elektroonilisi vahendeid.
- Tegevust võib kohandada peaaegu igas kontekstis kasutamiseks. Seda võib tõlkida erinevatesse keeltesse või muuta veebirakenduseks või blogiks.

Näpunäited

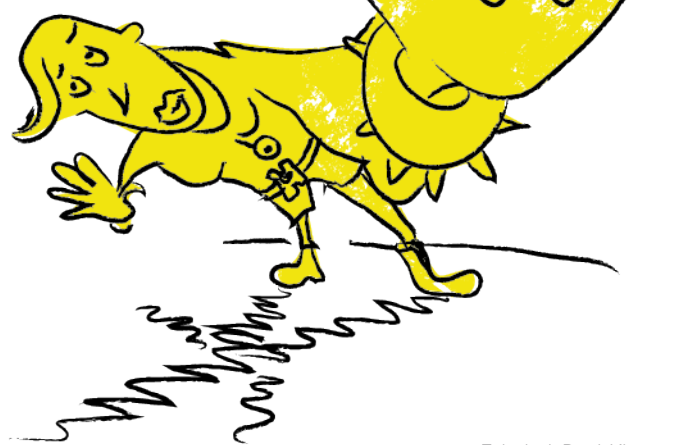
- Andke osalejatele aega, et nad saaksid päevikuid isikupärseks muuta (näiteks erinevad värvid, tüübid, kaunistused). Niiviisi muutuvad päevikud just nende vahendiks ning te saate vältida päevikute segiminekut.
- Analüüsile tõuke andmiseks jagage näpunäiteid ja küsige küsimusi ning kleepige need iga päeviku esilehele.
- Julgustage osalejaid kasutama päevikuid ka siis, kui nad kaaslastega õppimisest räägivad.
- Kasutage kaaslaste seltsis analüüsimist, kus kaks või enam osalejat mõtisklevad oma õppimise üle paarides või väiksemates gruppides. Päevik võib olla suurepärane vahend mõtete vahetamiseks ning üksteise õpianalüüsi toetamiseks.

Töölehed

Teie isiklik õpipäevik

(võib liimida õpipäeviku esilehele)

Esitajad: Paul Kloosterman ja Darko Markovic

Tere,

Mina olen Sinu isiklik õpipäevik ning ma olen Sinu teenistuses. Minu eesmärk on aidata Sul toetada ning dokumenteerida oma õppimist käesoleva koolituse/EVT projekti/noortevahetuse/noortealgatuse jooksul.

Kuid see, kuidas Sa mind kasutama hakkad, on Sinu enda otsustada. Sa võid teha märkmeid, visandeid või joonistada, kleepida siia huvitavaid pilte, panna kirja oma mõtisklused, jagada mõtteid ja kaemusi jne.

Kogemus näitab, et inimestel on keeruline analüüsiga algust teha ning otsustada, mida õpipäevikusse kirja panna. Seega on minu ettepanek lõpetada mõned alltoodud lausetest.

- Täna ma avastasin...
- Nüüd ma mõistan...
- Ma tunnen end kindlamalt...
- Ahhaa-hetk oli...
- Uus esile kerkinud küsimus oli...
- Ma pean rohkem uurima...

Aga võib-olla soovid hoopis analüüsida oma õpiprotsessi ning ennast õppijana, kasutades selleks alljärgnevaid soovitusi.

- Ma eelistan õppida järgnevalt: ...
- Ma õpin suure kirega, kui...
- Ma saboteerin oma õppimist järgnevalt: ...
- Õppeprotsessis saavad teised inimesed mind aidata sellega, et...
- Ma toetan teisi nende õppeprotsessis sellega, et...
- Õppimise kohta olen ma õppinud seda, et...

Soovin edu ja naudi!

10

Žongleerima õppimine

Millegi sellise õppimine, mis paneb teid õppimise peale mõtlema

Eesmärgid

- Kogeda õppimist
- Analüüsida õppimist
- Teistega jagada ning võrrelda

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja läheb

- Kolme žongleerimisballi igale osalejale
- Õpivideot kolme palliga žongleerimise kohta (neid leiab YouTube.com-ist)
- Arvutivahendeid (arvuti, dataprojektor ja internetiühendus) video näitamiseks
- Juhendmaterjali, kuidas kolme palliga žongleerida (neid leiab internetist)

Aeg

- 2 tundi

Samm-sammult

Õppimise toetaja tutvustab osalejatele harjutuse eesmärki ning selgitab, et nad peavad piiratud aja jooksul žongleerima õppima. Iga osaleja saab kolm palli ning neil palutakse hakata žongleerimist õppima. Osalejatel on õppimiseks erinevad võimalused:

- vaadata õpivideot
- lugeda juhendmaterjali
- paluda abi õpetajalt
- leida ise viis õppimiseks

Neil on pool tundi aega žongleerimine selgeks saada.

Arutelu

Vaadake väikestes gruppides (neli kuni kuus osalejat) kogemusele tagasi:

- Kuidas te õppima hakkasite? Kas tegite plaani või hakkasite lihtsalt pihta?
- Millise võimaluse te õppimiseks valisite ja miks?
- Kas te olete rahul sellega, kui kaugele te jõudsite?
- Millised olid keerulised hetked?
- Kuidas te nendest hetkedest üle püüdsite saada?
- Kas te palusite teistelt abi?
- Kas te vaatasite, mida teised tegid? Kas te nägite erinevaid strateegiaid?

Arutelu

- Kas te saate siduda selle kogemuse oma tavapärase õppimisega?
- Kuidas te saaksite seda oskust edasi arendada?
- Millised oleksid teie järgmised sammud?

Kohandamine

- Erilist tähelepanu tuleks pöörata sihtgrupile, et keegi ei jääks õpiülesande keerukuse tõttu kõrvale. Ülesande keerukus peaks olema sobiv kõikidele osalejatele, võttes arvesse selliseid erinevaid aspekte nagu töökeel, füüsilised takistused žongleerimisel või tantsimisel, arusaamisvõime jne.
- Antud ülesandes võtsime õpiväljakutseks žongleerimise, kuid loomulikult võite kasutada mistahes praktilisi oskusi, nagu näiteks mõni spetsiifiline tants (näiteks valss, tango), origami voltimine, lipsusõlme tegemine jne.
- Selle harjutuse üheks variatsiooniks võib olla mõni lauamäng või kaardimäng. Nende mängude jaoks läheb vaja kuut kuni kümnet inimest (sõltuvalt grupi suurusest). Pange osalejad erinevate laudade taha ning selgitage, et neil on 30 minutit, õppimaks selgeks vähemalt kolm uut mängu. Hiljem võib kasutada samu hindamisküsimusi.

Näpunäited

Tõenäosus, et teie gruppis on inimesi, kes juba oskavad žongleerida, on suur. Sellisel juhul on üheks võimaluseks teha neile ettepanek proovida keerulisemat žongleerimist (neli palli või variatsioonid kolme palliga). Tea peate olema valmis pakkuma juhendeid ka keerulisema taseme jaoks. Veel üks võimalus on kutsuda neid appi teisi õpetama.

Teil on vaja meeskonda žongleerida (või tantsida või ...) oskavat inimest, kes võtaks kanda õpetaja rolli.

Minu sümbol, minu õppimine

Lihtne ja inspireeriv viis valmistuda enesehindamiseks, kasutades ümbritsevas keskkonnas leiduvaid sümboolseid objekte

Eesmärgid

- Tuvastada õpitulemusi ja neid kirjeldada
- Hinnata õppeprotsessi
- Leida isiklik inspiratsiooniallikas, mis aitab õppijal leida seos oma tugevate külgedega

Grupp

- Maksimaalselt 30 inimest

Vaja läheb

- Ruumis olevaid esemeid
- Looduses olevaid objekte

Aeg

- 80 min

Samm-sammult

Igal osalejal palutakse otsida ruumist või loodusest ese, mis sümboliseerib projekti jooksul nende õppeprotsessi ja õpitulemusi (paluge neil hiljemalt 20 minuti pärast tagasi olla). Kui kõik on otsingutelt tagasi pöördunud, esitlevad osalejad oma sümbolit ning kirjeldavad selle seoseid õppeprotsessiga ning projekti õpitulemustega.

Arutelu

See meetod on eriti kasulik tegevuse lõpus toimuva hindamissessiooni lõpetamiseks. Andke kõikidele võimalus oma sümbolit põhjendada. Piirake aruteluküsimuste hulka ning keskenduge õppeprotsessile:

- Miks te selle sümboli valisite?
- Kuidas seostub see teie õppimisega?
- On see tulemus? On see osa protsessist?
- Milline on teie kui õppija seos selle esemega?

Kohandamine

- Töö objektide ja sümbolitega sobib paljudele erinevatele gruppidele, kuna kõik inimesed saavad neid valida vastavalt oma tunnete, vajaduste ja võimetele.
- Erilist tähelepanu tuleks pöörata selgituste osale, et kõik, vaatamata keeleoskusele, saaksid oma mõtteid jagada.
- Kuigi algselt pidi sümboli leidma loodusest, võib kasutada ka teisi objekte, näiteks neid, mille õppimise toetaja kaasa toob või mida on võimalik leida mujalt.
- Õpisümboli võib valida ka koolituse muul ajahetkel, näiteks igapäevase analüüsi ajal. Osalejad võivad joonistada või kleepida oma sümbolid päevikusse või paberitükile, mida kasutatakse lõplikul hindamisel.

Näpunäited

- Mõnikord kalduvad inimesed rääkima pigem sümbolist ning ei selgita selle tähendust. Veenduge, et selgituste fookus oleks keskendunud õppeprotsessile. Sümbol on vaid inspiratsiooniallikas.
- See meetod on hea võimalus saada osalejatelt tagasisidet või hinnangut koolituse kohta, kuna üldjuhul toimub see hindamisprotsessi lõpus.

12

Mida te täna õppinud olete?

Õpitu kirjapanek jalgu ja samme kasutades

Eesmärgid

- Analüüsida individuaalset ja grupis õppimist koolituse või noortevahetuse raames
- Saada isiklik kogemus koolitusel õpitu resümeerimisest
- Rakendada ja selgitada Noortepassi kasutamist osalejatele

Grupp

- Maksimaliselt 25 inimest

Vaja läheb

- Värvilist A4 paberit
- Pastakaid
- Jalgade pilte
- Muusikat mõtisklemiseks

Aeg

- 15–25 min/päevas
- 40 min viimasel päeval

Samm-sammult

Esimese koolituspäeva lõpus selgitage osalejatele vajadust oma õppimist analüüsida ning näidake neile pilte jalgadest. Jalad sümboliseerivad seda, et me õpime samm sammu järel: formaalselt, mitteformaalselt ja informaalselt.

Seejärel tooge näiteid õppimise kohta (muuhulgas ka lõbusaid, näiteks “Täna sain ma teada, et Ungaris süüakse alati lõunaks sooja suppi”) ning paluge inimestel vastata küsimusele: “Mida te täna õppinud olete?”

Osalejatel palutakse vastus kirjutada (tegevuse töökeeles) või joonistada jalakujulisele paberile. Nummerdage jalad vastavalt koolituspäevadele (1 tähistamaks esimest päeva ja nii edasi).

Selgitage, et igal koolituspäeval saavad nad oma eelmised “jalad” tagasi ning jätkavad samasuguse küsimusega. Küsimusele võib anda ka teistsuguse fookuse, näiteks: “Mida te teistelt õppinud olete? Või mida te enda kohta õppinud olete?”

Koolituse lõpus andke osalejatele aega oma eelmiste päevade õpisammud (jalad) üle vaadata ning paluge neil teha kokkuvõtte sellest, mis nende arvates on nende kõige olulisemad õpitulemused. Selle analüüsi tulemust saavad osalejad kasutada õpitulemuste kirjeldamiseks Noortepassis.

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Arutelu

Peamine küsimus on igal päeval sama:

- Mida te täna õppinud olete?

Õppimise toetaja võib iga päev lisada sellele natukene teise fookuse, et harjutust avardada:

- Mida te osalejate grupilt õppinud olete?
- Mida te enda kohta õppinud olete?

Kohandamine

- Osalejad võivad küsimustele vastamiseks kasutada erinevaid meedieid (näiteks voolimissavi, kollaaž, kriidid jne)
- Sõltuvalt asukohast, osalejatest ja koolituse või noortevahetuse teemast võib kasutada erinevaid sümboleid. Jalgade asemel joonistage iga osaleja jaoks näiteks puu ning lisage sinna iga päev uus oks, kuhu osalejad riputavad nende õppimist sümboliseerivaid esemeid.

Näpunäited

See harjutus on mõeldud igapäevase tegevusena, mistõttu on oluline hoida osalejates üleväl motivatsiooni ning mitte lasta õppimise kirjeldamisel muutuda igavaks rutiiniks. Selle vältimiseks soovitame kasutada väikeseid variatsioone ja mugandusi (erinevad küsimused, erinevat värvi jalad, ruumivahetus...).

Esitaja: Bara Stemper-Bauerova (kohandanud Juan Ratto-Nielsen), www.salto-youth.net/find-a-tool/755.html

13

Tehke oma õppimisest kollaaž

Visuaalne meetod, mis aitab osalejatel leida neid kui õppijaid iseloomustavad väärtused, hired, tugevad küljed ja omadused

Eesmärgid

- Tutvustada osalejaid üksteisele
- Hõlbustada iga inimese väärtuste, kirgede, tugevate külgede ja omaduste analüüsi, mis neid kui õppijaid iseloomustavad

Grupp

- Maksimaalselt 30 inimest

Vaja läheb

- Vanu ajalehti
- Liimi
- A4 mõõdus värvilisi pabereid
- Kääre

Aeg

- 90 min

Samm-sammult

Õppimise toetaja tutvustab tegevust sõnadega:

“Igaühel on potentsiaali saada heaks õppijaks. Kuid tõsiasi on see, et õppimisoskuse arenemine võib võtta aega. Meil on vaja aega, et:

- mõelda välja, millesse me kirglikult suhtume
- mõista oma isiklike vajadusi, väärtusi ja eesmärki
- õppida väljendama seda, kes me oleme
- õppida kasutama oma ainulaadset tugevust ja oskusi
- õppida väljendama oma eesmärki meile omasel moel
- leida, mis on meie ainulaadne visioon ja eesmärk.”

Paluge osalejatel teha kollaaž, kasutades ajakirjadest välja lõigatud fotosid ja tekste, mis iseloomustavad nende individuaalseid tugevusi, personaalseid väärtusi, kirgi ning midagi, mis muudab neid unikaalseks.

Pärast 30 minuti pikkust ettevalmistust kogunevad osalejad ringi ning tutvustavad oma kollaaži ülejäänud gruppidele.

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Arutelu

- Mida teie kollaaž sümboliseerib?
- Kuidas teile kollaaži tegemine meeldis?
- Miks te kasutasite kollaažis just seda pilti/sõna/värvi?
- Mida te soovisite väljendada?
- Kas te olete keskendunud enda kui õppija juures kindlatele omadustele? Millistele (näiteks väärtused, kirge tekitavad valdkonnad, isiklikud võimed, õpistiilid jne)?

Kohandamine

- See harjutus sobib erineva keeleoskusega inimestele, kuna osalejad väljendavad end läbi kunsti. Mentor või õppimise toetaja võib aidata osalejal oma kollaaži teistele selgitada (küsides konkreetsemaid või lihtsamaid küsimusi). Nad võivad aidata osalejaid ka arutelu osas, et jõuda edukalt harjutuse eesmärgini.
- Erilist juhendamist vajavad noored, kes ei ole veel tuttavad õppimise mõistega ning sellest lähtuvalt tuleb kohandada olemasolevat sissejuhatavat teksti.
- See on hea harjutus, mida saab kasutada väärtuste, kirgede, tugevate külgede ja muude positiivsete asjade üle mõtisklemiseks, kuna need võivad innustada õppimist või suurendada teadlikkust oma õpipotentsiaalset.

Näpunäited

See harjutus võib olla väga isiklik, kuna osalejad peavad rääkima iseendast ning oma tugevustest õppijana. Õppimise toetaja peaks andma kõikidele osalejatele ühepalju aega, et nad saaksid näidata teistele oma kollaaži ning seda kirjeldada. Vältida tuleks arutelu teemal, kas inimesel on või ei ole mingi oskus, välja arvatud juhul, kui inimesed tunnevad üksteist hästi ning osalejate vahel valitseb vastastikuse usalduse kliima.

Esitaja: Inese Priedite nime all "Collage your Leadership", õppimise teema jaoks kohandanud Juan Ratto-Nielsen
www.salto-youth.net/find-a-tool/1194.html

14

Piltlugu

Lõbus grupitegevus, mille eesmärk on grupis õppimist analüüsida, ära tunda ning dokumenteerida

Eesmärgid

- Muuta kuiv ülevaade tegevuseks, mis soodustab osalejate suuremat tähelepanu ning osalust tegevuses
- Pakkuda välja alternatiivne tööriist, millega dokumenteerida grupis õppimist
- Suurendada osalejate teadlikkust erinevatest väljakutsetest ja võimalustest, mis meeskonnas õppimises peituvad

Vaja läheb

Ruum:

- Üht suurt ruumi

Materjalid:

- Arvutit ja digikaamerat igale grupile, esitlustarkvara (Open Office, Power Point, Google Docs jne)
- Dataprojektorit viimaseks suure ringi esitluseks

Grupp

- 4–5 inimest/grupp

Aeg

- 1 tund

Samm-sammult

Tutvustage lühidalt piltloo põhimõtet ning tooge välja mõned näited:

“Piltlugu on itaalia kultuuris tüüpiline eneseväljenduse viis, mis on segu romantilistest romaani-dest, fotograafiast, koomikast ja kinost. See on väga omane 60ndatele ja 70ndatele aastatele ning see mõjutas ja haris mitut põlvkonda Itaalia naisi (1976. aastal müüdi 8,6 miljonit piltlugu igal kuul). Need põhinevad lihtsal lool, mida jutustatakse klassikaliste jutumullidega piltide abil. Tegevustik on sageli romantiline või hea ja kurja võitlusest, tavaliselt must-valge elukäsitlus (rikkad on halvad, vaesed on head, neid, kes armastavad, petetakse ja nii edasi...)”

Lisaks sellele, et piltlugu on vägagi lihtsustatud lähenemine elule, on see kasulik viis, kuidas õpitegevust kirja panna ning dokumenteerida. Te peate näitama oma õpiprotsessi grupina ning muutma selle esitluseks: piltlooks! Just seda me palume teil (täna) koolituse jooksul teha.”

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Jagage grupp nelja- kuni kuueliikmelisteks rühmadeks. Lugege ette reeglid ja seadke paika ajaraamistik (reeglid ja aeg võivad varieeruda, sõltuvalt sellest, kas valite tavalise versiooni või keerulisema, terve koolituse jooksul vältava tegevuse):

“Mõelge ühele loole, mis kujutab teie õpikogemust käesoleva projekti ajal. Arutlege grupis oma ideed ning valige koos üks inimene, kes seda näitlema hakkab. Tehke sellest piltlugu. Minge välja, leidke sobiv paik ning hakake pilte tegema. Kasutades esitlustarkvara (Open Office, Power Point, Google Docs jne.), looge oma piltlugu.”

Kui tahate lõpetada harjutuse samal päeval, andke osalejatele terve hommik või terve pärasõuna, et loomeprotsess lõpule viia. Kui tegevus kestab terve koolituse, võivad osalejad kasutada sessioonidele järgnevat aega (või jätke sellele iga päeva lõpust natukene aega). Pidage meeles, et peate piltlugude tegemiseks võimaldama osalejatele aega päevasel ajal, kuna sõltuvalt olustikust võib neil õues piltide tegemiseks olla tarvis päevavalgust.

Kui grupid kogunevad esitlusi tegema, paluge neil oma piltlugu etendada samal ajal, kui nad seda seinale projitseerivad. Kui esitlused on tehtud, arutlege küsimuse üle, miks võib piltlugu olla õppetegevuse metafoor.

Arutelu

- Miks te selle loo valisite?
- Kuidas on teie õppimine või õppeprotsess piltlool kujutatud?
- Kuidas te grupina otsustasite selle sündmustiku luua?
- Kuidas jagati grupi sees rolle?
- Mida te sellest kogemusest õppisite?
- Olid need vaid teadmised? Kuidas on teie töös esindatud väärtused ja oskused?

Kohandamine

- Seda harjutust tehakse tavaliselt väikestes gruppides, seega saate kergesti integreerida osalejaid, kes võivad vajada lisatoetust. Näiteks asendage jutumullid eelsalvestatud helidega (soovitatav tarkvara: Audacity) ning paluge osalejatel etendada tükk kõrvaklappidest tuleva heli juhendamisel.
- Teiste osalejate puhul, kellel on muud puuded kui füüsiline puue, saab tegevust kergesti kohandada vastavalt nende vajadustele. Need, kellele ei meeldi esineda, võivad võtta mõne muu rolli ning olla näiteks fotograaf või arvutigraafik.
- Mis puutub õppimisse, siis mõne mõiste etendamine on tõhus viis selle mõistmiseks. Kuid publiku ees esinemine võib mõne noore jaoks olla liiga stressitekitav. Paluge osalejatel piltlugu lihtsalt näidata, ilma et nad peaksid seda samal ajal etendama.
- Piltlugu saab kergesti kasutada ka kui õppeprotsessi salvestamise viisi erinevates tegevustes, näiteks koolitustel, noortevahetuses või EVT grupiprojektides. Kohandades seda erinevate sihtgruppide jaoks, on ainsaks nõudeks elementaarsed digitaalsed oskused.

Näpunäited

- See harjutus oli algset loodud meeskonnavaimu tekitamise ülesandena multikultuurilises keskkonnas, näiteks koolitustel või noortevahetuses. Seda on mitmeid kordi testitud ning alati on seda kandnud edu. Piltloo koostamine on olnud väga tõhus nii meeskonnavaimu tekitaja kui ka projekti õppetsükli kannustajana (pikem versioon).
- Pingeline olukord (vähe aega, piiratud arv pilte, kõikide osalejate kohustuslik osalemine ja meeskonnasisesed suhtlemisprobleemid) võib tuua päevavalgele väga keerulise ja mitmekülgse dünaamika. Teemat valides tuleb pöörata tähelepanu osalejate võimetele, et nad oleksid võimelised selle teema põhjal lugu tegema.
- Kõige paremad tulemused saab siis, kui anda osalejatele rohkem kui kaks tundi lugude loomiseks. Ja kõige viimase näpunäitena – kui te koostate ajaplaani, siis ärge unustage, et kui teil on palju gruppe, peaksite varuma piisavalt aega, et kõik saaksid oma piltloo ära näidata. Viie grupi peale kulub esitluste näitamiseks kuni 30 minutit ning sellele lisandub veel aruteluaeg.

Töölehed

Materjale saab alla laadida SALTO meetodite andmebaasist:

www.salto-youth.net/find-a-tool/1182.htm

Koostajad: Alexandro Jan Lai ja Marija Pilipović (õppimise teema jaoks kohandanud Juan Ratto-Nielsen)
www.salto-youth.net/find-a-tool/1182.html & <http://it.wikipedia.org/wiki/Fotoromanzo>

15

Õppimise analüüsimise Frankenstein

Individaalne õppimist kirjeldav loomiseharjutus

Eesmärgid

- Aidata osalejatel igapäevaselt reflekteerida ja analüüsida oma õpiteekonda
- Pakkuda õppimise ajal vahepealseid ülevaatehetki, kontrollimaks osalejate õppimist

Vaja läheb

- Pabertahvli paberit
- Värvilisi markereid
- Kääre
- Liimi

Grupp

- Mistahes suurusega

Aeg

- 30 min/hommikul
- 60 minutit viimasel päeval

Samm-sammult

Sissejuhatav päev

Jagage grupp paarideks. Selgitage, et igal hommikul saab iga paar kaks pabertahvli lehte (igale inimesele üks), kuhu nad peavad joonistama igal päeval erineva kehaosa:

- päev 1 – käsivarred
- päev 2 – jalad
- päev 3 – rind
- päev 4 – pea jne

Paluge paaridel iga päev oma õppeprotsessi üle arutleda ning seda analüüsida, keskendudes sellele, mida nad eelmisel päeval õppisid: uued oskused, hoiakud ja teadmised.

Igal hommikul

Jagage kätte pabertahvli paberid ning andke osalejatele 20–30 minutit, et arutada paarides eelmisel päeval õpitut. Paluge neil kirjutada ja joonistada kehaosadele nende individuaalsed õpitulemused. Korjake kehaosad kokku ning hoidke viimase päevani enda käes.

Viimane päev – Hindamine

Viimasel päeval andke igale osalejale tagasi tema kehaosadega paberileht. Paluge need kehaosad välja lõigata ning panna kokku oma “õpiolevus”. Andke osalejatele aega vaadata oma olevust kui tervikut.

“Nüüd lebab teie ees elutu keha, erinevatest osadest kokku pandud olevus. Kui te soovite ta ellu äratada, on vaja veel ühte elementi: südant!”

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Andke osalejatele veel paberit ning paluge neil teha süda. Paluge neil kirjutada koolituse peamised õpitulemused südamele ning panna see siis oma olevuse rinnale. Julgustage osalejaid oma olevusi esitlema ning kirjeldama nende peamisi omadusi, nimesid ning seda, mis paneb olevuste südamed lööma, äratades nad sel moel uuesti ellu (läbi õppimise). Pärast seda viige suures ringis läbi arutelu.

Arutelu

- Milline näeb välja teie Frankensteini-olevus?
- Kuidas on teie õppimine projekti jooksul edenenu?
- Kas te mõistate erinevate kehaosade kaudu iga õpestaadiumi mõtet?
- Milline olevus on kõige kummalisem, kõige naljakam? Miks?
- Nüüd, kus te olete terve keha kokku pannud, kas te oskate teha mõned järeldused oma õpitulemuste kohta?
- Kui te suudaksite panna oma Frankensteini liikuma (pidage meeles oma õppimist), mida paluksite tal siis teha. Kus? Kuidas?

Kohandamine

- Tänu visuaalsele ja graafilisele meediumile sobib see harjutus peaaegu igat liiki gruppidele. Kui inimesed ei oska või ei tunne end mugavalt kehaosi joonistades, pakkuge neile šabloone, mille nad saavad iseseisvalt või kellegi abiga ära täita.
- Pidage meeles, et kõik ei soovi oma analüüsi teistega jagada ning tunneksid vastumeelsust esitleda oma olevust avalikult. Alternatiivne viis neid esitleda on korraldada kunstinäitus, kus kõik võivad kunstnikule läheneda ning küsida temalt küsimusi.

Näpunäited

Kuigi selle harjutuse lõbus pool seisneb selles, et enne sündmuse lõppu ei tea osalejad, milline nende olevus välja hakkab nägema, võib see tekitada ka probleeme, sest nad ei suuda oma arengutel silma peal hoida. Õppimise toetaja võib võtta tegevuse juurde abiks veel teisi õppimise dokumenteerimise meetodeid (“Õppevabrik”, “Kapteni logiraamat” jne).

Esitaja: Lorenzo Nava, www.salto-youth.net/find-a-tool/965.html

16

Ekstreemse väljakutse intervjuu

Intervjuu kaaslasega, mis võrdleb õpitegevust seikluse või ekspeditsiooniga

Eesmärgid

- Aidata osalejatel enne õpitegevust (EVT projekt, koolitus või noortevahetus) tunda ära ning tunnustada oma isiklike ootusi, muresid ja tundeid
- Julgustada osalejaid väljendama oma isiklike ootusi, muresid ja tundeid
- Jagada ülaltoodud informatsiooni teiste samas projektis või tegevuses osalevate inimestega

Grupp

- Maksimaalselt 30 inimest

Vaja läheb

- Suurt ruumi
- Valget tahvlit või pabertahvlit
- Märkmepaberit
- Pastakaid
- Paberit
- Töölehti intervjuuküsimustega
- Võimalikuks muganduseks: arvutit, dataprojektorit ja interne-tiühendust, et näidata dokfilmi ellujäämisest

Aeg

- 90 min

Samm-sammult

Jagage grupp paarideks ning selgitage:

“Te peate intervjueerima oma partnerit, kujutades ette, et intervjueeritav valmistub väljakutseks reisida mõnda eksootilisse kohta. Teie ülesanne on teda intervjuerides teada saada, mida ta reisil olles teeb ning mida loodab saavutada ja õppida. Te peate välja uurima, kuidas teie partner reisis valmistub, ning milliste murede, raskuste või takistustega arvab ta oma teel kokku puutuvat.”

Andke osalejatele intervjuu stsenaarium (printige see välja või kirjutage tegevuse ajal pabertahvlile):

- Miks te otsustasite selle katsumuse vastu võtta?
- Mida te plaanite reisi jooksul saavutada ja õppida?
- Milles see reis täpselt seisneb? Mida te tegema hakkate? Milliseks kujuneb teie igapäevane elu?
- Kuidas teil ettevalmistused kulgevad? Kas teil on juba olemas kogu vajalik info selle paiga kohta, kuhu lähete?
- Milline saab teie arvates olema reisi kõige keerulisem osa?

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Õelge osalejatele, et neil on maksimaalselt 15 minutit, enne kui rollid paaris vahetuvad ning intervjuueerijast saab intervjuueeritav. Paluge neil üksteise kohta panna eraldi paberilehele kirja kõige olulisem informatsioon, mida nad hiljem teistele esitlevad.

Kui kõik osalejad on üksteist intervjuueerinud, paluge neil oma tulemusi esitleda. Iga osaleja räägib inimesest, keda ta intervjuueeris. Jätke esitlusteks 30–40 minutit.

Kleepige plakatid koos informatsiooniga seinale. Jätke pärast esitlust 10–15 minutit arutelu, kommentaaride ja kokkuvõtete jaoks.

Arutelu

- Kas kõikidel reisidel on midagi ühist?
- Millised on kõige tavalisemad mured ja eeldatavad raskused?
- Millised on kõige kasulikumad näpunäited ettevalmistuste tegemiseks?
- Millised teie kolleegide reisidest köitsid kõige enam teie tähelepanu? Miks?

Kohandamine

- See tegevus on kasulik ennekõike eneseanalüüsi soodustamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks takistustest, millega vähemate võimalustega noored kokku puutuvad, kui alustavad uue projekti või tegevusega. Intervjuu aitab noortel näha ning mõista väljakutseid, millega seisavad silmitsi teised ning ennekõike vähemate võimalustega noored.
- Varasem ettevalmistus võib anda tegevusele uue dimensiooni. Õppimise toetaja võib viia osalejad looduskeskkonda või näidata neile dokumentaalfilmi ellujäämisest, et tagada vajalik õhustik.

Näpunäited

- Esitluste tegemisel on ajajuhtimine määrava tähtsusega. Tuletage osalejatele meelde, et esitlused peavad olema nii kokkuvõtlikud kui võimalik. Kui teil on suur grupp, seadke ajapiiriks 1–2 minutit.
- Koolitajad peaksid rõhutama, et intervjuueeritavatel eeldatakse reaalsete ülesannete ja tegevuste kajastamist, mida nad EVT, noortevahetuse jms raames hakkavad täitma.

Ekstreemse väljakutse intervjuu küsimustik

- Miks te otsustasite selle katsumuse vastu võtta?

- Mida te plaanite reisi jooksul saavutada ja õppida?

- Milles see reis täpselt seisneb? Mida te tegema hakkate? Milliseks kujuneb teie igapäevane elu?

- Kuidas teil ettevalmistused kulgevad? Kas teil on juba olemas kogu vajalik info selle paiga kohta, kuhu te lähete?

- Milline saab teie arvates olema reisi kõige keerulisem osa?

Koostaja: Jan Gasiorowski. Survivor (TV series) Wikipedias: [http://en.wikipedia.org/wiki/Survivor_\(TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Survivor_(TV_series)) &
Alone in the Wild (National Geographic): <http://channel.nationalgeographic.com/channel/alone-in-the-wild>

17

Õppijate mandala

Õppimise loominguine planeerimine, analüüsimine ning kirjapanek

Eesmärgid

- Määratleda ja teha selgeks personaalsed/individuaalsed õpihuvid ning muuta need õpisaavutusteks
- Seada end õppimiseks valmis
- Õppimist tunnustada, ära tunda ning dokumenteerida
- Koguda õpisaavutusi

Grupp

- Maksimalsest 30 inimest

Vaja läheb

- Muusikat taustaks ning individuaalseks tööks
- Värvide, värvipliiatseid, õlipastelle jne
- Ümmargusi puhtaid paberilehti (A4)
- Ümmargusi välja lõigatud mandalaid (A4)
- Suurt ümmargust paberit mandala jaoks (2–4 pabertahvli lehte kokkukleebitult)
- Paberinuga, kääre
- Liimi, kleeplinti
- Kolme erinevasse suurusesse lõigatud värvilist paberit

Aeg

- 60 min + 15 min/päev
- 80 min kokkuvõtteks

Samm-sammult

Ettevalmistus

- Osalejate jaoks, kellele ei meeldi väga joonistada või maalida, koguge erineva kuju ja suurusega mandalaid ning tehke nendest mitu koopiat
- Kleepige pabertahvli lehed kokku ning tehke suur grupimandala.

Koolitussessiooni alguses

- 1) Looge muusika abil meeldiv, eriline, rahulik ja inspireeriv atmosfäär – muusika võib olla idamaine, India või Tiibeti kultuurist vmt.
  - Soovitused õhtusessioonideks: keerake valgus hämaramaks ning süüdake mõned küünlad – muutke olustik erilisemaks!
  - Soovitused kaunistuste kohta: tehke ruumi keskele mandala, kasutades värve, esemeid, asju, naturaalseid materjale, palle jne.
  - Soovitusi alustamiseks: rääkige natukene mandalatest, kust see pärineb ning milline on selle roll üldiselt ja erinevates riikides.

See teeb osalejatele mandala olemuse selgemaks ning valmistab neid ette oma õppimisega seotud mandalat tegema.

- 2) Selgitage osalejatele, et see on iseseisev ülesanne. Paluge neil istuda sinna, kus nad end mugavalt tunnevad ning hakata harjutusega tegelema.
- 3) Suunavad juhised:
  - Paluge osalejatel mõelda, mida nad koolitustegevuse käigus õppida tahaksid, millised on nende õpiootused: Mida te soovite saavutada? Mida te koju viia tahaksite?
  - Miks mind huvitab selle koolituse teema?
  - Mida ma sellel üritusel õppida tahan?
  - Mida ma sellelt ürituselt ootan? Mis peaks juhtuma, et see üritus oleks edukas? Mida ma pean tegema, et tunneksin end sellel üritusel mugavalt?
  - Kontrollige, et osalejad saavad aru, et nemad on õppijad oma mandala keskel ning neid ümbritsevad erinevad õpihuvivid.
- 4) Paluge õppijatel joonistada oma “õpimandala” (neile, kes ei taha joonistada, andke tühjad mandalad). Iga õpihuvi on seotud mandala ühe “elemendiga”. Iga elemendi suurus peaks olema võrdeline selle õpihuvi olulisusega: mida olulisem on õpihuvi, seda suurem peab element olema. Õppijad peaksid lühidalt oma õpihuvivid nimetama ja kirjeldama. Nad peaksid joonistama üksnes mandala ja selle elementide kontuurid – ilma värvimata. Värvimata aladele saavad nad kirjutada oma õpihuvidega seotud võtmesõnad. Andke pabertahvlil kiire näide, milline “õppijate mandala” välja võiks näha.
- 5) Pärast individuaalset ettevalmistust (umbes 30 minutit), paluge osalejatel kirjeldada oma õpihuvivid väiksemates, kolmeliikmelistes gruppides (20 minutit). Kirjutage järgnevad suunavad küsimused tahvlile või printige need iga grupi jaoks välja:
  - Millised on teie grupi iga liikme kõige olulisemad õpihuvivid sellel koolitusüritusel?
  - Millised õpihuvivid on seotud koolituse teemaga?
  - Millised õpihuvivid on seotud noorsootööga?
  - Kas teie grupis oli ka teisi õpihuvide valdkondi (näiteks isiklikud huvivid)?
  - Kas teie väikeses grupis oli ühiseid õpihuvivid?
- 6) Pärast väikese grupi harjutust paluge osalejatel heita pilk terve grupi õpimandalatele. Näiteks pange mandalad põrandale ringi ning paluge kõikidel ümber nende käia. Osalejad võivad oma mandalad endale jätta, kuid paluge neil soovi korral lisada koolituse käigus sinna huvivid juurde. Programmi jooksul võib aegajalt selle jaoks aega jätta.

Koolituse ajal

- 1) Eneseanalüüsi harjutus (15 minutit): Küsige osalejatelt, millised õpihuvid muutusid päeva jooksul õpisaavutusteks ning paluge neil need elemendid ära värvida, et õppimine oleks visuaalselt märgatav. Värvitud element tähendab, et õpihuvi on muutunud õpisaavutuseks. See muudab õppimise nähtavaks!
- 2) Eneseanalüüs aitab tunda ära ka uusi õpihuvisid. Need võib lisada veel tühjadele aladele osalejate mandalal.

Koolituse lõpus

- 1) Eneseanalüüsi harjutus (15–20 minutit). Küsige osalejatelt viimast korda, millised õpihuvid on muutunud õpisaavutusteks. Need elemendid võib ära värvida. Kui mõned õpisaavutused ei ole täielikult lõpule viidud, võivad osalejad värvida ära vaid pool vastavast alast.
- 2) Kui õppijad märkavad mõnda õpisaavutust, mida õpihuvide all kirjas ei olnud, võivad nad need oma mandalale lisada ning ära värvida.
- 3) Paluge neil kirjutada oma õpisaavutused erineva suurusega paberitele. Suuruseid on kolm, mis vastavad osalejate arvamusele nende saavutamise olulisuse kohta (20 minutit).
- 4) Kui kõik õppijad on lõpetanud, kutsuge nad suurde ringi istuma ning andke igale osalejale võimalus panna paberid (õpisaavutused) põrandale tehtud suurele õpimandalale. Seda tehes kirjeldavad nad lühidalt oma õpisaavutusi. Sel moel loovad osalejad koolituse raames tehtud edusammudest ühise suure õpimandala (20 minutit).

Arutelu

- Mis mulje see teile jättis (tunded, esmamulje, mõtted, üllatused, ...)?
- Kas te olete rahul tulemusega, teie enda mandalaga?
- Milliste takistustega te kokku puutusite (õpihuvide leidmine...)?
- Kuidas te need takistused ületasite?
- Kas on erinevusi “õpihuvi” mõistmisel?
- Milliseid väljakutseid ja küsimusi te ikka veel näete?
- Kas see harjutus oli kasulik, et saada sügavam arusaam iseenda õppimisest?
- Kas on midagi, mida soovite lisada?

Kohandamine

Seda harjutust saab siduda kaheksa võtmepädevusega.

Suurt õpimandalat ette valmistades (vt samm 3 ülal), paluge osalejatel siduda oma õpisaavutused kaheksa võtmepädevusega. Õppimise toetaja valmistab ette erinevat värvi paberid, iga värv tähendab ühte võtmepädevust. Kui osalejad on teinud õppimises edusamme ühe võtmepädevuse raames, võtavad nad selle värviga sobivas suuruses paberi. Paberi suurus ja värv näitab, kui oluline see õpisaavutus nende jaoks oli.

Kohandamine

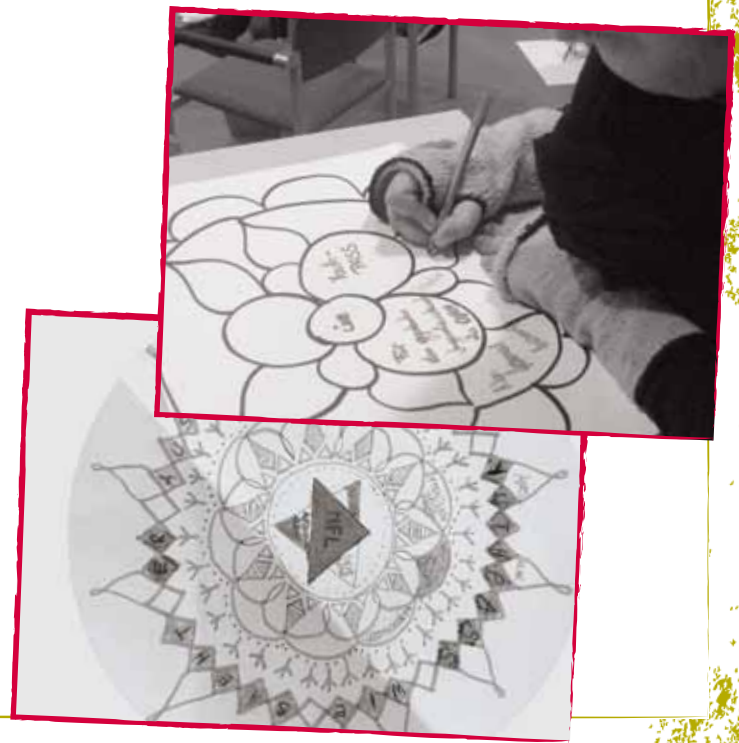
Ka sel korral panevad osalejad üksteise järel oma õpisaavutused suurele grupimandalale ning selgitavad, miks nad valisid just selle suuruse (miks oli selle konkreetse asja õppimine nende jaoks oluline) ja värvi (millise võtmepädevusega on nad oma õppimise sidunud).

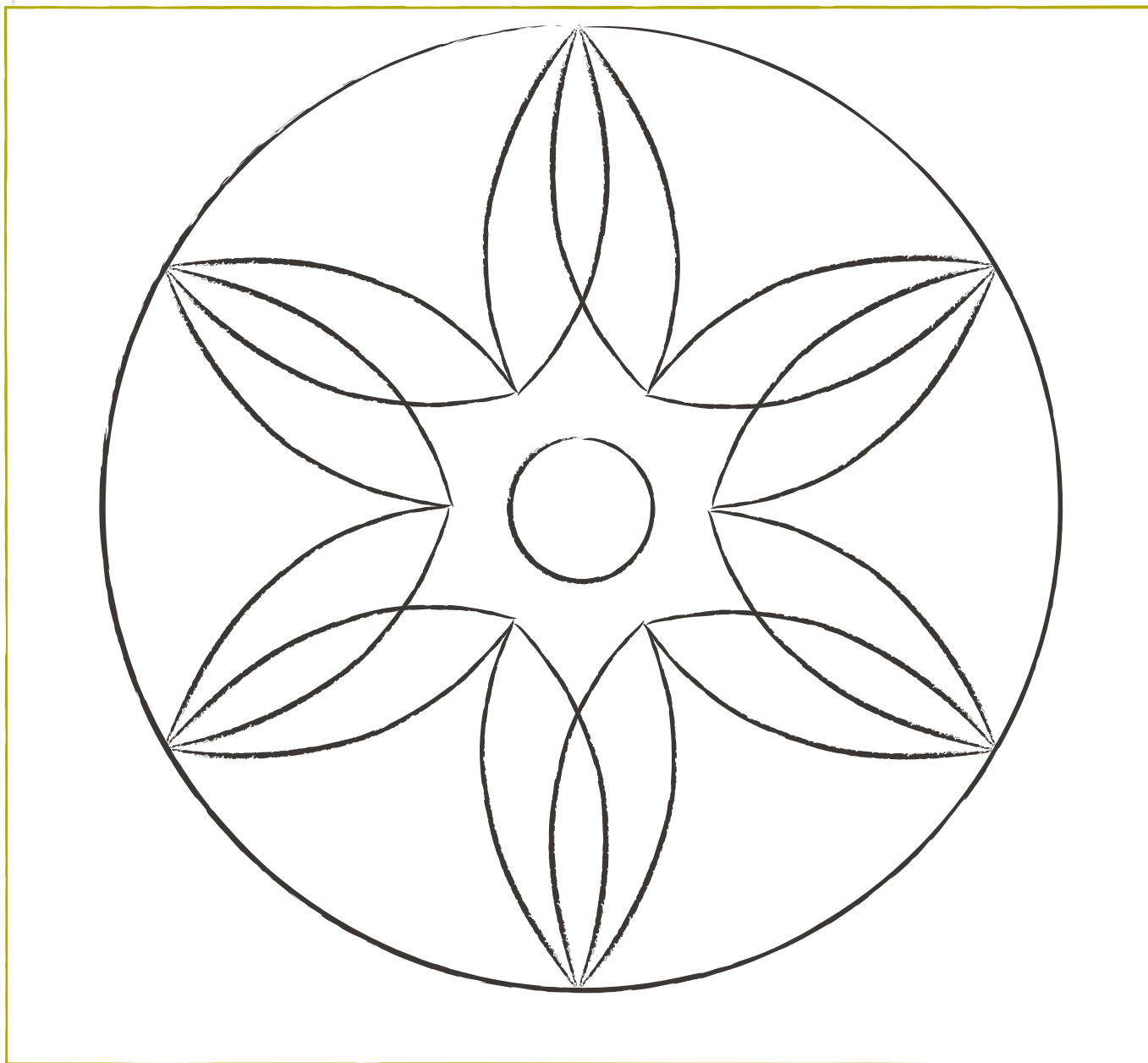

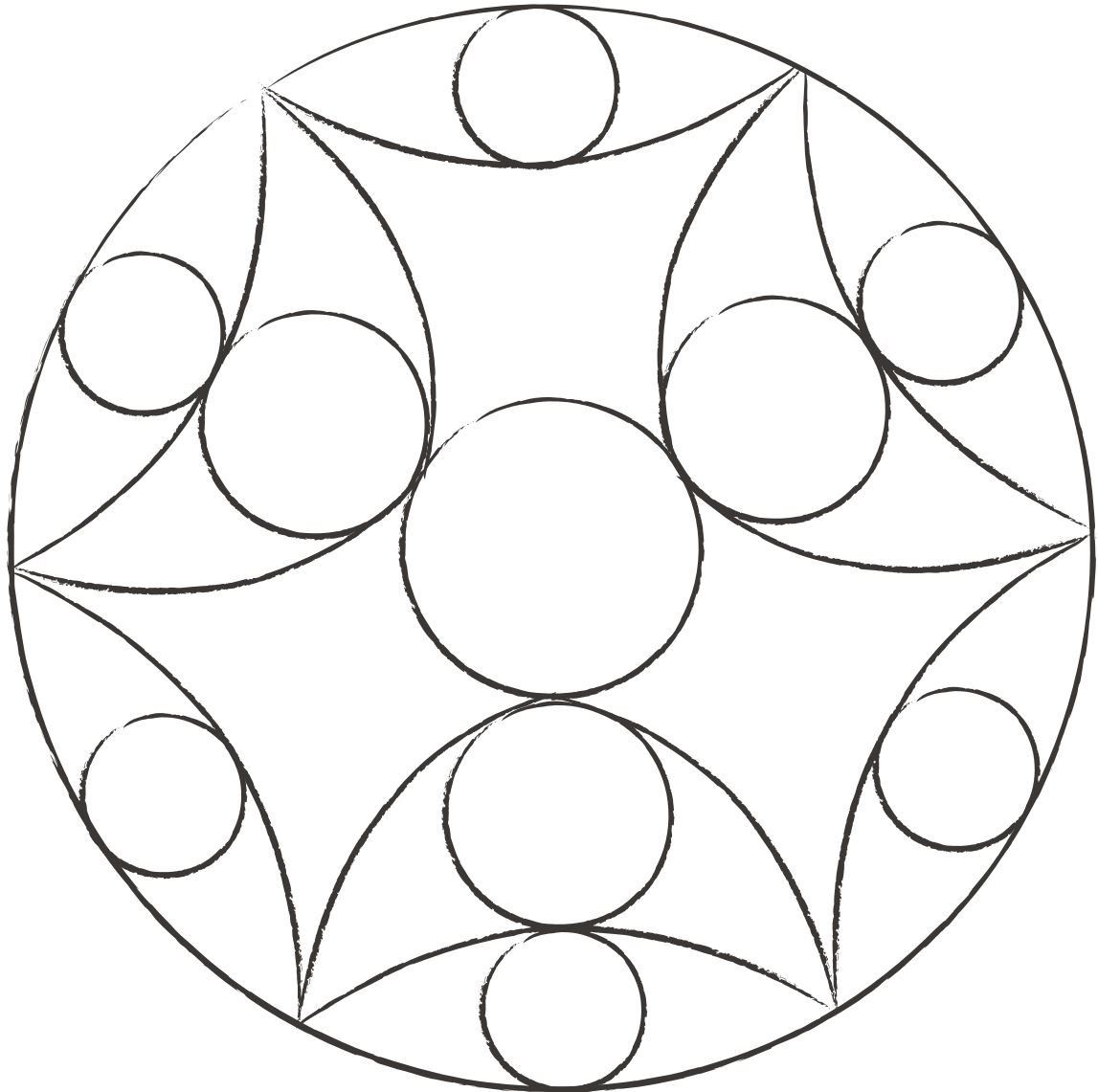
Töölehed

Lisaettevalmistus

- Kaheksat erinevat värvi paberit, kuhu on kirjutatud peale kaheksa võtmepädevust
- Kolme erineva suurusega paberit igast kaheksast võtmepädevuse värvist

Meetodi töötasid välja Julia Kastler, Paola Bortini ja Torben Grochol. Mandalad joonistas Julia Kastler: www.free-mandala.com

18

Õpikire hindav uuring

Hindava uuringu põhimõtete kasutamine koos eneseanalüüsi, jutuvestmise, visualiseerimise ja loomingulise eneseväljendusega

Eesmärgid

- Leida omaenda õpikire
- Suurendada teadlikkust oma õppimisest ning tugevustest õppijana
- Soodustada tegevuse vältel positiivset lähenemist õppimisele

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja läheb

- Töölehte “Õpikire hindav uuring”
- Materjale joonistamiseks või loominguliseks eneseväljenduseks (näiteks pastellid, rasvakriidid, veebaasil värvid, pabertahvli paber, savi, plastiliin jne)
- Meeldivat taustamuusikat

Aeg

- 90 min

Samm-sammult

Jagage osalejad paaridesse ning andke neile tööleht kolme sammuga:

Samm 1: Meenutage oma lugu

Esiteks võtavad osalejad hetke aega, et meenutada hetke oma elus, kui nad tundsid **suurt kirge millegi õppimise suhtes**, ning panevad selle kirja.

Samm 2: Rääkige oma lugu

Teiseks räägivad nad seda lugu oma partnerile nii detailselt kui võimalik. Üheskoos palutakse neil vaadata sügavamale ning uurida töölehel välja toodud küsimuste abil, mida loos kogeti. Pärast seda sammu vahetavad nad rollid: jutuvestjast saab kuulaja ning vastupidi.

Samm 3: Kujutage ette tulevikku

Osalejad lähevad mõttes tulevikku ning kujutavad ette, et tunnevad sarnase tegevuse (näiteks koolituse, EVT) ajal õppimise vastu kirge. Partner aitab visualiseerimisprotsessi juures kaasa, kasutades töölehel välja toodud suunavaid küsimusi. Mõne aja pärast vahetavad nad jälle rolle.

Hiljem palutakse mõlemal joonistada endast tulevikupilt, kasutades pakutud loovmaterjale ja töövahendeid (taustaks võib kõlada meeldiv ja inspireeriv muusika).

Kui joonistused on lõpetatud, jagavad osalejad oma pilte teistega „kirgliku õppimise seinal”. Galerii on üleval terve tegevuse vältel ning on õppeprotsessil inspiratsiooniallikaks.

Tuvastamine ja dokumenteerimine

Tulemuste kirjeldamine

Noortepassi tutvustamine

Õppimise toetaja roll

Arutelu

See harjutus lõppeb tavaliselt näitusega, kuid juhul kui teil on piisavalt aega, võite kasutada järgnevaid aruteluküsimusi:

- Mis tunde teis oma kirest rääkimine tekitas?
- Kas lugusid oli kerge meenutada?
- Kuidas mõjutas üksteise lugude kuulamine teid kui kuulajat?
- Mida olete “õpikire” kohta teada saanud?
- Mis tunde teis tuleviku “õpikire” kujutamine tekitas?
- Milliseid samme olete nõus selle visiooni suunas astuma?

Kohandamine

- Meetod rajaneb peamiselt isiklikul kogemusel põhineva loo jutustamisel. Mõned inimesed kalduvad keskenduma üksnes (negatiivsetele) õpikogemustele formaalsest haridussüsteemist. Teil tasub märkida, et õppimine ei leia aset üksnes koolis, vaid see on osa igapäevases elust.
- Seda harjutust saab kasutada ka mentorivestluse käigus individuaalsete vabatahtlikega ning mentorisessioonidel grupi EVT projektides, kui räägitakse õppimisega tegelemisest EVT-s.
- Sama meetod võib sobida kasutamiseks ka noortevahetuse ja noortealgatuse kontekstis, kui muuta veidi juhiseid ning töölehel välja toodud küsimusi.

Näpunäited

Enne selle meetodi kasutamist lugege natukene hindava uuringu kohta, et saada paremini aru selle filosoofiast ja loogikast. Te võite tuua näitena ka mõne isikliku kogemuse olukorrast, kui olite kirklik õppija, ning rääkida seda juhiste selgitamiseks grupele.

Tööleht

Õpikire hindav uuring

Samm 1: Meenutage oma lugu

Võtke korraks aega, et omaette meenutada **hetke oma elus, kui tundsite tõeliselt suurt kirge millegi õppimise suhtes**, kui te olite täielikult pühendunud ning motiveeritud selle kohta rohkem teada saama ning võib-olla kaotasite isegi ajataju. Mis juhtus? Palun pange see kirja...

Samm 2: Rääkige oma lugu

Rääkige see lugu oma partnerile nii detailselt kui võimalik ning analüüsige seda kogemust põhjalikult, vastates järgnevatele küsimustele:

- 1) Kuidas te end selles olukorras tundsite? Millised olid peamised tunded?
- 2) Mis värvi oli teie kirg?
- 3) Millised olid kire tulemused õppeprotsessile?
- 4) Kuidas mõjutas see õpitulemusi?
- 5) Kuidas mõjutas see inimesi teie ümber?
- 6) Kui te vaatate oma kire allikat, siis mis teid selles olukorras inspireeris (näiteks keskkond, teema, lähenemine, teised inimesed jne)?
- 7) Mis teie sees selle õpikire lõkkele lõi?
- 8) Mida ütleb see teie kui õppija tugevate külgede kohta?

Nüüd vahetage rolle. Jutuvestjast saab kuulaja ning vastupidi.

Samm 3: Kujutage ette tulevikku

Juhtige oma partnerit tuleviku ettekujutamises, kasutades suunavaid juhiseid ja küsimusi:

Kujutage endale ette, et õppeprotsess selle tegevuse käigus (näiteks koolitus, EVT) on veelgi inspireerivam. Milline see välja näeb? Mis on teie jaoks selle inspiratsiooni allikas? Mis teie kirge tekitab? Kuidas te ennast selles pildis näete? Mida te teete? Kui te midagi ütlete, siis mida? Milliseid väärtusi te üles näitate? Nüüd säilitage see pilt sellisena, nagu te seda näha tahate.

Kui pilt teie peas on selge, vahetage rollid.

Lõpetuseks palume teil mõlemal **need pildid** loomingulisi vahendeid ja materjale kasutades paberile **joonistada**. Seda tehke ärge liiga palju mõelge ega enda kunstiande üle juurelge. Järgige lihtsalt oma tundeid. Nautige tegevust!

19

Milline on teie seisukoht õppimise osas?

Elav diskussioon arvamustest ja isiklikest teooriatest õppimise kohta

Eesmärgid

- Soodustada grupiarutelu õppimise teemadel
- Seada küsimärgi alla arvamusi õppimise protsessi kohta
- Suurendada teadlikkust meie õpieelistustest

Grupp

- Minimaalselt 6 inimest

Vaja läheb

- Silte seisukohtadega “nõustun” ja “ei nõustu” ruumi erinevates otstes
- Piisavalt suurt ruumi, et grupp saaks ringi liikuda
- Erinevatele pabertahvli lehtedele kirjutatud väiteid
- Joont keskpõrandale (märgitud näiteks maalriteibi, nööri või kriidiga) siltide “nõustun” ja “ei nõustu” vahele

Aeg

- 60–90 min

Samm-sammult

See meetod on kohandatud “väiteharjutuse” klassikalisest versioonist. Õppimise toetaja loeb ette väite ning palub osalejatel leida endale sobiv koht ruumi vastasseintele kinnitatud seisukohtade “nõustun” ja “ei nõustu” vahel. Mida lähemal nad sildile on, seda enam nad antud väitega nõustuvad või ei nõustu. Mida lähemal on nad keskjoonele, seda vähem nad nõustuvad või ei nõustu. Kõik peaksid võtma mingi seisukoha, kas siis “nõustun” või “ei nõustu” poolel.

Kui kõik on endale koha leidnud, palub õppimise toetaja inimestel oma asukohta põhjendada ning püüda veenda teisel pool eraldusjoont olevaid osalejaid. Julgustage aktiivset kuulamist ning ärge lubage tulist väitlust. Kui kõik argumendid on ära kuulatud, küsige, kas keegi tahab pooli vahetada. Kui soovijaid on, võtke veel hetk, et paluda lühikest põhjendust poolt vahetanud inimestelt. Korra sama ka teiste väidetega. Seejärel kutsuge inimesed ringi istuma ja arutlema.

Võimalikud väited:

- Noored on alati motiveeritud õppima, kui keskkond on piisavalt toetav.
- Kui käitumises ei ole nähtavaid muutusi, ei ole võimalik väita, et õppimine on toimunud.
- Ebaõnnestumisest on palju tõhusam õppida kui õnnestumisest.
- Enamasti on õppimine alateadlik protsess.
- Ilma analüüsita õppimist ei toimu.
- Selleks, et muutuda tõeliselt ennast juhtivaks õppijaks, on olulisem suuta õppimist planeerida kui olla avatud ootamatusteks.
- Õppima õppimine on olulisem kui mõne teema õppimine.

Arutelu

- Kuidas te end harjutust tehes tundsite?
- Milline väide harjutuses oli teie jaoks üllatav?
- Millised on teie arvamused õppimise kohta?
- Kust need arvamused pärinevad?
- Kas ka see harjutus oli õppeprotsess?
- Mida te sellest harjutusest õppisite?

Kohandamine

- See tegevus on eriti suur väljakutse noortele, kellel ei ole sarnased keelilised oskused, et täielikult väiteid ning nende nüansse mõista. Sellisel juhul tehke väited konkreetsemaks, näiteks “Ma õpin tund aega televiisorit vaadates rohkem kui tund aega klassis istudes.”
- Kui noored ei räägi sama keelt, soovitage väited tõlkida ning printida need kaartidele.
- Väiksemate gruppidega võib mängida seda harjutust lauamänguna.
- Kui harjutust kasutatakse mentori individuaalvestlusel vabatahtlikuga, võib väiteid kasutada eneseanalüüsi küsimustikuna, millele vestlus vabatahtlikuga tugineb.
- Seda harjutust saab hästi kombineerida hariduslike videodega TED Talksist, mis vaidlustavad mõned õppimise kohta käivad eelarvamused ning õpetaja rolli selles protsessis. Mõned kasulikud videod on: Sugata Mitra – Child driven Education:
http://www.ted.com/talks/lang/eng/sugata_mitra_the_child_driven_education.html
Ken Robinson – Changing Education Paradigms:
http://www.ted.com/talks/lang/eng/ken_robinson_changing_education_paradigms.html

Näpunäited

Kuigi te ütlete osalejatele, et väitlemine ei ole lubatud, võivad vaidlused muutuda vahel siiski üsna tuliseks. Kui nii juhtub, siis tuletage osalejatele reegleid meelde, paluge neil mõelda, miks nad sel moel reageerisid – ning paluge neil aruteluosani oodata.

Õppimise toetajana püüdke kaasata ka vaikkeid osalejaid ning neid, kes on keskjoonest erineval kaugusel. See on hea võimalus kuulda paljusid erinevaid arvamusi.

20

Enda tajumine ennast juhtiva õppijana

Küsimustik, mis muudab teid teadlikuks oma õppeprotsessist

Eesmärgid

- Tõsta teadlikkust oma õppimise juhtimise pädevusest

Grupp

- Mistahes suurusega

Vaja läheb

- Küsimustikku igale osalejale

Aeg

- 60 min

Samm-sammult

Selgitage osalejatele, et pädevust juhtida oma õppimist on analüüsitud ja kirjeldatud mitmel erineval viisil. Osalejad saavad paberi, mis kirjeldab ennast juhtiva õppija peamisi omadusi. Neil palutakse kaksikümne minutit end jälgida ning omaette mõtiskleda selle üle, kuidas nad end nende omadustega seoses näevad.

Pärast eneseanalüüsi paluge osalejatel võtta paaridesse ning rääkida, mida nad avastasid (20 minutit). Võtke otsad kokku terves grupis läbi viidava aruteluga (20–30 minutit).

Arutelu

Paarides:

- Kuidas oli seda analüüsida?
- Kas see andis teile õppimise suhtes uue perspektiivi? Millise?
- Kas te näete, millega te nüüd tegeleda tahate?

Grupis:

- Mis teid üllatas ja mida peate tähelepanu väärivaks?
- Kas te olete nende omadustega nõus?
- Milles näete kõige suuremat väljakutset ennast juhtivaks õppijaks saamise teel?

Töölehed

Õppima õppimine – pädevused ennast juhtivaks õppijaks saamisel

Kutsume teid üles mõtisklema!

Toome välja hulga pädevusi, mida läheb vaja iseenda õppimise juhtimiseks.

Lugege need läbi ning mõelge siis nende üle omaette. Kas teie arvates on teil

need pädevused või osa neist ning milliseid pädevusi peaksite oma arust veel arendama?

Võtke endale aega ning kasutage allpool olevat ruumi märkmete tegemiseks.

- Iseenda mõistmine iseseisva ja ennast juhtiva õppijana
- Enda kui õppija tundmine (kuidas ma kõige paremini õpin).
- Võime õpitegevuses abi otsides või seda pakkudes kaaslastega suhestuda.
- Võime diagnoosida omaenda õpivajadusi.
- Võime kanda õpivajadused üle õpieesmärkideks, -plaanideks ja -tegevusteks.
- Võime näha õpetajates/koolitajates abilisi või õppimise toetajaid ning haarata initsiatiivi nende ekspertiisi ära kasutamises.
- Võime leida nii inimesi kui materjale, mis võivad olla sobivad erinevate õpivajaduste ja -eesmärkide täitmiseks.
- Võime koguda ja valideerida tõendeid, mis aitavad mul õpieesmärke saavutada.

Viited

Edasiseks lugemiseks

Noortepass

- Noortepassi veebileht. www.youthpass.eu
- Noortepassi juhend. www.youthpass.eu/en/youthpass/guide
- Noortepass kõigile. Vähemate võimalustega noorte oskuste tunnustamine. www.salto-youth.net/youthpassforall/
- Noortepass EVT koolitustsükklis. www.youthpass.eu/en/youthpass/downloads/
- Noortepass ja õppima õppimine. Ideid praktiseerivatele spetsialistidele. www.youthpass.eu/en/youthpass/downloads/
- Noortepass täiesti algajatele. www.youthpass.eu/en/youthpass/downloads/

Kaasatus noorsootöös

- SALTO Inclusion for ALL. Noorsootöölased käsiraamatud. www.salto-youth.net/InclusionForALL/
- Coaching Guide (2008). "Projektinõustamise käsiraamat. Käsiraamat noorte osaluse toetamiseks" www.salto-youth.net/ParticipationPublications/

Veel tööriistu

- SALTO meetodite andmebaas noorsootöök ja koolitusteks. www.salto-youth.net/toolbox/
- Youth Partnership "T-Kit" sarjad. <http://youth-partnership-eu.coe.int/>

Veel õppimise kohta

- Coyote magazine #11. Mitte-formaalne õppimine ja haridus. <http://youth-partnership-eu.coe.int/>
- Infed: The encyclopaedia of informal education. www.infed.org
- Taylor, M., Kloosterman, P. (2010). The Learning2Learn Handbook for facilitators. www.learning2learn.eu

Veel mitteformaalse õppimise tunnustamisest

- Bridges for Recognition. www.salto-youth.net/BridgesForRecognition/
- European Communities. Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf
- Euroopa Komisjoni ja Euroopa Nõukogu partnerlus noortevaldkonnas. Pathways 2.0 Mitteformaalse õppimise/hariduse tunnustamine ja noorsootöö Euroopas. <http://youth-partnership-eu.coe.int/>
- Euroopa Nõukogu. Euroopa portfoliio noorsootöötajatele ja noortejuhtidele. www.coe.int/youth/
- Euroopa Nõukogu. Lühikokkuvõte mitteformaalsest haridusest. <http://www.coe.int/youth/>
- Unlocking Doors to Recognition. Käsi raamat noorsootöö ja mitteformaalse hariduse parema tunnustamise strateegiate loomiseks erinevates kontekstides. www.youthpass.eu/en/youthpass/downloads/

Viited

- Appreciative Inquiry. <http://appreciativeinquiry.case.edu>
- Boyatzis, McKey, Johnston (2008). On becoming a resonant leader. Harvard Business Press, p. 153-158
- Cooperider, W. (2005). Appreciative Inquiry - A positive revolution in change. Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- The encyclopaedia of informal education. www.infed.org
- Experiential learning. <http://learningfromexperience.com>
- Honey, P., Mumford, A., (2006). The learning styles questionnaire 80-items version. Peter Honey Publications Ltd.
- Honey, P. (2007). Continuing personal development. Peter Honey Publications Ltd.
- Honey, P. (2009). How to become a more effective learner. Peter Honey Publications Ltd.
- Kolb, D. A. (1984). Experiential Learning, Englewood Cliffs, NJ.: Prentice Hall.
- Kolb, D. (2005). Learning Style Inventory (LSI) (Version 3). The HayGroup
- Robinson, K. (2009). The Element: How finding your passions changes everything. New York: Penguin Group.
- Scaffolding Theory. http://en.wikipedia.org/wiki/Scaffolding_Theory
- Smith, M. K. (2001). David A. Kolb on experiential learning. The encyclopaedia of informal education. Retrieved [25.03.2011] from <http://www.infed.org/b-explrn.htm>
- UNIQUE Network (2010). Learning to learn – a method in action. Research synthesis report. www.learning2learn.eu/

Kaastöötajate tutvustus

Darko Markovic on Belg-radist, Serbiast. Ta on koolitaja, juhendaja, psühholoog ja psühhodraama terapeut, grupi "Hajde da..." www.hajdeda.org.rs üks asutajatest ning "Inn.Side – people and training" omanik. Tema missiooniks on aidata inimestel taasavastada oma kired, panna sõnadesse oma visioonid ning arendada vajalikke pädevusi, mida on vaja tõhusamaks ning rahuldust pakkuvamaks organisatsiooniliseks ja isiklikuks eluks. Tema peamised huvialad on õppimine ja arenemine, kultuuridevaheline pädevus, emotsionaalne intelligentsus, Euroopa vabatahtlik teenistus ning mitteformaalse hariduse parem tunnustamine nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil.

<http://trainers.salto-youth.net/DarkoMarkovic/>

E-post: darko@innside.co.rs

Juan Ratto-Nielsen töötab praegu vabakutselise koolitajana Euroopa Noored programmi juures ning koordineerib koos INTERACCION-iga (Murcia, Hispaania) koolitustegevusi EVT ja noorte mobiilsuse arendamiseks ning noortelgatusi vähemate võimalustega noorte kaasamiseks. Mentorina on ta olnud seotud arvukate kodumaiste ja rahvusvaheliste noortetegevustega, keskendudes EVT-le, mitteformaalse õppimise tunnustamisele ja noorte tööhõivele. Õppeprotsessi hõlbustavatele meetoditele ja tööriistadele spetsialiseerunud koolitajana on ta tegelenud käesoleva trükise "tööriistade" osaga ning kirjutas "kaasamiskindla Noortepassi" osa.

<http://trainers.salto-youth.net/JuanRattoNielsen/>

E-post: rattonielsen@gmail.com

Paul Kloosterman on vabakutseline Hollandi koolitaja ning kirjanik, kes elab Melito di Porto Salvos, Itaalias. Ta töötab mitmete erinevate projektidega üle terve Euroopa. Tema peamisteks töövaldkondadeks on muuhulgas õppima õppimine ning koolitajate koolitamine. Noortepassi konsultatiivgrupi liikme, Noortepassi koolitajate grupi koolitaja ning Noortepassi juhendi kaasautorina oli ta seotud Noortepassi väljatöötamisega.

E-post: paul@pameambro.org

Tänuõnad

Suur aitäh kõikidele inimestele üle terve Euroopa, kes andsid oma ideede kaudu panuse selle käsiraamatu koostamisse.

Eriline tänu kõikidele, kes osalesid 22.–28. novembril 2010. aastal Berliinis toimunud seminaril “Noortepassi tööriistad ja meetodid”: Tatiana Zaitseva, Alexander Kumanov, Pétur Björgvin Thorsteinsson, Juan Ratto-

Nielsen, Deirdre Quinlan, Diona Los, Tony Geudens, Anca David, Endre Kiss, Santa Grinberga, Onni Sarvela, Ann Daniels, Vanda Kovács, Tomas Kurapkaitis, Alberto Imprescia, Lucia Pergreffi, Annette Mütter, Ingrid Müller.

Toimetus

Avaldatud 2012. aastal koostöös SALTO koolituse ja koostöö ressursikeskuse, SALTO kaasatuse ressursikeskuse ja Euroopa Noored Saksa riikliku bürooga JUGEND für Europa. SALTO tähendab õppe- ja koolitusvõimaluste tuge programmi Euroopa Noored raames (Support and Advanced Learning and Training Opportunities within the Youth in Action programme).

SALTO koolitus ja koostöö (<http://www.salto-youth.net/TrainingAndCooperation>) ja Euroopa Noored Saksa riikliku büroo JUGEND für Europa (<http://www.jugendfuereuropa.de/>), Godesberger Allee 142-148, D-53175 Bonn. E-post: youthpass@salto-youth.net.

SALTO kaasatus (<http://www.salto-youth.net/inclusion/>), asukoht Euroopa Noored programmi Belgia flaamikeelne riiklik büroo, JINT vzw, Gretrystraat 26, B-1000 Brüssel.

E-post: inclusion@salto-youth.net.

Kirjutised:

Paul Kloostermann, Darko Markovic, Juan Ratto-Nielsen.

Koordineerimine ja toimetamine:

Tony Geudens, Rita Bergstein ja Kristiina Pernits

Küljendus:

Kreativraum, www.kreativraum.de

Illustratsioonid:

Zomarr

Keeleline korrektuur

Yasmine Estaphanos, London

Käsiraamatut võib paljundada ja mitteäriisil eesmärgil kasutada, juhul kui mainitakse allikat ning sellest teavitatakse aadressidel youthpass@salto-youth.net and inclusion@salto-youth.net.

Käesolev dokument ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni, SALTO ressursikeskuste, JUGEND für Europa või nendega koostööd tegevate organisatsioonide ametlikke seisukohti.

Noortepassi avastades.

Praktilised näpunäited ja meetodid Noortepassi protsessi maksimaalseks ärakasutamiseks

“Noortepassi avastades” keskendub peamiselt kahele teemale:

- Noortepassi protsessile ja selle erinevatele faasidele
- meetoditele ja vahenditele, mis toetavad Noortepassi protsessi

See käsiraamat on mõeldud kõigile neile, kes on seotud programmist Euroopa Noored osa võtvate noorte õppeprotsessi toetamisega: mentoritele, noorsootöötajatele/ noortejuhtidele, nõustajatele, koolitajatele...

Euroopa Noored programmi jaoks loodud õppimise tunnustamise instrument Noortepass töötati välja 2007. aastal. Selle käibelevõtmisest alates on paljud noorsootöötajad ja noortejuhid töötanud välja erinevaid viise, kuidas programmi raames noorte õppimist toetada. Noortepass on inspireerinud paljusid inimesi õppimise teema peale mõtlema ning selle üle arutlema. Mida ja kuidas noored programmis Euroopa Noored õpivad? Kuidas saavad noorsootöötajad seda toetada? Kuidas saaks õppimine suuremat tunnustust? Kuidas dokumenteerida omandatud pädevusi? Kuidas saaksid ka teised näha kogu selle olulise töö vilju?

“Noortepassi avastades” vaatlleb kõiki neid küsimusi lähemalt ning püüab osale neist anda vastused. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, kuidas ületada takistusi, millega noored võivad õppimisel kokku puutuda. Sel moel muutub Noortepassi protsess kõikidele jõukohaseks.

“Noortepassi avastades” on SALTO koolituse ja koostöö ressursikeskuse ja SALTO kaasatuse ressursikeskuse ühiselt koostatud trükis, mis on avaldatud koostöös Euroopa Noored Saksa riikliku bürooga JUGEND für Europa.

Lae see tasuta alla aadressilt www.salto-youth.net/YouthpassUnfolded/ või www.youthpass.eu/en/youthpass/downloads/.

Käesolevat trükist on rahastanud:

